

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

1997 YILI

FAALİYET RAPORU

ANKARA - 1998

T.C. BAŞBAKANLIK GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI DÖKÜMANTASYON MERKEZİ	
YER NO	16-B
DEMİRBAŞ NO	4925

İÇİNDEKİLER

I- GENEL BAKIŞ	1
A. GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ (GAP) NEDİR ?	1
B. GAP'IN TARİHÇESİ	3
C. GAP MASTER PLANI	4
D. GAP BÖLGESİ'NİN SOSYO-EKONOMİK ÖZELLİKLERİ.....	5
1. Yüzölçümü	5
2. Nüfusu	5
3. GAP'ta Temel Büyüklükler	6
II- GAP YATIRIMLARI VE 1997 YILI DURUMU	7
A. GAP YATIRIMLARI	7
1. GAP Su Kaynakları Geliştirme Projeleri	7
2. Tarım	10
3. Sanayi	11
4. Altyapı Çalışmaları	12
5. Sağlık	14
6. Eğitim	15
B. GAP'IN FINANSMAN BOYUTU	15
III- GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ TEŞKİLATI	17
A. MEVZUAT	18
1. 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname	18
2. Kanun Tasarısı	19
B. ORGANLAR	20
1. GAP Yüksek Kurulu	20
2. GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	20
a) Personel Müdürlüğü	22
b) İdari ve Mali İşler Müdürlüğü	23
c) Özel Projeler Koordinatörlüğü	23
d) İktisadi Planlama-Bilgi Sistemleri ve Teknolojileri Koord.	23
e) Basın-Yayın ve Koordinasyon Koordinatörlüğü	24
f) Halkla İlişkiler ve Tanıtım Koordinatörlüğü	24
g) Dokümantasyon Koordinatörlüğü görev tanımı	24
h) Dış Kaynaklı Projeler ve Uluslararası İlişkiler Koord.	24
i) Proje Hazırlama ve Koordinasyon Birimi	25
j) Tarım Koordinatörlüğü	25
k) Sosyal Projeler Koordinatörlüğü	25
l) İmar Planlama, Fiziksel Gelişme ve Kültür Varlıklarını Koruma Koordinatörlüğü	25
m) Altyapı ve İnşaat Koordinatörlüğü	25
n) Harita Koordinatörlüğü	26
3. GAP Koordinasyon Kurulu	26

VI- TABİLOLAR

C. PERSONEL DURUMU	27
1. Genel Bilgiler	27
2. Memurlar	29
3. Sözleşmeli Personel	30
4. İşçiler	32
5. Sosyal Konular ve Giderleri	33
6. GAP İdaresi Personelinin Katıldığı Eğitim Kursları	35
D. GAP İDARESİ 1997 YILI MALİ DURUMU	36
E. GAP İDARESİ 1997 YILI BÜTÇESİ	37
F. GAP İDARESİ 1997 YILI BİLANÇOSU	38
1. Aktif	38
a) Dönen Varlıklar	38
b) Duran Varlıklar	39
2. Pasif	41
a) Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	42
b) Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	42
c) Öz Kaynaklar	42
G. GAP İDARESİ 1997 YILI GELİR TABLOSU (Kar ve Zarar Hesabı)	43
IV- GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI'NIN ÇALIŞMALARI	46
A. TAMAMLANAN PROJELER	48
B. DEVAM ETMEKTE OLAN PROJELER	51
C. YENİ PROJELER	72
a) 1997'de Bitenler	72
b) 1997'den Sonraya Kalanlar	73
D. 1997 PROGRAMINDA OLUP, İHALESİ YAPILAMAYAN PROJELER	77
E. DİĞER FAALİYETLER	92
F. GAP'A YABANCI İLGİSİ	97
1. Uluslararası Platformlarda GAP	97
2. GAP'a Uluslararası Katılım	99
V. SONUÇ	102
SORUN VE ÖNERİLER	
A. YETKİ SORUNU	102
B. BÜTÇE SORUNU	102
C. PERSONEL VE ÜCRET DURUMUNA İLİŞKİN SORUNLAR	103
GAP-ÖDEM Hizmetleri	103
Sahil ve Dış Alanlarda Halkın Gelir Düşeyinin Artırılmasına Yönelik Kapsamındaki Çalışmalar	75

VI- TABLOLAR	
1. GAP Bölgesi'nde Kentsel ve Kırsal Nüfusun Toplam İçindeki Yeri	5
2. GAP İlleri Kent-Kır Yıllık Nüfus Artış Hızları (%0)	6
3. GAP Bölgesi'nde Toprak ve Su Kaynakları Geliştirme Projeleri	8
4. GAP Bölgesi'nde 1996 Yılı Tarım Ürünleri Üretimleri ve Tam Gelişme ...	10
5. GAP Bölgesi'nde 1996 Yılı Hayvan Varlığı ve Et ve Süt Üretimi	11
6. GAP Bölgesi'ndeki Organize Sanayi Bölgeleri	11
7. GAP Bölgesi Hava Ulaşımı	13
8. GAP Proje Maliyeti ve Sektörel Nakdi Gerçekleşme	15
9. GAP'a Yapılan Yatırım Tahsislerinin Cari ve Sabit Fiyatlarla Seyri	16
10. GAP İdaresi Başkanlığı'nın Son Beş Yıllık Faaliyetleri	21
11. 1997 Personel Durumu	28
12. 1997 Yılında Tüm Personele Yapılan Harcamalar	28
13. 1997 Yılında Memurlara Yapılan Harcamalar	29
14. 1997 Yılında Sözleşmeli Personele Yapılan Harcamalar	30
15. Memur ve Sözleşmeli Personelin Öğrenim Durumları	30
16. İşçi Hareketini Gösterir Çizelgeler	32
17. İşçilerin Kıdem Durumu	33
18. 1997 Yılında İşçilere Yapılan Harcamalar	33
19. Personele Yapılan Sosyal Giderler	34
20. GAP İdaresi 1997 Yılı Mali Durumu	36
21. Bütçeye İlişkin Toplu Bilgiler	37
22. Aktif Değerler	38
23. GAP İdaresi'nin Bankalar Nezdindeki Mevduatları	39
24. Maddi Duran Varlıklar	40
25. Pasif Değerler	41
26. GAP İdaresi'nin 1997 Yılı Gelir-Gider Hesabı	43
27. Gider Türleri	44
28. Tamamlanan Projeler	47
29. GAP İdaresi'nin Halen Yürütmekte Olduğu Projeler	51
30. GAP-GİDEM'lerin Temas Ettiği Kişi ve Kuruluşlar	68
31. GAP-GİDEM Hizmetleri	68
32. Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Artırılması Projeleri Kapsamındaki Çalışmalar	75

1. Mali Bünyedeki Kaynakların Ayrıntısı (a)
2. Mali Bünyedeki Kaynakların Ayrıntısı (b)
3. Aktif (Varlıklar)
4. Pasif (Kaynaklar)
5. GAP İdaresi'nin 1997 Yılı Gelir ve Gider Hesabı
6. GAP İdaresi'nin Tabii Olduğu Vergiler

Bölge Kalkınma Projesi'nin amacı, bölge halkının gelir düzeyi ve hayat standartlarını yükselterek, bu bölgeyi diğer bölgelerle eşitlikte getirmektir. Bölge ortadan kalkmamak, kırsal alandaki verimsizliği ve işsizliği ortadan kaldırarak, sosyal iyileşmek, ekonomik büyüme gibi millî kalkınma hedeflerimiz katında bulunmak olan GAP, çok sektörlü, entegre ve sürdürülebilir bir kalkınma anlayışı ile ele alınan ve bu anlayışın platformlarında bu özellikleriyle örnek gösterilen ve dünyada uygulanmadığı söylenemeyen kalkınma projelerini en büyüklerinden birisidir.

Önceki Fırat ve Dicle Nehirleri üzerinde sulama ve hidroelektrik enerji üretimine yönelik 11 proje demisinin toplamı olarak planlanmış ve kapsamında 27 baraj ve 19 hidroelektrik santralının inşaatı öngörülen GAP, bugün GAP İdaresi'nin tepeyaka sosyo-ekonomik kalkınmasını hedefleyen, Fırat ve Dicle Nehirleri üzerinde yapılan doğrudan barajlar, hidroelektrik santraller ile sulama tesislerinin yanı sıra yarısal ve kırsal altyapı, tarımsal altyapı, ulaştırma, sanayi, eğitim, sağlık, sosyal, turizm ve diğer sektörlerdeki yatırımları da kapsayan, sadece Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni değil tüm ülkemizi etkileyecek değişimleri beraberinde getirecek çok yönlü bir bölgesel kalkınma projesi olarak ele alınmaktadır.

Bölge Kalkınma Politikası: Bölgedeki eşitsizlikleri giderilmesine büyük bir önem veren Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Bölge kalkınma ekonomik ve sosyal kalkınmasını amaçlayan, Bölge kaynaklarının etkin kullanımı yoluyla kırsal ve sürdürülebilir bir ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi, istihdam artışı ve toplumsal istikrarın sağlanması gibi ulusal kalkınma amaçlarına katkıda bulunmayı hedefleyen Güneydoğu Anadolu Projesi'ne öncelik vermektedir ve projenin tamamlanması için gerekli kaynakların sağlanmasında kararlılık göstermektedir.

Entegre Proje Yaklaşımını Güneydoğu Anadolu'da çok geniş alanlarda sulamaya başlamasıyla başlayarak olan büyük değişim Bölge'nin sosyal ve ekonomik bütün sektörlerini etkileyecektir. İlk aşamada Bölge ekonomisinin sanayi, ticaret, ulaştırma gibi tarım dışı sektörlerinin tarımsal üretimdeki artışı doğrudan etkilenmesiyle başlayacak olan değişim, ikinci aşamada tarım dışı sektörlerin birbirleriyle etkileşimleriyle de birçok boyut kazanacaktır. Tarımda sulamaya başlayıp, sanayi ve giderek hizmetlere yayılacak olan bu zincirleme reaksiyon bir yandan çok değişik konularda geniş yatırım ve gelişme olanakları yaratırken, diğer yandan da sosyal ve fiziki altyapıda önemli ihtiyaçlar doğuracaktır.

Yatırımlarda etkinliği ve Bölge'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasını hızla sağlamanın birbirlerini tamamlayan nitelikteki yatırımları zaman ve mekân itibarıyla koordineli bir şekilde ele alınmasını gerektirebildiğinden, çalışmalar çok sektörlü bir entegre bölge kalkınma planı ve haritasına dönüştürülmüştür. GAP, bu projenin temelini ifade etmektedir. Bu doğrultuda Nisan 1987'de GAP Master Planı tamamlanmıştır.

I- GENEL BAKIŞ

A. GAP NEDİR?

Temel hedefleri, Güneydoğu Anadolu Bölgesi halkının gelir düzeyi ve hayat standardını yükselterek, bu bölge ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını ortadan kaldırmak, kırsal alandaki verimliliği ve istihdam imkanlarını artırarak, sosyal istikrar, ekonomik büyüme gibi milli kalkınma hedeflerine katkıda bulunmak olan GAP, çok sektörlü, entegre ve sürdürülebilir bir kalkınma anlayışı ile ele alınan ve uluslararası platformlarda bu özellikleriyle örnek gösterilen ve dünyada uygulanmakta olan kalkınma projelerinin en büyüklerinden birisidir.

Önceleri Fırat ve Dicle Nehirleri üzerinde sulama ve hidroelektrik enerji üretimine yönelik 13 proje demetinin toplamı olarak planlanan ve kapsamında 22 baraj ve 19 hidroelektrik santralının inşaatı öngörülen GAP, bugün GAP Bölgesi'nin topyekün sosyo-ekonomik kalkınmasını hedefleyen, Fırat ve Dicle Nehirleri üzerinde yapımı öngörülen barajlar, hidroelektrik santraller ile sulama tesislerinin yanı sıra kentsel ve kırsal altyapı, tarımsal altyapı, ulaştırma, sanayi, eğitim, sağlık, konut, turizm ve diğer sektörlerdeki yatırımları da içine alan, sadece Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni değil tüm ülkemizi etkileyecek değişimleri beraberinde getirecek çok yönlü bir bölgesel kalkınma projesi olarak ele alınmaktadır.

Bölge Kalkınma Politikası: Bölgelerarası eşitsizliklerin giderilmesine büyük bir önem veren Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Bölge halkının ekonomik ve sosyal kalkınmasını amaçlayan, Bölge kaynaklarının etkili kullanımı yoluyla kararlı ve sürdürülebilir bir ekonomik kalkınmanın gerçekleşmesi, ihracat artışının teşviki ve toplumsal istikrarın sağlanması gibi ulusal kalkınma amaçlarına katkıda bulunmayı hedefleyen Güneydoğu Anadolu Projesi'ne öncelik vermekte ve projenin tamamlanması için gerekli kaynakların sağlanmasında kararlılık göstermektedir.

Entegre Proje Yaklaşımı: Güneydoğu Anadolu'da çok geniş alanların sulamaya açılmasıyla başlayacak olan büyük değişim Bölge'nin sosyal ve ekonomik bütün sektörlerini etkileyecektir. İlk aşamada Bölge ekonomisinin sanayi, ticaret, ulaştırma gibi tarım dışı sektörlerinin tarımsal üretimdeki artıştan doğrudan etkilenmesiyle başlayacak olan değişim, ikinci aşamada tarım dışı sektörlerin birbirinden etkilenmeleriyle de birçok boyut kazanacaktır. Tarımda sulamayla başlayıp, sanayi ve giderek hizmetlere yayılacak olan bu zincirleme reaksiyon bir yandan çok değişik konularda geniş yatırım ve gelişme olanakları yaratırken, diğer yandan da sosyal ve fiziki altyapıda önemli ihtiyaçlar doğuracaktır.

Yatırımlarda etkinliğin ve Bölge'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasının hızla sağlanması, birbirlerini tamamlayıcı nitelikteki yatırımların zaman ve mekan itibarıyla koordineli bir şekilde ele alınmasını gerektirdiğinden, çalışmalar çok sektörlü bir entegre bölge kalkınma planı ve hamlesine dönüştürülmüştür. GAP, bu topyekün hamleyi ifade etmektedir. Bu doğrultuda Nisan 1989'da GAP Master Planı tamamlanmıştır.

GAP'ın Sürdürülebilir Kalkınma Felsefesi: GAP, insanı merkez alan bir bölgesel kalkınma projesidir. GAP, Bölge halkının daha iyi bir yaşam kalitesine ulaşması için ekonomik ve sosyal tüm sektörlerde entegre, sürdürülebilir bir kalkınma yaklaşımına sahip bulunmaktadır.

Entegre, sürdürülebilir bir kalkınma projesinin başarısı, uygulandığı alandaki toplumun iyi tanınması ve Proje'ye halkın katılımı ve desteğine bağlıdır.

GAP kalkınması, insanı merkez alan bir kalkınmadır. Proje, bölge halkı için tercihlerini ve ekonomik potansiyellerini eksiksiz biçimde hayata geçirme olanakları yaratmaktadır. Proje bölgesi ile Türkiye'nin daha gelişmiş bölgeleri arasındaki farkı ortadan kaldırmayı ve eşitlikçi bir gelişmeye katkıda bulunmayı hedefleyen GAP'ta, sosyal araştırmalar ve bunlara dayalı uygulamalar en önemli bileşen durumundadır.

Sürdürülebilir kalkınma, Brundtland Komisyonu tarafından "bugünkü kuşakların gereksinimlerini, gelecek kuşakların kendi gereksinimlerini karşılayabilme yeterliliklerini kısıtlamaksızın karşılayabilen kalkınma" biçiminde tanımlanmıştır. Bu geniş tanımlama çerçevesinde, göz önüne alınması gereken birçok konu vardır. Toplum, ekonomi, kültür, kadın-erkek eşitliği, eğitim, sağlık, fiziksel planlama, tarım ve çevre ile ilgili konular bunlar arasındadır. Bütün bu konuların merkezinde ise, ister bir hedef, ister bir özne, ister her iki konumda birden olsun, **insan** yer almaktadır. Bu nedenle, insani kalkınma, GAP Bölgesi'nde sürdürülebilir kalkınmanın özünü oluşturmaktadır. GAP, bunun bir sonucu olarak iki ana yaklaşımı benimsemiştir:

1) Proje özelinde kalkınma ve sektörel planlama yerine entegre bölgesel kalkınma,

2) Sürdürülebilir kalkınma.

Sürdürülebilirlik, uluslararası kalkınma konularının gündemine nisbeten yeni giren bir kavramdır. Her ülke, özel koşullarından hareketle, kendi sürdürülebilir kalkınma ölçütlerini belirlemek durumundadır. Bu gerçekten, hareketle, Türkiye'nin bu alandaki gereksinimlerini belirlemek amacıyla 1995 yılı Mart ayında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve GAP İdaresi'nin ortak sponsorluğunda bir Seminer gerçekleştirilmiştir. GAP Bölgesi'nin kalkınma süreciyle ilgili her kesimin katıldığı bu Seminer'de aşağıdaki konularda görüş birliğine varılmıştır:

1. Proje tasarım ve uygulamasındaki karar alma sürecine halk katılımı; değişik nüfus kesimlerine eşit ve adil yaklaşım; sürdürülebilir bir nüfus yapısı oluşturulması, eğitim ve sağlık hizmetlerinde insan kaynaklarının geliştirilmesi,
2. Herkes için yeterli konut sağlanması; yerleşimlerin yönetiminin iyileştirilmesi; toprak kullanımının sürdürülebilirlik temelinde planlanması; temiz su, sanitasyon, katı atık boşaltımı gibi alanlarda entegre hizmet verilmesi,
3. Kalkınma hedef ve girişimlerine yönelik insan etkinliklerinin yönlendirilmesi; insan etkinliklerinin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin denetlenmesi,
4. Toprak ve su kaynakları, birbirleriyle etkileşim içinde, hatta birbirleriyle rekabet durumunda olabilen çeşitli amaçlar için kullanılır. Dolayısıyla, bütün kullanım biçimlerinin entegre bir tarzda planlanması ve yönetilmesi tercih edilir. Entegrasyon iki düzeyde gerçekleşmelidir: Birinci düzey toplumsal ve ekonomik etmenleri göz önüne alırken, ikinci düzey çevre ve kaynak bileşenlerini (su ve toprak kaynaklarının korunması) kapsar,

5. Sürdürülebilir tarımsal kalkınma yalnızca korumayı, kullanılmış maddelerin yeniden kullanımını ve çevre üzerindeki zararın asgariye indirilmesini değil, uygun üretim metodlarını ve teknolojiyi, karlılığı, teşvik sistemini ve ilgili yasalarla yönetmeliklerin yaşama geçirilmesini gerektirir,
6. Küçük ölçekli teşebbüsleri ve sanayii teşvik için ekonomik araçlardan yararlanılması ve buna yönelik kurumsal mekanizmalarla teşviklerin geliştirilmesi.

Gerek bu Seminer'in sonuçlarına gerekse GAP Master Planı'nın amaç ve hedeflerine dayanarak, kalkınma süreci için, "sürdürülebilirlik" bağlamında aşağıdaki hedefler benimsenmiştir:

1. Bölge'deki ekonomik koşulları mümkün olan en ileri düzeyde geliştirecek şekilde yatırımların artırılması;
2. Sağlık ve eğitim hizmetlerinin, bu alanlardaki ülke düzeyine ulaşılacak biçimde, geliştirilmesi;
3. Yeni istihdam olanakları yaratılması;
4. Kentlerdeki yaşam kalitesi ile kentsel ve toplumsal altyapının, daha sağlıklı kentsel çevreler yaratılmasına olanak tanıyacak biçimde iyileştirilmesi;
5. Kırsal altyapının, sulamada optimal gelişmeye olanak tanıyacak biçimde tamamlanması;
6. Bölge içi ve bölgelerarası ulaşılabilirliğin artırılması;
7. Mevcut ve yeni kurulacak sanayilerin altyapı gereksinimlerinin karşılanması;
8. Suyun, toprağın, havanın ve bunlarla ilintili eko-sistemlerin öncelikli olarak korunması;
9. Karar almada ve proje uygulamasında halk katılımının geliştirilmesi.

B. GAP'IN TARİHÇESİ

Sularımızdan yararlanma düşünceleri 1930'lu yıllara dayanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun onuncu yıldönümünde, ülkenin maddi-manevi her alanda değişim ve gelişim çabası içinde bulunduğu sıralarda, özellikle elektrik enerjisi en belirgin ve öncelikli ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Böylece, yurdun boşa akıp giden su servetinden elektrik enerjisi elde edilmesi için, büyük Atatürk'ün emri ile 1936 yılında Elektrik İşleri Etüt İdaresi (EİEİ) kurulmuştur.

İdare, Türkiye'nin bol ve ucuz elektrik enerjisine kavuşturulması hedefine paralel olarak "Keban Projesi" ile ilgili keşif etüdüne başlamış ve Fırat Nehri'nin her açıdan tetkiki ve sonuçlarının tespiti için; Palu, Pertek, Keban Boğazı, Kömürhan, Karakaya ile Kemaliye'de birer rasat istasyonu kurmuştur. İdarece 1938 yılında Keban Boğazı'nda jeolojik ve topografik etüdüle girişilmiştir. 1950-1960 yılları arasında gerek Fırat ve gerekse Dicle üzerinde EİEİ tarafından sondaj çalışmalarına ağırlık verilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı ve savaş sonrası ekonomik güçlükler, çalışmaları uzun süre aksatmış, bilahare yeni ihtiyaçların ortaya çıkması üzerine 1954 yılında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) kurulmuştur. Böylece, Türkiye'de havza çalışmaları yapılması fikri oluşmuş ve DSİ çalışmaları çerçevesinde, Türkiye 26 havzaya ayrılarak, etüd ve planlama çalışmalarına başlanmıştır. Çalışmaların verimli olabilmesi için yerel

organizasyonlara gidilmesi benimsenmiştir. Fırat Havzası'nda su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesiyle ilgili ilk çalışmalara 1961 yılında Diyarbakır'da kurulan Fırat Planlama Amirliği'nce başlanmıştır. Bu çalışmalar sonucunda 1964 yılında Fırat Havzası'nın sulama ve enerji potansiyelini belirleyen "Fırat Havzası İstikşaf Raporu" geliştirilmiştir.

1968 yılında Aşağı Fırat Projelerinde önerilen depolama tesisleri ve hidroelektrik santraller fizibilite, sulama tesisleri de Master Plan aşamasında olmak üzere bir yerli-yabancı firmalar grubuna ihale edilmiş ve bu çalışmalar 1970 yılında tamamlanmıştır. Diğer yandan Dicle Havzası için de aynı paralelde çalışmalar DSİ Diyarbakır Bölge Müdürlüğü'nce sürdürülmüştür.

Böylece, Aşağı Fırat Havzası ile Dicle Havzası'ndan ne şekilde faydalanılacağı açıklık kazanmış ve 1977 yılında bu iki havza projesinin "Güneydoğu Anadolu Projesi" olarak adlandırılması benimsenmiştir.

Bölge'nin su kaynaklarının geliştirilmesi ile sulamaların sağlayacağı sosyo-ekonomik değişimin büyüklüğü, bu değişimi bir bölgesel kalkınma projesi kapsamında ve entegre bir yaklaşımla yönlendirmek gereğini ortaya çıkarmıştır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin entegre bölgesel planlama çerçevesinde ele alınması, yürütülmekte olan faaliyetlerin koordinasyonunun sağlanması ve yönlendirilmesi görevi 1986 yılında Devlet Planlama Teşkilatı'na verilmiştir.

DPT Müsteşarlığı 1988 yılında, GAP'ı entegre ve çok sektörlü bir sosyo-ekonomik kalkınma projesi olarak ele almak amacı ile GAP Master Plan çalışmasını başlatmıştır. Bu çalışma kapsamında, Proje için muhtemel yönetim sistemleri ve alternatifleri de ele alınmıştır.

C. GAP MASTER PLANI

Bölge kalkınmasının çerçevesini çizen GAP Master Planı, özellikle su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesini mali ve teknik kapasiteleri de dikkate alarak bir takvime bağlamış, bu değişimin ekonomik ve sosyal sektörlerde uyuracağı gelişmeyi, yaratacağı istihdamı, bunun getireceği nüfus büyüklüğü ile bu nüfusun kentler ve kırsal alanlarla muhtemel dağılımını saptamış, eğitim ve sağlık hizmetleriyle konut ve kentsel altyapı ihtiyaçlarını makro düzeyde belirlemiş ve yıllara göre finans ihtiyacını ortaya koymuştur. GAP Master Planı, çeşitli devlet kuruluşlarının kalkınma çabalarının bütünleştirilmesi ve eşgüdümleştirilmesini kolaylaştıran bir rehber olarak GAP'ın yürütülmesine destek olmakta, ayrıca Bölge gelişmesinin alması gereken seyir ve alt ölçeklerde üretilecek plan, program ve projeler için de bir rehber niteliği taşımaktadır.

Birbirlerini tamamlayıcı nitelikte olan ve bir bütünlük teşkil eden hedeflere ulaşmak için GAP Master Planı 2005 yılına uzanan zaman perspektifi içinde dört temel strateji belirlemiştir:

- Su ve arazi kaynaklarını gerek sulama, gerekse kentsel ve endüstriyel kullanım amaçları için geliştirmek ve yönetmek,
- Daha iyi tarımsal işletme yönetimi, tarımsal pratikler ve bitki desenleri uygulayarak arazi kullanımını geliştirmek,
- Tarımla ilişkili ve yerel kaynaklara dayalı üretime özel ağırlık vererek imalat sanayilerini teşvik etmek,

- Yöre halkının ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak, nitelikli personeli Bölge'ye cezbetmek ve Bölge'de kalmasını temin etmek için sosyal hizmetleri ve kentsel yapıyı iyileştirmek.

GAP Master Planı'nın temel kalkınma senaryosu, "Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni, Tarıma Dayalı İhracat Bölgesi" haline getirmektir.

D. GAP BÖLGESİ'NİN SOSYO-EKONOMİK ÖZELLİKLERİ

GAP Bölgesi'ne ilişkin temel sosyo-ekonomik bilgilerle Proje'nin hedefleri ve bugün ulaşılan durum aşağıda sunulmaktadır:

1. Yüzölçümü

Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak illerini içine alan GAP Bölgesi toplam ülke yüzölçümünün % 9.7'sine tekabül eden 75 358 km²'lik bir alana sahiptir.

2. Nüfusu

GAP Bölgesi'nin nüfusu, 1990 sayım sonuçlarına göre yaklaşık 5.2 milyon olup, Türkiye toplam nüfusunun % 9.2'sini teşkil etmektedir. Bu nüfusun % 56'sı kentlerde, % 44'ü kırsal alanda yaşamaktadır. Aşağıda GAP Bölgesi'nin iller itibariyle kırsal ve kentsel nüfus oranlarının 1985 - 1990 yıllarındaki durumu verilmektedir (Tablo 1). Ortalama nüfus yoğunluğu Bölge'de 68 kişi/km², ülke düzeyinde ise 72 kişi/km²'dir. GAP Bölgesi, öteki bölge ve illere göç yoluyla nüfus veren bir bölge olmasına karşın yıllık nüfus artış hızı ülke ortalamasının üzerinde olup, % 3.4'tür.

Tablo 1: GAP Bölgesi'nde Kentsel ve Kırsal Nüfusun Toplam İçindeki Yeri

İller	1985			1990		
	Nüfus	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Bucak-Köy (%)	Nüfus	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Bucak-Köy (%)
Adıyaman	430 728	36.7	63.3	513 131	42.7	57.3
Batman	---	51.3	48.7	344 669	56.1	43.9
Diyarbakır	934 505	51.5	48.5	1 094 996	54.8	45.2
Gaziantep	966 490	67.4	32.6	1 140 594	72.0	28.0
Mardin	652 069	41.1	58.9	557 727	44.6	55.4
Siirt	524 741	39.7	60.3	243 435	45.2	54.8
Şanlıurfa	795 034	51.2	48.8	1 001 455	55.0	45.0
Şırnak	---	34.0	66.0	262 006	47.8	52.2
GAP	4 303 567	47.6	52.4	5 158 013	56.0	44.0
TÜRKİYE	50 664 458	55.5	44.5	56 473 035	59.0	41.0

Kaynak: DİE, GAP İl İstatistikleri 1950-1994, 1995.

Tablodan da izlendiği gibi GAP Bölgesi'nde kentsel nüfus, kırsal nüfusa oranla daha hızlı artmakta, kentsel altyapı hizmetlerinin gelişme hızını aşmakta ve kentte yaşayanlar açısından olumsuz yaşam koşullarını daha da artırmaktadır.

Tablo 2: GAP İlleri Kent-Kır Yıllık Nüfus Artış Hızları (%0)

	1985		1990	
	İl ve İlçe Merkezleri	Bucak-Köy	İl ve İlçe Merkezleri	Bucak-Köy
GAP	51.3	24.6	57.9	1.9
TÜRKİYE	62.6	-10.6	43.1	-5.6

Kaynak: DİE, GAP İl İstatistikleri 1950-1994, 1995.

Türkiye ortalamasının çok üstündeki nüfus artışı, GAP Bölgesi'nden diğer bölgelere olan göçü yansıtamamaktadır. Diğer dikkat çekici bir nokta da Türkiye'de artık (-) değerle ifade edilen kırsal nüfus artışının, GAP Bölgesi'nde kırsal kesimden büyük kentlere olan hareketliliğe rağmen (+) değerlerde seyretmesidir (Tablo 2).

Hızlı nüfus artışı ve nüfus hareketlerine ek olarak, GAP Bölgesi nüfusunun üçüncü bir özelliği de, kompozisyonudur. Genç bir nüfusa sahip olan ülkemizde 0-14 yaş grubu, toplam nüfusun % 38'ni temsil ederken, bu oran GAP Bölgesi'nde % 49'a ulaşmaktadır. Bu gösterge, önemli istihdam sorunları ile karşı karşıya olan Bölge'nin işgücü piyasasında, önümüzdeki dönemde durumunun daha da vahimleşeceğine işaret etmektedir.

1997 yılı nüfus sayımı kesin sonuçlarında, idari bölünüşe göre GAP Bölgesi nüfusunun 6 milyon 152 bin 417 olduğu görülmektedir.

3. GAP'ta Temel Büyüklükler

Proje tamamlandığında, beraberce yılda toplam 50 milyar metreküpten fazla su akıtan Fırat ve Dicle Nehirleri üzerindeki tesislerle, Türkiye toplam su potansiyelinin % 28'i kontrol altına alınacak, Çukurova'nın 4.5 katı olan 1.7 milyon hektarın üzerinde arazinin sulanması ve 7 460 megavatın üzerinde bir kurulu güç kapasitesiyle yılda 27 milyar kilovatsaatlik hidroelektrik enerjisi üretilmesi sağlanacaktır. Planlanan toplam sulama alanı, Türkiye'de ekonomik olarak sulanabilir toplam alanın (8.5 milyon hektar) % 20'sine ve toplam yıllık elektrik üretimi, Türkiye'de ekonomik olarak gerçekleştirilebilir hidroelektrik enerjisi potansiyelinin (118 milyar kilovatsaat) % 21'ine eşdeğerdedir. GAP enerji programının tamamıyla uygulanması sonucunda üretilen enerji yaklaşık 1992 yılında Türkiye'de elde edilen toplam hidroelektrik enerjisine eşit olacaktır. Parasal olarak ifade edilmek istenirse, GAP'ta 1997'de üretilen enerjinin karşılığı yaklaşık, 1 milyar 356 milyon ABD dolarıdır. Halihazırda, Türkiye toplam hidroelektrik enerjisi üretiminin yaklaşık yarısı GAP'tan sağlanmaktadır. Atatürk ve Karakaya Barajlarının 1997 yılı sonuna kadar ürettiği yaklaşık 8.78 milyar ABD doları değerindeki toplam 125.5 milyar kilovatsaat enerjiyi üretebilmek için 26.7 milyar metreküp doğalgaz veya 31.3 milyon ton fuel oil ithal etmek gerektiği gözönünde tutulursa, GAP Bölgesi'nde üretilen enerjinin ülke ekonomisine katkısının önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Türkiye'nin bölgesel kalkınmaya yönelik en büyük yatırımı olan GAP'ın sulama projeleri tamamlandığında ise, Türkiye'de şimdiye kadar devlet eliyle gerçekleştirilen sulama alanına eşit bir alan daha sulu tarıma açılmış olacaktır. Böylece GAP'ın meydana getireceği yüksek tarım ve sanayi potansiyeli Bölge'de ekonomik hasılayı 4.5 misli artıracak, nüfusu 9-10 milyona ulaşacak Bölge halkının yaklaşık 3.5 milyonuna iş imkanı yaratacaktır. Ayrıca sulanan alanlardaki artışlara bağlı olarak buğday üretiminde % 90, arpa üretiminde % 43, pamuk üretiminde % 600, domates üretiminde % 700, mercimek üretiminde % 250, sebze üretiminde % 167 oranında artış olacağı tahmin edilmektedir. Halihazırda, tüm GAP Bölgesi'nde DSİ Genel Müdürlüğü'nce inşa edilen sulama şebekeleri vasıtasıyla 154 080 hektar alan sulanmakta ve Türkiye kütlü pamuk üretiminin yaklaşık % 38'i (DSİ, KHGM ve Halk Sulamaları) buradan sağlanmaktadır.

GAP Master Planı'nın baz alındığı 1985 yılı itibariyle, kişi başına Gayrisafi Bölgesel Hasıla (GSBH), Türkiye'nin Gayrisafi Yurtiçi Hasılası'nın (GSYİH) % 47.5'i kadardır. GAP Master Planı projeksiyonlarında GSBH'nın yılda % 7.7 oranında artması, sektörler itibariyle bu artışın aşağıdaki oranlarda gerçekleşmesi öngörülmektedir:

- Gayrisafi Bölgesel Hasılanın yılda % 7.7
- Tarım sektörünün yılda % 4.9
- Sanayi sektörünün yılda % 10.0
- İnşaat sektörünün yılda % 6.6
- Hizmetler sektörünün ise yılda % 9.0

Bölge ekonomik yapısındaki değişimle, tarımın payı % 40'dan % 25'e gerilerken, sanayi % 16'dan % 24'e, hizmetler % 37'den % 47'ye yükselecektir. Kişi başına gayrisafi bölgesel hasıla ise, 1997 yılı fiyatlarıyla yaklaşık iki kat artarak 235 milyon TL'sine ulaşacaktır.

GAP Master Planı'nda 2005 yılına kadar olan sürede Bölge nüfusunun % 3.9, istihdamın da % 4.0 oranında büyüyebileceği tahmin edilmiştir.

II- GAP YATIRIMLARI VE 1997 YILI DURUMU

GAP Master Planı; 1990-2005 dönemi ve bazı sosyo-ekonomik göstergeler itibariyle GAP'ta ulaşılabilecek temel büyüklükleri, tespit edilmiş bu hedef ve büyüklüklere ulaşabilmek için dönem boyunca gerekli kaynak talebinin boyutunu sektörel bazda ve proje öncelikleri ile vermiştir.

A. GAP YATIRIMLARI

1. GAP Su Kaynakları Geliştirme Projeleri

Fırat Havzası ve Dicle Havzası Projeleri olmak üzere iki gruptan oluşan GAP su kaynakları geliştirme programı kapsamında 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ve 1.7 milyon hektarın sulanmasını sağlayacak sulama kanalları inşaatı öngörülmektedir (Tablo 3).

* Münferit Projeler, GAP kapsamında incelenmediğinden toplamlarda dikkate alınmamıştır.

Tablo 3: GAP Bölgesi'nde Toprak ve Su Kaynaklarını Geliştirme Projeleri

Proje ve Üniteleri	Kurulu Güç (MW)	Enerji Üretimi (GWh)	Sulama Alanı (Ha)	Proje Durumu
A. FIRAT HAVZASI PROJELERİ				
I. Karakaya Projesi	1 800	7 354		
Karakaya Barajı & HES	1 800	7 354		İşletme
II. Aşağı Fırat Projesi	2 450	9 024	706 281	İşletme
Atatürk Barajı ve HES	2 400	8 900		İnşa Halinde
Şanlıurfa HES	50	124		İnşa Hal.+İşletme
Şanlıurfa Tüneli ve Sul.				İnşa Hal.+İşletme
a) Ş.Urfa-Harran Sulaması			141 835	
b) Mardin-Ceylanpınar Cazibe Sulaması			170 639	Planlama
			15 000	İnşa Halinde
c) Mardin-Ceylanpınar Pompaj Sulaması			149 000	Planlama
Siverek-Hilvan Pomj Sul.			160 105	Ön İnceleme
Bozova Pomj.Sulaması			69 702	Ön İnceleme
III. Sınır Fırat Projesi	852	3 168		
Birecik Barajı ve HES	672	2 516		İnşa Halinde
Karkamış Barajı ve HES	180	652		İnşa Halinde
IV. Suruç-Yaylak Projesi			146 500	
Yaylak Ovası Sulaması			18 322	İnşa Halinde
Suruç Ovası Sulaması			128 178	Ön İnceleme
V. Adıyaman-Kahta Projesi	195	509	77 824	
Çamgazi Barajı ve Sul.			7 430	İnşa Halinde
Gömikan Barajı ve Sul.			6 868	Master Plan
Koçali Barajı, HES ve Sul.	40	120	21 605	Master Plan
Sırıntaş Barajı ve HES	28	87		Master Plan
Fatopaşa HES	22	47		Master Plan
Büyükçay Barajı, HES ve Sul.	30	84	12 322	Master Plan
Kahta Barajı ve HES	75	171		Master Plan
Atatürk Barajı			26 799	Planlama
Gölpınar Pompaj Sul.			2 800	İnşa
VI. Adıyaman-Göksu-Araban	7	43	71 598	
Çataltepe Barajı				Planlama
Gölbaşı, Abbasiye, Araban, Besni, Keysun, Kızılın, Yavuzeli, İncesu, Pazarcık Sul.			71 598	Ön İnceleme
Erkenek HES	7	43		Ön İnceleme
VII. Gaziantep Projesi			89 000	
Hancağz Barajı ve Sulaması			6 945	İşletme
Kayacık Barajı ve Sulaması			14 746	İnşa Halinde
Kemlin Barajı ve Sul.			1 969	Planlama
Belkıs-Nizip Pom.Sul.			11 925	İnşa Halinde
Birecik B.Göl.Pom.Sul.			53 415	Planlama

Tablo 3: (Devam)

Proje ve Üniteleri	Kurulu Güç (MW)	Enerji Üretimi (GWh)	Sulama Alanı (Ha)	Proje Durumu
MÜNFERİT PROJELER *				
- İşletme	14.4	42	60 440	
- Planlama			15 525	
Nusaybin Sulaması			7 500	İşletme
Çağcağ HES	14.4	42		İşletme
Akçakale YAS Sul.			15 000	İşletme
Ceylanpınar YAS Sul.			27 000	İşletme
Hacıhıdır Projesi			2 080	İşletme
Dumluca Projesi			1 860	İşletme
Suruç YAS Sul.			7 000	İşletme
Besni Barajı ve Sul.			2 820	Planlama
Ardıl Barajı ve Sul.			3 535	Planlama
Nusaybin II. Mer.Pro.			9 170	Planlama
B. DİCLE HAVZASI PROJELERİ				
VIII. Dicle-Kralkızı Projesi	204	444	126 080	
. Kralkızı Barajı ve HES	94	146		İnşa Hal.+İşletme
. Dicle Barajı ve HES	110	298		İnşa Halinde
. Dicle Sağ Sahil Cazibe Sulaması			52 479	İhale Programında
			1 800	İnşa Halinde
. Dicle Sağ Sahil Pompaj Sulaması (P2. P5)			23 085	İnşa Hal.+İşletme
. Dicle Sağ Sahil Pompaj Sulaması (P3. P4. P6)			48 716	Kati Proje
IX. Batman Projesi	198	483	37 744	
. Batman Barajı ve HES	198	483		İnşa Halinde
. Batman Sol Sahil Sul.			18 758	İnşa Halinde
. Batman Sağ Sahil Cazibe Sulaması			18 986	İnşa Halinde
X. Batman-Silvan Projesi	240	964	257 000	
. Silvan Barajı ve HES	150	623		Ön İnceleme
. Kayser Barajı ve HES	90	341		Ön İnceleme
. Dicle Sol Sahil Cazibe Sulaması			200 000	Ön İnceleme
. Dicle Sol Sahil Pompaj Sulaması			57 000	Ön İnceleme
XI. Garzan Projesi	90	315	60 000	
. Garzan Barajı ve HES	90	315		Ön İnceleme
. Garzan Sulaması			60 000	Ön İnceleme
XII. İhsu Projesi	1 200	3 833		
. İhsu Barajı ve HES	1 200	3 833		İhale Programında
XIII. Cizre Projesi	240	1 208	121 000	
. Cizre Barajı ve HES	240	1 208		İhale Programında
. Nusaybin-Cizre-İdil Sul.			89 000	Ön İnceleme
. Silopi Ovası Sulaması			32 000	Ön İnceleme
MÜNFERİT PROJELER *				
- İşletme			26 312	
- Planlama			3 575	
. Devegeçidi Projesi			7 500	İşletme
. Silvan I ve II Ks. Sul.			8 790	İşletme
. Nerdüş Sulaması			2 740	İşletme
. Çınar-Göksu Projesi			3 582	İşletme
. Garzan-Kozluk Sul.			3 700	İşletme
. Çınar-Dilaver Projesi			3 575	Planlama

Proje tamamlandığında yılda 50 milyar metreküpten fazla su akıtan Fırat ve Dicle Nehirleri üzerindeki tesislerle Türkiye toplam su potansiyelinin % 28'i kontrol altına alınacak, 1.7 milyon hektar alanın sulanması ve 7 460 megavatın üzerinde bir kurulu güç kapasitesiyle yılda 27 milyar kilovatsaatlik hidroelektrik enerji üretilmesi sağlanacaktır. Planlanan toplam sulama alanı, Türkiye'de ekonomik olarak sulanabilir alanın % 20'sine ve toplam yıllık elektrik üretimi, Türkiye hidroelektrik enerjisi potansiyelinin % 22'sine eşdeğerdir.

Bugün Karakaya ve Atatürk Barajları ülkemiz enterkonekte sistemine giren enerjinin önemli bir bölümünü üretmektedir. GAP kapsamında üretilen hidroelektrik enerji üretimi 1997 yılı için yaklaşık 19.4 milyar kilovatsaat olmuşken, tesislerin açılışından 1997 yılı sonuna kadar da yaklaşık 125 milyar kilovatsaat olmuştur. Bu da Türkiye'de 1997'de üretilen toplam hidroelektrik enerji üretiminin % 48.7'sine, tüm üretimin ise % 18.8'ine tekabül etmektedir.

2. Tarım

Bölge'de 1997 yılı sonu itibarıyla Fırat ve Dicle havzalarında toplam 154 080 hektar alan sulamaya açılmış olup, 231 595 hektarlık alanın da, halen sulama şebeke inşaatı devam etmektedir. GAP'ın sulama projeleri tamamlandığında, şimdiye kadar Türkiye'de devlet eliyle gerçekleştirilen sulama alanına eşit bir alan daha sulu tarıma açılacaktır. Böylece sulu tarım alanlarındaki artışa bağlı olarak ürün miktarı ve deseninde önemli değişiklikler olacağı hesaplanmıştır. Buna göre buğdayda % 90, arpada % 43, pamukta % 600, domateste % 700, mercimekte % 250, sebzede % 167 oranında üretim artışı olacaktır. Sulama öncesinde Bölge'de üretilmeyen soya, yerfıstığı, mısır, ayçiçeği ve fasulye gibi sulamanın getirdiği ikinci ürünler, yağlı tohumlar ve yem bitkileri olarak tarıma dayalı sanayiinin gelişmesinin bazını oluşturacaktır.

GAP Bölgesi'nde 1996 yılı tarım ürünleri üretimleri ve tam gelişme Tablo 4'de gösterilmiştir:

Tablo 4: GAP Bölgesi'nde 1996 Yılı Tarım Ürünleri Üretimleri ve Tam Gelişme

Birinci Ürünler	1996 Yılı*	Tam Gelişme**
		(2005)
Buğday	2 190	4 000
Mercimek	514	1 000
Arpa	1 343	2 000
Pamuk	670	1 200
Sebzeler Toplamı	1 685	2 000

Kaynak: *DİE, Yayınlanmamış Bilgiler, 1997

** GAP Master Planı

İkinci Ürünler	1996 Yılı*	Tam Gelişme**
		(2005)
Mısır	16	281
K.Fasulye	5	95
Soya	0	316
Yer Fıstığı	0	156
Ayçiçeği	8	160
Susam	10	107
Pirinç	5	108

Kaynak: *DİE, Yayınlanmamış Bilgiler, 1997

** GAP Master Planı

Ayrıca, Master Plan'a göre; Bölge'de, önümüzdeki yıllar içinde kalkınma çabalarının yoğunlaştırılacağı altı gelişme alanı saptanmıştır. Buna göre, Siirt'te hayvancılık sanaiisini desteklemek, Mardin'de hayvancılık faaliyetlerini özendirme ve çevresindeki alanlarla karşılıklı bağlantılarını güçlendirmek, temel stratejiji oluşturmaktadır.

Toprağa daha az bağımlı faaliyetlerden olan hayvancılığın yaygınlaştırılması ile topraksız, az topraklı ve çeşitli nedenlerle göç etmek zorunda kalmış ailelerin yerleşimleri sağlanacak ve gelir düzeyleri artırılmış olacaktır.

Tablo 5'de 1996 yılı sonu itibariyle GAP Bölgesi'ndeki hayvan varlığı ile et ve süt üretimi görülmektedir.

Tablo 5: GAP Bölgesi'nde 1996 Yılı Hayvan Varlığı ve Et ve Süt Üretimi

GAP Toplamı	Adet	Et (Ton)	Süt (Ton)
Koyun	4 736 540	17 480	159 370
Kıl Keçisi	1 637 080	2 095	56 920
Tiftik Keçisi	48 740	15	490
Sığır	736 090	8 380	476 940

Kaynak: DİE, GAP İİ İstatistikleri, 1950-1996

3. Sanayi

Sulamaların başlaması ve tarımsal üretimde nisbi bir artışın sağlanması, Bölge'de sınai girişimcilğe yönelik ümit verici kırırdanışlara yol açmış bulunmaktadır. GAP'la Bölge'nin "Tarıma Dayalı İmalat Sanayi" ürünleri bakımından bir "ihracat merkezi" olarak gelişmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, gerçekleştirilecek yatırımlarla ortaya çıkacak potansiyelin, özellikle sanayi sektöründe etkin bir şekilde değerlendirilmesi ve özel sektör yatırımlarının, kalkınmaya ilk başından itibaren katılması büyük önem taşımaktadır. Halen GAP Bölgesi'nde ikisi Gaziantep (Gaziantep I ve II), diğeri Mardin'de olmak üzere toplam 1 060 hektar alana sahip 3 adet Organize Sanayi Bölgesi vardır.

Tablo 6: GAP Bölgesi'ndeki Organize Sanayi Bölgeleri

Organize Sanayi Bölgeleri	Yatırım Prog. Alınma Tarihi	Tamamlanma Tarihi	Alan (ha)
Gaziantep	1971	1983	260
Mardin	1976	1992	300
Gaziantep II	1987	1997	500
Gaziantep I Arıtma	1996	1997	---
Kilis	1991	1999	90
Nizip	1991	2000	100
Gaziantep III	1994	1998	540
Gaziantep II Arıtma	1998	2001	---
Gaziantep IV	1997	2000	1 170
Mardin Arıtma	1998	2001	---
Şanlıurfa II	1991	1998	286
Şanlıurfa I Arıtma	1998	2001	---
Şanlıurfa II	1997	2002	1 134
Siirt	1991	2000	100
Batman	1991	2000	100
Adıyaman	1991	2000	150
Diyarbakır	1991	2002	758
Şırnak	1998	1999	Etüt

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 1998 Yılı Yatırım Programı.

1998 yılı Yatırım Programı'nda GAP Bölgesi'nde 11 adet OSB ve 3 adet arıtma projesi yer almaktadır.

540 hektarlık Gaziantep III ve 286 hektarlık Şanlıurfa OSB'lerinin 1998 yılında tamamlanması planlanmıştır. Ayrıca, 150 hektarlık Adıyaman, 758 hektarlık Diyarbakır, 100 hektarlık Siirt, 100 hektarlık Batman, 90 hektarlık Kilis, 1 170 hektarlık Gaziantep IV, 100 hektarlık Nizip, 1 134 hektarlık Şanlıurfa II OSB'leri ve Mardin, Şanlıurfa I, Gaziantep II arıtma işleri ile Şırnak OSB etüdü 1998 yılı Yatırım Programı'nda yer alıp, daha sonraki yıllarda tamamlanması öngörülmüştür.

GAP Bölgesi'nde 1997 sonu itibarıyla 18 adet Küçük Sanayi Sitesi tamamlanmış ve faaliyettedir. Bu sitelerde mevcut 5 514 işyerinde yaklaşık 32 450 kişi çalışmaktadır. Tamamlanan KSS'den 6'sı Diyarbakır, 6'sı Gaziantep, 3'ü Şanlıurfa, 1'i Batman, 1'i Siirt ve 1'i Mardin ilinde yer almaktadır. 1998 yılı Yatırım Programı'na göre, GAP Bölgesi'nde 19 adet KSS inşaat halindedir ve bu KSS'lerde 4 497 işyeri bulunmaktadır.

GAP ile meydana çıkmaya başlayan iş ve yatırım ortamına katılacak olan Bölge içi ve Bölge dışı potansiyel girişimcileri özendirme ve bu girişimcilere ihtiyaç duyacakları bilgi ve danışmanlık hizmetlerini sağlamak üzere, "GAP Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri" (GAP-GİDEM) kurulması çalışmaları; GAP İdaresi Başkanlığı koordinatörlüğünde, Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği (TOBB), Türkiye Kalkınma Bankası (TKB) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) işbirliği halinde yürütülen çalışmalar tamamlanarak, 13-15 Eylül 1997 tarihleri arasında Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin ve Şanlıurfa illerinde GAP-GİDEM'ler faaliyetlerine başlamıştır.

BMKP ve GAP İdaresi işbirliği ile yürütülen 28 projeden biri olan "Bölge'de Ekonomik Kalkınma Ajansı Kurulması" kapsamında yer alan GAP-GİDEM'lerin oluşumunda; ilgili illerin Ticaret ve Sanayi Odaları ile, Ziraat Leasing de katkıda bulunmuşlardır.

Ayrıca Bölge'de bilgi birikimine ve tecrübeye sahip olan Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ile işbirliğini yapısal temellere oturtmak amacıyla, GAP-GİDEM Yönetim Kurulu'nun 14 Kasım 1997 günkü toplantısında alınan kararlar, KOSGEB de GAP-GİDEM Yönetim Kurulu üyeliğine katılmıştır.

4. Altyapı Çalışmaları

GAP Bölgesi'nin ekonomisini geliştirmek için, su ve toprak kaynaklarının harekete geçirilmesinin yanında entegre planlamanın gereği olarak, kalkınma ile ilgili enerji, ulaşım, haberleşme, sağlık, eğitim, kentsel ve kırsal altyapı sektörleri de ele alınmaktadır. Bölgesel kalkınmayı sağlamak için belirlenen zamanlamada öncelikle hedeflenen, büyük şehirlerin içme ve kullanma suyu ihtiyaçlarının teminine yönelik acil tedbirlerin alınması ve Bölge'de haberleşme altyapısının geliştirilmesidir. Bunu takip eden dönemde Bölge'nin ekonomik olarak yeniden yapılanmasının tamamlanması ve gelişmeye hız verilebilmesi için kentsel altyapı ihtiyacının karşılanması ve ana karayolları, endüstriyel altyapı, seçilmiş demiryollarının güçlendirilmesi, GAP Uluslararası Havalimanı, konteyner depoları ve hububat depolama tesisleri gibi stratejik öneme haiz temel altyapı gelişmesinin tamamlanması ana hedefdir.

GAP İdaresi'nce 1992-1994 yılları arasında yaptırılan "GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Geliştirme Çalışması" kapsamında, artan yük ve yolcu talebini karşılayacak en

uygun ulaşım sistemi tespit edilmiştir. Buna göre önce karayolu ağırlıklı ve 2005 yılı sonrasında ise demiryolu taşımacılığına önem veren bir ulaşım ağı öngörülmüştür.

Bölge karayolu ağı 36 125 km.dir. Bunun 5 417 km.si devlet ve il yolu, 30708 km.si ise köy yoludur. Halen inşa halinde olan Adana-Gaziantep otoyolunun yaklaşık 80 km.lik bölümü de Bölge içerisinde bulunmaktadır. Türkiye devlet ve il yolu şebekesinin % 9'u, köy yolları şebekesinin % 9.5'i Bölge'dedir ve Bölge'deki bütün köylerin % 98'i, anayol ağına bağlanmış durumdadır.

313 km. uzunluğundaki Tarsus-Adana-Gaziantep otoyolu ve bağlantı yollarının 268 kilometrelik kesimi trafiğe açılmış olup, geriye kalan kesimlerde çalışmalar devam etmektedir. 43 kilometrelik Narlı-Gaziantep kesimi, Ağustos 1996'da hizmete açılmıştır. 25 km.lik Bahçe-Kömürler arası ile, 20 km.lik bağlantı yollarının da 1998'de trafiğe açılması planlanmıştır.

Adana-Gaziantep-Şanlıurfa-Mardin-Habur güzergahında, TETEK (Türkiye Transit Karayolu) Projesi kapsamında ve Dünya Bankası kredisi kullanılarak, yolun üst yapısı asfalt betona dönüştürülmüştür.

1997 yılı sonu itibariyle, 26 adet devlet ve 9 il yolu ile Diyarbakır-Silvan yolundaki Sadi II Köprüsü'nde yapım çalışmaları sürdürülmektedir. Bu yollardaki asfalt çalışmaları da devam etmektedir. Nemrut Dağı turistik yoluna ise 1997 yılı yatırım programında yeterli ödenek ayrılmadığından herhangi bir çalışma yapılamamıştır.

GAP İdaresi'nin yaptığı çalışmalar sonucunda GAP Uluslararası Havalimanı, GAP Dış Limanlar ve Atatürk Baraj Gölü Geçişi gibi özel ulaşım etüdları yapılmıştır. Şanlıurfa'nın yaklaşık 30 km. kuzeyindeki Taşdağı mevkiinde yapılacak olan ve GAP İdaresi tarafından yer seçimi, önprojeleri ve fizibiliteyi tamamlanan GAP Uluslararası Havalimanı için, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMI), 25 Kasım 1997'de bir ihale duyurusu yapmış ve başvurular 29 Aralık 1997'de değerlendirilmiştir.

Gelecekte ulaşım sisteminde demiryolu taşımacılığının da aktif olabilmesi için Çobanbey-Şanlıurfa-Habur, Güney Demiryolu Projesi tamamlanmış ancak devlet yatırım programına alınması henüz gerçekleşmemiştir.

1997 yılı sonu itibariyle Bölge'deki hava ulaşımı Tablo 7'de görülmektedir:

Tablo 7: GAP Bölgesi Hava Ulaşımı

İlin Adı	Proje	İnşaat	Tipi
Adıyaman	V	D	Stol RC 100
Batman		Büyütülecek	Askeri
Diyarbakır	V	Büyütülecek	
Gaziantep		Terminal Binası Yapılacak	
Kilis			
Mardin	V	D	Stol RC 100
Siirt	V	Büyütülecek	
Şanlıurfa	V	D	Stol Uluslararası
Şırnak			

V: Var

D: Devam Ediyor

Doğu Akdeniz limanları, Mersin ve İskenderun, Bölge'nin ana ithal ve ihrac kapılarını oluşturacaktır. GAP İdaresi'nce yapılan çalışmalarla, mevcut limanların kapasiteleri ve gerekli yan tesis ihtiyaçları incelenmiş, yeni bir liman için ön yer seçim çalışması yapılmıştır.

GAP İdaresi'nce yaptırılan ulaşım ve altyapı planı ile ulaşım sistemi içerisinde, konteyner taşımacılığı ve Şanlıurfa, Gaziantep, Diyarbakır, Kızıltepe, Viranşehir, Batman, Adıyaman ve Cizre merkezlerinde konteyner terminalleri programlanmıştır.

Bölge belediyelerinde imar planı ve harita konusunda büyük ölçüde bir sorun bulunmamaktadır. 174 belediyeden 150 adedinin yani % 86'sının imar planı mevcuttur. Bunlardan 36 adedi GAP İdaresi'nce yaptırılmıştır.

Halen Bölge belediyelerinin 156 adedinin yani % 89.7'sinin halihazır haritası alınmış durumdadır. Ülke genelinde ise belediyelerin % 92.8'inin halihazır haritası alınmıştır. GAP İdaresi'nce 48 yerleşim yeri ve Harran Üniversitesi kampus alanı ile Şanlıurfa Uluslararası Havalimanı sahası olmak üzere toplam 34 bin hektarın üzerinde alan için halihazır harita alımı çalışması yapılmıştır.

Öte yandan Bölge belediyeleri içmesuyu ve kanalizasyon şebekesi bakımından yetersiz durumdadır. 1985-1997 dönemi arasında içmesuyu tesisi tamamlanan belediye sayısı 85'dir. Bu rakam, 174 belediyenin % 49'una tekabül etmektedir. Belediyelerin % 51'inde içmesuyu şebekesi bulunmamaktadır. Durum kanalizasyon açısından daha olumsuzdur. Belediyelerin % 93.7'sinde kanalizasyon tesisi yoktur. İnşaatı devam eden ve projesi bitmiş olan % 19, projesi yapılanlar ise % 17 civarındadır.

1997 yılı sonu itibariyle köylerin % 100'ünde elektrik vardır. 1994 itibariyle, bütün köylerin % 97.6'sı telefon bağlantısına kavuşturulmuştur, televizyon ve radyo yayınları kırsal kesimlere yaygın biçimde ulaşmaktadır.

5. Sağlık

Proje'nin başlatılmasından bu yana, sağlık hizmetleri önemli ölçüde yaygınlaşmıştır. Ancak, sağlık hizmetleri hala ülke düzeyinin gerisindedir.

Sağlık Bakanlığı, Bölge insanının sağlık düzeyini yükseltmek ve halkın sağlık hizmetleri konusunda bilinçlenmesini sağlamak amacıyla, bir yandan sağlık tesisi yatırımlarını artırırken diğer yandan da Bölge'de bir dizi program yürütmektedir. Ayrıca, Dünya Bankası tarafından finanse edilen iddialı bir program da gündeme alınmıştır.

1990 yılı Sağlık Bakanlığı verilerine göre Bölge'de 53 hastane, 5 988 hasta yatağı, ülke genelinde ise 857 hastane ve 120 738 hasta yatağı bulunmakta idi. Milli Savunma Bakanlığı'na ait 42 kurum ve 15 900 yatak hariç, onbin nüfusa düşen yatak sayısı Bölge'de 11.6, Türkiye'de ise 21.3'tü.

1997 yılı itibariyle Bölge'de 67 hastane ve 7 984 yatak, ülke genelinde ise 1 034 hastane ve 139 919 yatak mevcuttur (Milli Savunma Bakanlığı'na ait kurumlar hariç). Ülke genelinde onbin kişiye 22.3 yatak düşerken, bu sayı Bölge'de 13 olmuştur.

1990-1997 döneminde hastane sayısında % 26, hasta yatağı sayısında % 33 artış meydana gelmiş olup, bu, ülke genelindeki artıştan fazladır.

6. Eğitim

Kalkınmanın insan için olduğu düşüncesinden hareketle, kalkınma projelerinin temel girdisi olan insan faktörüne ve bu faktörün ihtiyaç duyulan nitelik ve nicelikte yetiştirilmesi amacına yönelik olarak, eğitim konusunda da bir durum tespiti yapılmıştır.

Ülkemizde eğitim düzeyi, genelde düşük olmakla birlikte, çeşitli nedenlere bağlı olarak özellikle GAP Bölgesi'nde daha da düşüktür. Ülke genelinde 1985 yılı itibarıyla % 77.2 olan okuma-yazma bilenlerin oranı 3.3 puanlık bir artışla 1990 yılında % 80.5'e yükselmiştir. GAP Bölgesi'nde ise, aynı yıllarda okuma-yazma bilenlerin oranı % 55.8'den % 60.4'e doğru 4.6 puanlık bir artış göstermiştir.

Okur yazarlığın cinsiyete göre önemli değişimler gösterdiği ve Türkiye genelinde olduğu gibi Bölge genelinde ve il bazında okur-yazar olanlar arasında erkek nüfusun kadın nüfusa oranla çok daha yüksek olduğu görülmektedir. 1990 yılı itibarıyla ülke genelinde erkek nüfusun % 88.7'sinin okur-yazar olmasına karşılık, kadın nüfus içinde bu oran % 71.9'dur. Bölge'de ise bu ayırım büyüyerek yinelenmektedir. Erkek nüfusun % 75.5'i okur-yazarken, kadın nüfus arasında bu oran % 44.7'ye düşmektedir.

1996-1997 öğretim yılı itibarıyla Bölge'de 7 034 ilköğretim okulu, 149 genel lise, 152 mesleki teknik lise ve 32 adet de Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) bulunmaktadır.

B. GAP'IN FİNANSMAN BOYUTU

GAP yatırımları kamu finansman ihtiyacı 1997 yılı sabit fiyatlarıyla toplam 4 katrilyon 224 trilyon 822 milyar TL'dir (32 milyar ABD doları eşdeğeri). Proje için Haziran 1997 sonuna kadar yaklaşık 1 katrilyon 693 trilyon 504 milyar TL (12.6 milyar ABD doları) harcama yapılmış ve nakdi gerçekleşme % 40.1 oranına ulaşmış bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile, Güneydoğu Anadolu Projesi'ne, milli kaynaklardan yapılan kamu yatırımları, toplam 1 katrilyon 693 trilyon 504 milyar TL'ye ulaşmıştır (Tablo 8).

Tablo 8: GAP Proje Maliyeti ve Sektörel Nakdi Gerçekleşme

1997 Yılı Sabit Fiyatlarıyla (Milyar TL)

Sektörler	Maliyet	1997 Haziran Sonuna Kadar Harcama	Nakdi Gerçekleşme 1997 Sonu İtibari İle (%)
Tarım	1 278 702	125 361	9.8
Enerji	1 358 513	973 689	71.1
Madencilik	98 064	87 595	89.3
İmalat	188 786	76 120	40.3
Ulaştırma ve Haberleş.	935 270	265 688	28.4
Turizm	7 100	1 683	23.7
Konut	40 867	12 514	30.6
Eğitim	84 198	37 334	44.3
Sağlık	27 872	22 059	79.1
Diğer Kamu Hizmetl.	205 450	91 461	44.5
Toplam	4 224 822	1 693 504	40.1

Ayrıca, muhtelif projeler için dış kaynaklardan sağlanan kredilerden, 2.1 milyar ABD dolarına tekabül eden bir miktar ve 1.5 milyar ABD doları eşdeğeri Yap-İşlet-Devret (B.O.T.) modeli ile yapılan Birecik Projesi de GAP'ın finansmanına katkıda bulunmaktadır. 1997 Yılı Yatırım Programı'nda, Güneydoğu Anadolu Projesi'ne; ekonomik sektörlerde (tarım-madencilik, enerji-ulaştırma-turizm) 59 trilyon 959 milyar TL ve sosyal sektörler de (konut-eğitim-sağlık-belediye altyapıları ve diğer kamu hizmetleri) 17 trilyon 577 milyar TL olmak üzere toplam 77 trilyon 536 milyar TL'lik yatırım ödeneği tahsis edilmiştir.

1996 yılı GAP Yatırım tahsislerinin tutarı Haziran 1997 fiyatlarıyla 58 trilyon 770 milyar TL olduğuna göre, 1997 yılında bir önceki yıla göre % 32 düzeyinde ödenek artışı sağlanmış olmaktadır. 1990-1997 dönemi boyunca GAP'a ayrılan yatırım ödeneklerindeki yıllık gelişme eğilimi 1997 yılı sabit fiyatlarıyla-Trilyon TL olarak aşağıda gösterilmiştir:

1990	98.9	1994	65.6
1991	98.6	1995	45.9
1992	87.9	1996	58.8
1993	86.9	1997	77.5

GAP'a ayrılan kamu yatırım tahsisleri yukarıda görüldüğü gibi 1990 yılından 1995 yılına kadar devamlı bir düşüş trendi göstermiş ve 1996 yılından itibaren artmıştır.

GAP'a ayrılan ödeneklerin reel olarak düşüşü, Türkiye genelindeki yatırım büyüklüklerinin maruz kaldığı düşüşe oranla daha hızlı olmuştur. Buna karşılık 1996 yılından itibaren GAP tahsislerindeki artış ülke ortalamasının oldukça üstünde gerçekleşmiştir.

Tablo 9'da GAP yatırım tahsislerinin cari fiyatlarla 1990-1997 dönemine ilişkin yıllık gelişme eğilimi verilmektedir. Tablonun incelenmesinden GAP yatırım tahsislerinin Türkiye içindeki payının dönem başında % 8.1'den dönem sonunda hafif bir düşüşle % 7.7'ye kadar indiği gözlenmektedir.

Tablo 9: GAP'a Yapılan Yatırım Tahsislerinin Cari Fiyatlarla Seyri

Yıllar	Türkiye		GAP		GAP'ın Türkiye İçindeki Payı (%)
	Cari Fiyatlarla	Artış (%)	Cari Fiyatlarla	Artış (%)	
1990	25 084.4		2 038.3		8.1
1991	39 800.0	(59)	3 398.2	(67)	8.5
1992	66 132.5	(66)	4 856.2	(43)	7.3
1993	103 154.0	(56)	7 823.0	(61)	7.6
1994	182 703.0	(77)	13 755.0	(47)	6.3
1995	226 652.0	(24)	16 320.9	(16)	7.0
1996	515 657.0	(128)	35 617.9	(118)	6.9
1997	1 008 100.0	(95)	77 535.9	(118)	7.7

Mahalli İdare Yatırımları Hariç

Kaynak: GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, 1997 Program Yılı Çalışmaları

1997 yılı Devlet Yatırım Programında yer alan projelerin yaklaşık % 15'i GAP Bölgesi'nde bulunmaktadır. Programdaki önemli projeler arasında; Cizre Barajı ve HES, Ilısu Barajı ve HES, GAP Uluslararası Havalimanı, Mardin-Ceylanpınar sulama projesi ana kanal inşaatı, Gaziantep 200 yataklı Acil Yardım Hastanesi ve Yaylak Sulaması sayılabilir.

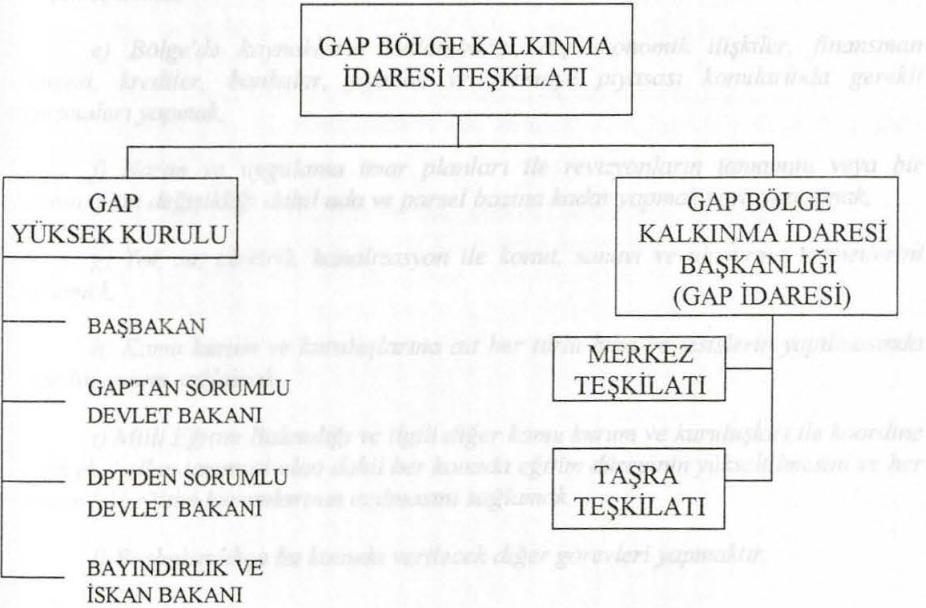
III- GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ TEŞKİLATI

Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde sırasıyla "Az Gelişmiş Bölgeler Daire Başkanlığı" (1971), "Müşteşarlık Araştırma Grubu" (1986) ve "GAP Grup Başkanlığı"nın sorumluluğunda yürütülen Güneydoğu Anadolu Projesi, daha sonra "Genel Müşavirlik Hizmetleri" çerçevesinde Türk Mühendislik, Müşavirlik ve Müteahhitlik A.Ş. (TÜMAŞ) tarafından ihale yoluyla yürütülmüştür.

Ancak, Bölge'de yapılacak uygulamaların çok kapsamlı olması ve bölgesel kalkınmanın hızlandırılmasını sağlamak amacıyla, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın kurulması; 12 Mart 1986 tarihli ve 3268 sayılı, 9 Nisan 1987 tarihli ve 3479 sayılı, 1 Haziran 1989 tarihli ve 3569 sayılı kanunların verdiği yetkiye dayanarak Bakanlar Kurulu'nca 27 Ekim 1989 tarihinde kararlaştırılmış ve 6 Kasım 1989 tarih ve 20334 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kurulmuştur.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı, GAP Master Planı'nın bir sonucu olarak, GAP kapsamına giren yörelerin süratle kalkındırılması, yatırımların gerçekleştirilmesi için; plan, altyapı, ruhsat, konut, sanayi, maden, tarım, enerji, ulaştırma ve diğer hizmetleri yapmak veya yaptırmak, yöre halkının eğitim düzeyini yükseltmek için gerekli tedbirleri almak veya aldirmek, kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak üzere kurulmuştur.

Buna göre teşkilatın yapısı aşağıdaki gibidir:

A. MEVZUAT

1) 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname

Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın Kurulması ve Görevleri Hakkında 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin amacı; Başbakanlığa bağlı hükmi şahsiyeti haiz ve onbeş yıl süreli GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın kuruluş ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemektir.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın görevleri 2.maddede aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

a) Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Siirt ve Şanlıurfa illerini içine alan GAP Bölgesi (Batman, Kilis ve Şırnak da il statüsünü kazandıktan sonra buraya dahil olmuştur) için gerekli araştırma ve uygulama projelerini yapmak ve yaptırmak,

b) Bölge içindeki faaliyetleri yönlendirmek, uygulamasını değerlendirmek ve takip etmek,

c) Bölge'de uzun vadeli planlar ve programlar muvacehesinde süratle kalkınmayı sağlamak için tarım madencilik, imalat sanayi, enerji, ulaştırma, haberleşme, inşaat, turizm gibi kamu hizmetleri, beşeri kaynaklar, sosyal ekonomi, bilim araştırma, geliştirme ve teknoloji, çevre ve şehircilik, bölge geliştirme ve kültür sektörlerinde yapılacak yatırımlar konusunda çalışmalarda bulunmak, çalışmalarını yönlendirmek, koordinasyonu ve uygulamaların gerçekleşmesini sağlamak,

d) Bölge'de sektörlerarası entegrasyonu sağlayacak şekilde bölge planlamasını gerçekleştirmek,

e) Bölge'de kaynakların kullanılması, dış ekonomik ilişkiler, finansman dengesi, krediler, bankalar, fiyatlar ve sermaye piyasası konularında gerekli çalışmaları yapmak,

f) Nazım ve uygulama imar planları ile revizyonların tamamını veya bir kısmını plan değişikliği dahil ada ve parsel bazına kadar yapmak veya yaptırmak,

g) Yol, su, elektrik, kanalizasyon ile konut, sanayi ve ulaştırma hizmetlerini yürütmek,

h) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait her türlü bina ve tesislerin yapılmasında koordinasyonu sağlamak,

ı) Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile koordine edilerek, halkın tarımsal alan dahil her konuda eğitim düzeyinin yükseltilmesini ve her derecedeki eğitim kurumlarının açılmasını sağlamak,

i) Başbakanlıkça bu komuda verilecek diğer görevleri yapmaktır.

2) Kanun Tasarısı

Çok çeşitli ve kapsamlı görevler verilen GAP İdaresi Başkanlığı'nın bu görevleri yerine getirmesi, görevlerin gerektirdiği kapsamda bir yapılaşma ve teşkilatlanmanın gerçekleştirilmesiyle mümkün olabilecektir.

Uygulamada 388 sayılı KHK'da bir takım boşluklar nedeniyle yetersiz kaldığı görülmüştür.

Bu nedenle; yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuş ve Bölge'nin hızlı ve etkin kaynak kullanımı suretiyle kalkındırılabilmesi için; gerekli planlama, programlama, projelendirme, uygulama ve koordinasyonu sağlamak üzere yeni bir yapılaşmaya ve kadrolaşmaya gidilmesi öngörülen bir kanun tasarısı hazırlanmıştır. Hazırlanan bu kanun tasarısı, 1992 yılı ortalarında TBMM Genel Kurulu'na intikal etmiş, yeni yasama dönemine girilmiş bulunulduğundan Kanun Tasarısı kadük olmuştur.

Kadük olan tasarı ile; Bölge için temel karar organı olan Yüksek Kurul'un oluşumunda mevcut Bakanlıklara ilaveten Tarım ve Köyişleri Bakanlığı dahil edilmiş olup, sözkonusu Bakanlıkların seçiminde ve sınırlı sayıda tutulmasında Bölge'deki faaliyetlerin önemi yanında, hızlı karar alınması ilkesi de gözetilmiştir.

Kadük olan kanun tasarısının yeniden değerlendirilerek, yeni yasama döneminde kanunlaşması yönündeki çalışmalara devam edilmiş, 16 Eylül 1997 tarihinde, Başbakan Mesut Yılmaz başkanlığında Siirt'te toplanan GAP Yüksek Kurulu'nda da görüşülmüştür.

Kurul'da; GAP Bölge Kalkınma Teşkilatı Yasa Taslağı'nın, ilgili kuruluşların görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenerek; Devlet Bakanı Güneş Taner, Devlet Bakanı Prof. Dr.M.Salih Yıldırım, Devlet Bakanı Prof. Dr.Hikmet Sami Türk, Devlet Bakanı Işın Çelebi, Maliye Bakanı Zekeriya Temizel, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cumhur Ersümer'den oluşan bir kurul tarafından değerlendirilerek kısa bir süre sonra GAP Yüksek Kurulu'na sunulmasına karar verilmiş olup, bu karar doğrultusundaki çalışmalar sürdürülmektedir.

Çünkü, İdare'nin kendisine verilen görevleri yerine getirebilmesini teminen 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kararname hükümleri çerçevesinde, 388 sayılı KHK ekinde yer alan kadrolardan, teşkilat şemasının gerektirdiği sayıda ve ünvanda kadrolar ile değiştirilmesi, toplam kadro sayısı değiştirilmeden mevcut personelden görevlendirme yapılması suretiyle, teşkilat şemasının oluşturulmasına esas teşkil eden işlemler, ancak, kuruluş yasaasının kanunlaşmasına bağlı bulunmaktadır.

B. ORGANLAR

1) GAP Yüksek Kurulu

GAP Yüksek Kurulu, Teşkilat'ın en yüksek karar organı olup, GAP İdaresi tarafından hazırlanacak her türlü plan, proje ve programları inceleyerek karara bağlar. GAP Yüksek Kurulu, Başbakan veya görevlendireceği bir Devlet Bakanı, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Devlet Bakanı ile Bayındırlık ve İskan Bakanı'ndan oluşmuştur.

GAP Yüksek Kurulu'nun çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar, 26 Aralık 1989 tarihli ve 20384 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe konulan GAP Yüksek Kurulu'nun Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelikle belirlenmiştir.

Gerektiğinde GAP Yüksek Kurulu'na, konuları ile ilgili olarak diğer Bakanlar da davet edilebilir.

Yüksek Kurul, sözkonusu yönetmeliğin 5.maddesi uyarınca, gündemindeki konuları görüşmek üzere iki ayda bir toplanır. Kurul Başkanı, gerekli gördüğü hallerde, GAP Yüksek Kurulu'nu her zaman toplantıya çağırabilir.

2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, ilgili Devlet Bakanı'nın sorumluluğunda, GAP Yüksek Kurulu kararları çerçevesinde, Bölge kalkınmasına dair planlama, araştırma ve uygulama çalışmalarını yürütmekle görevlidir.

388 sayılı KHK'nın 3.maddesinin 3.fıkrası uyarınca, GAP İdaresi'nin görev alanına giren konularda 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 3194 sayılı İmar Kanunu ile diğer kanunların ilgili idarelere verdikleri imar ve altyapıya dair hak ve yetkiler bu İdare'ye devredilmiş sayılır.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, GAP Yüksek Kurulu'nun sekreteryası hizmetlerini de yürütmektedir.

GAP İdaresi'nin kuruluşuna ait 388 sayılı KHK'nin yürürlüğe girdiği 6 Kasım 1989 tarihinden itibaren, fiilen kuruluş çalışmalarına 1990 yılında başlanmış GAP İdaresi'nin Personel Sicil Amirleri Yönetmeliği, Disiplin Amirleri Yönetmeliği, Satınalma Esasları ile İhale Yönetmelikleri hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Ancak, ihtiyaca cevap vermemesi nedeniyle Satınalma Esasları ile İhale Yönetmelikleri gözden geçirilerek Satınalma ve İhale Yönetmeliği adı altında yeniden düzenlenerek 14 Ocak 1996 tarih ve 12523 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın son beş yıllık faaliyetleri ile ilgili bilgiler, karşılaştırmalı olarak Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: GAP İdaresi Başkanlığı'nın Son Beş Yıllık Faaliyetleri

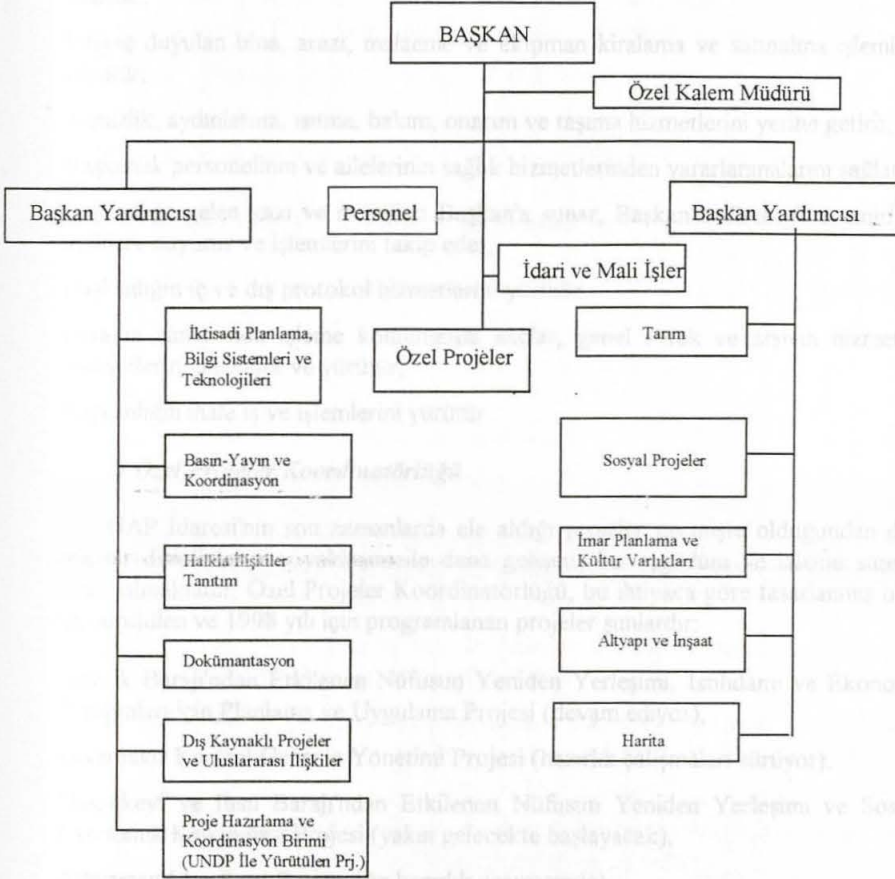
(Milyon TL)

Toplu Bilgiler	1993	1994	1995	1996	1997	Son İki Yıl Farkı	Artış, Azalış(%)
Özkaynaklar	1 356	--	--	139 562	643 289	503 727	361
Yabancı Kaynaklar	22 156	59 156	35 304	16 981	70 145	53 163	313
Yab.Kayn.lara Sirayet Eden Zarar	--	44 624	11 977	--	--	--	--
Yatırımlar İçin Nakdi Ödemeler	124 929	179 928	210 316	609 376	1 477 426	868 050	142
Fonlardan Alınan Meblağ	85 000	175 000	350 000	950 000	2 385 000	1 435 000	171
Memur (Ortalama)	2 kişi	4 kişi	15 kişi	14 kişi	15 kişi	1 kişi	- 6
Sözleşmeli (Ortalama)	70 kişi	63 kişi	56 kişi	63 kişi	65 kişi	2 kişi	3
İşçi (Ortalama)	94 kişi	92 kişi	80 kişi	71 kişi	113 kişi	42 kişi	53
Personel İçin Yapılan Tüm Gid.	19 025	29 263	54 867	94 254	235 286	141 032	257
Cari Yıla İlişkin:							
Memurlar İçin Yapılan Giderler	210	635	2 924	5 965	14 104	8 139	278
Memur Başına Aylık Ort. Gid.	9	13	17	36	78	42	247
Sözleşmeliler İçin Yapılan Gider.	11 163	15 510	28 068	52 885	119 409	66 524	237
Sözleşmeli Başına Aylık Ort. Gid.	13	21	41	70	153	83	202
İşçiler İçin Yapılan Giderler	7 651	13 118	23 875	35 403	101 773	66 370	278
İşçi Başına Aylık Ort. Gider	7	12	25	42	75	33	132
Tahakkuk Eden Vergiler	10 133	16 585	27 042	42 665	134 031	91 366	214
Toplam Gelirler	101 873	187 543	356 439	964 596	2 414 180	1 449 584	150
Toplam Giderler	154 122	233 522	321 636	813 057	1 910 753	1 097 696	135
Dönem Gelir veya Gider Fazlası	- 52 248	- 45 979	32 647	151 539	503 727	352 188	232
Toplam Gelir veya Gider Fazlası	1 356	- 44 623	- 11 976	139 563	643 290	503 727	361

Kuruluş çalışmalarına esas teşkil edecek, idari ve mali konuları düzenleyen personel, muhasebe, avans gibi hususları kurala bağlayan yönetmelikler henüz düzenlenmemiştir. Eylül 1997'de yayınlanan bir iç genelge ile merkez teşkilatı organizasyon şeması yeniden düzenlenmiş ve yürürlüğe girmiştir.

Buna göre Merkez Teşkilatı organizasyon şeması aşağıdaki gibidir:

ORGANİZASYON ŞEMASI

a) Personel Müdürlüğü

- Başkanlığın insangücü planlaması ve personel politikası ile ilgili çalışmaları yapar, personel sisteminin geliştirilmesi ile ilgili tekliflerde bulunur,
- Başkanlık personelinin atama, özlük ve emeklilikle ilgili işlerini yürütür,
- Başkanlık merkez personeli ile gerektiğinde taşra personeline ait tahakkukla ilgili işlemleri yapar,
- Başkanlık teşkilatının eğitim planını hazırlar, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarını düzenler ve uygular,
- Kurum ve kuruluşlarla ilgili diğer iş ve işlemleri yürütür,
- Makamca verilecek benzeri görevleri yapar.

b) İdari Mali İşler Müdürlüğü

- Başkanlığın bütçesini oluşturur, muhasebe kayıtlarını tutar ve yıl sonu bilançosunu hazırlar,
- İhtiyaç duyulan bina, arazi, malzeme ve ekipman kiralama ve satınalma işlemlerini yürütür,
- Temizlik, aydınlatma, ısıtma, bakım, onarım ve taşıma hizmetlerini yerine getirir,
- Başkanlık personelinin ve ailelerinin sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağlar,
- Başkanlığa gelen yazı ve mesajları Başkan'a sunar, Başkan'ın direktif ve emirlerini ilgililere duyurur ve işlemlerini takip eder,
- Başkanlığın iç ve dış protokol hizmetlerini yürütür,
- Evrakın zamanında işleme konulmasını sağlar, genel evrak ve arşivin hizmet ve faaliyetlerini düzenler ve yürütür,
- Başkanlığın ihale iş ve işlemlerini yürütür.

c) Özel Projeler Koordinatörlüğü

GAP İdaresi'nin son zamanlarda ele aldığı projeler geçmişte olduğundan daha yoğun bir disiplinlerarası yaklaşım ile daha gelişmiş bir eşgüdüm ve izleme sürecini zorunlu kılmaktadır. Özel Projeler Koordinatörlüğü, bu ihtiyaca göre tasarlanmış olup, halen yürütülen ve 1998 yılı için programlanan projeler şunlardır:

- Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi, İstihdamı ve Ekonomik Yatırımları için Planlama ve Uygulama Projesi (devam ediyor),
- Diyarbakır Kentsel Gelişme Yönetimi Projesi (hazırlık çalışmaları sürüyor),
- Hasankeyf ve Ilısu Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi ve Sosyo-Ekonomik Kalkınması Projesi (yakın gelecekte başlayacak),
- Adıyaman Eko-Kent Projesi (ön hazırlık aşamasında).

d) İktisadi Planlama-Bilgi Sistemleri ve Teknolojileri Koordinatörlüğü

Bu birimin görevleri şunlardır:

- Yıllık programlarda yer alan yatırımların kamu kuruluşları, sektörler ve iller itibariyle dönemsel olarak izlenmesi, değerlendirilmesi ve yatırım teşvik istatistiklerini tutmak ve geliştirmek,
- GAP'ın sosyo-ekonomik göstergeler itibariyle uzun vadeli plan hedefleri doğrultusunda gelişme eğilimlerini ortaya koymak ve değerlendirmek,
- GAP'ın finansman gereksinimi ve kaynakları hakkında araştırma, inceleme ve değerlendirme çalışmalarında bulunmak,
- Yukarıda sözü geçen alanlarla ilgili ek ve tamamlayıcı çalışmalar kapsamında, Başkanlığın bilgi sistemleri ihtiyacının gerektirdiği çalışmalarda bulunmak,
- Bilgi İşlem ve GIS (Coğrafi Bilgi Sistemi) birimine ilişkin çalışmaları yürütmek.

e) Basın-Yayın ve Koordinasyon Koordinatörlüğü

Basın dahil tüm kamu ve özel kuruluşlara; Güneydoğu Anadolu Projesi ile ilgili gelişmeler ve GAP İdaresi faaliyetleri konusunda bilgi verir, bu amaçla her türlü görsel ve yazılı doküman, süreli yayın ve raporları hazırlar, düzenler ve basar.

“GAP Dergisi”ni hazırlar, yayınlar ve dağıtımını yapar.

İlgili Kuruluşlar ile koordinasyon gereken hususlara ilişkin çalışmaları yürütür. Bu kapsamda GAP Yüksek Kurulu ve GAP Koordinasyon Kurulunun sekreteryasını yürütür.

f) Halkla İlişkiler ve Tanıtım Koordinatörlüğü

- GAP Bölgesi'ni ziyaret talebinde bulunan yerli-yabancı gruplarla temas ederek ziyaretlerin organizasyonunu yapar ve lojistiğini sağlar,
- GAP'ta meydana gelen gelişmelerin çeşitli hedef gruplarına yurt içi ve yurt dışında tanıtımını yapar,
- Tanıtım materyali hazırlayarak ve dağıtımını yapar.

g) Dokümantasyon Koordinatörlüğü

Başkanlık Dokümantasyon Merkezi'nde Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Proje ile ilgili yayınlarla, spesifik konulardaki yayınlar, slayt, bant, fotoğraf vs. toplamı düzenlenmektedir.

Çeşitli yerli, yabancı üniversite ve kuruluşlara abone olunarak bibliyografik tarama yapılmakta, iç ve dış basın takip edilmektedir.

Merkez, GAP hakkında bilgi edinmek üzere GAP İdaresi Başkanlığı'na başvuran herkeसे açık olup, istenilen bilgiler imkanlar ölçüsünde sağlanmaya çalışılmaktadır.

Başkanlık içi ve dışı toplantı, seminer ve brifinglerde doküman dağıtımı, stand kurulması da Dokümantasyon Merkezi'nin görevleri arasındadır.

h) Dış Kaynaklı Projeler ve Uluslararası İlişkiler Koordinatörlüğü

- İdare'nin yabancı kurum ve kuruluşlarla teknik ve finansal ilişkilerin geliştirme çalışmalarını yapar ve yürütür,
- Dış kaynaklı projelerin takibi konusunda ilişkileri sağlar,
- Yabancı finansman kuruluşlarına önerilecek proje paketlerini; oluşturulması koordine edilmesi ve uygulamaların başlanmasına kadar izler,
- Ulusal ve uluslararası eğitim, kurs ve burs olanaklarını değerlendirerek, Başkanlığın kullanımına hazır hale getirir,
- Karma Ekonomik Komisyon ve benzeri toplantılarına katılarak, ikili işbirliği alanlarının tespiti konusunda koordinasyonu sağlar,
- Uluslararası Su Kuruluşları ve bu konuda düzenlenen toplantı, konferans gibi etkinliklerle ilgili olarak, Dışişleri Bakanlığı ve diğer ilgili kuruluşlarla irtibat kurmak suretiyle Başkanlık adına ve GAP-BKİ Başkanı Dr. İ.H.Olcay Ünver'in üyelikleri konusunda ilişkileri yürütür.

i) Proje Hazırlama ve Koordinasyon Birimi

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nin katılımı ile oluşturulan "GAP Bölgesi'nde Entegre Bölgesel Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Sosyo-Ekonomik Eşitsizliklerin Azaltılması" başlıklı şemsiye programındaki 28 alt projenin, 5 alt başlık altında hazırlanması, yönetimi ve süpervizyonu, uygulama aşamasında da faaliyetlerin koordinasyonu ile projelerin tasarım ve planlamasından sorumludur.

i) Tarım Koordinatörlüğü

Hızlı tarımsal gelişmenin sağlanması, üretimin yönlendirilmesi ve kaynakların etkin kullanılması için, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında etkin bir koordinasyon sağlanması, sürdürülebilir kırsal kalkınmayı temin edecek her türlü tedbir alınması veya alınması, arazi kullanım planlarının yapılması, sulu ve kuru koşullara adapte olabilecek tür ve nesillerin belirlenmesi, uygun sulama tekniklerinin tespit edilerek çiftçilerce benimsenmesi, sulama ve tarla içi geliştirme hizmetleri ile teknik personel, çiftçi eğitimi ve yayım hizmetlerinin etkinlik kazanması, pazar taleplerine uygun bitkisel ve hayvansal üretim yapılması ile ilgili her türlü projeyi yapar veya yaptırır.

j) Sosyal Projeler Koordinatörlüğü

Bölge insanının sosyo-ekonomik ve kültürel yapılarını anlamaya, sorunlarını, önceliklerini, ihtiyaçlarını, tutumlarını belirlemeye yönelik araştırmalar planlar, yapar veya yaptırır. Ayrıca bilgiye ve temel sosyal hizmetlere ulaşmak açısından dezavantajlı konumda bulunan kesimlerin (kadınlar, göçerler, topraksız ve küçük topraklı çiftçiler, kent yoksulları vb.) kalkınmayla entegrasyonunun sağlanmasına yönelik uygulama projeleri planlar, yapar veya yaptırır. Kırsal kalkınma projelerinin (yayım, kırsal altyapı, yerleşim düzeni, örgütlenme vb.) hazırlanmasına ve uygulanmasına katkı verir. Kalkınmanın sürdürülebilir kılınmasına yönelik kuramsal modellerin geliştirilmesine katkı verecek çalışmalar yapar. Tüm bu çalışmaların işlerlik kazanması için, kendi alanına giren konularda kuruluşlararası koordinasyonu sağlar.

k) İmar Planlama, Fiziksel Gelişme ve Kültür Varlıklarını Koruma Koordinatörlüğü

- GAP Bölgesi'nde düzenli ve sağlıklı bir mekansal çevre yaratılması amacıyla, her tür ve ölçekteki imar planlarını yapar veya yaptırır,
- Diğer kurum ve kuruluşlarca yapılan imar planlarını inceler ve onaya sunar,
- Bölge'de var olan kültür varlıklarının araştırılması, belgelenmesi, kurtarılması ve geliştirilmesine yönelik proje çalışmaları yapar veya yaptırır.

l) Altyapı ve İnşaat Koordinatörlüğü

GAP Bölgesi'ndeki altyapı ve üstyapı yatırımlarını bir program dahilinde ele alarak projelendirir, inşaatlarını yaptırır, ayrıca belediyelerin kendi imkanları ile yapacağı acil altyapı onarım ve ilave inşaat işlerine İdare'ce yapılacak malzeme yardımlarını düzenler.

m) Harita Koordinatörlüğü

- Bölge belediyelerinden gereksinimi olanlarını halihazır haritalarını yaptırır,
- Başkanlıkça yaptırılan inşaat işlerinde gerekli ölçüm ve hesapları yapar ve denetler,
- İdarenin her türlü harita gereksinimini ilgili kuruluşlardan (Harita Genel Komutanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, İller Bankası vb.) sağlar,
- GAP Bölgesi Şanlıurfa İli Arazi Düzenlemesi Projesi'nin koordinasyonunu sağlar,
- Başkanlıkça oluşturulan GIS (Coğrafi Bilgi Sistemi) birimine gereken desteği sağlar.

3) GAP Koordinasyon Kurulu

GAP'ın büyüklüğü ve çok yönlü entegre bir kalkınma projesi olarak ele alınıp gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve yönetimi, birçok kamu kurum ve kuruluşunun birlikte ve birbirleri ile koordineli bir biçimde hizmet götürmelerini gerektirmektedir. Bu koordinasyon ihtiyacının, ilgili Bakanlık ve kuruluş yetkililerinin oluşturacağı bir kurul ile karşılanacağını düşünen GAP'tan sorumlu Devlet Bakanlığı, 1988 yılında ilgili kuruluş yetkililerine çağrıda bulunarak, GAP Koordinasyon Kurulu'nu oluşturmuştur.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'na Kuruluş Kanunu ile tevdi edilen, Proje ile ilgili koordinasyon ve izleme görevinin yerine getirilmesi ve Proje'nin ilgili tüm kuruluşlarca senkronize bir şekilde ele alınıp idaresi için böyle bir kurula ihtiyaç büyüktür.

Kurul, ilgili kuruluşların Proje'ye önem ve öncelikle ve aynı anlayışla bakmaları ve Proje bütünlüğünü gözden uzak tutmamaları için önemli bir eksikliği gidermektedir. Öte yandan Bölge illeri mülki ve mahalli idareleri ile kuruluşların Kurul'a gösterdikleri ilgi, Bölge açısından da Kurul'un aynı fonksiyonu ifa ettiğini göstermektedir. Ayrıca, bazı hükümet dışı ve gönüllü kuruluşların da Kurul'a katılması, bu kuruluşların Proje'ye ilişkin görüş ve önerilere gayri resmi katılımını sağlayan bir mekanizma oluşturmaktadır.

GAP Koordinasyon Kurulu, GAP İdaresi'nin yürüttüğü çalışmalar ve GAP'ın gelişmesine ilişkin bilgileri bir bütünlük içinde ve devamlılığını koruyarak ilgili kuruluşlara ileten bir araç olduğu kadar, Proje konusunda merkezi ve mahalli kuruluşları biraraya getiren tek organ olarak da önemli bir fonksiyonu yerine getirmektedir.

GAP Koordinasyon Kurulu, 1988'den itibaren, 26 kez periyodik olarak toplanmıştır. Ancak, Koordinasyon Kurulu'nun Çalışma Usul ve Esasları ile ilgili yönetmelik çıkarılmamış ve bugüne kadar kurul "Ad-Hoc" olarak çalışmıştır. GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın Kuruluşu ile ilgili olarak hazırlanan Yasa Tasarısı'nda GAP Koordinasyon Kurulu'nun teşkili, toplanma yöntemi ve çalışma ilkeleri de bulunmakta ve Kurul'a hukuki bir kişilik kazandırılması amaçlanmaktadır.

İki ayda bir periyodik olarak Ankara'da toplanan GAP Koordinasyon Kurullarının üç toplantısından birinin Bölge illerinden birinde yapılması ve Kurul'a Bölge illeri valileri, belediye başkanları ile ticaret ve sanayi odaları temsilcilerinin de katılması ilk toplantıdan itibaren teamül haline gelmiştir. Kurula temsilci gönderen kuruluş sayısı da giderek artarak 170'e ulaşmıştır.

C. PERSONEL DURUMU

1. Genel Bilgiler

GAP İdaresi Başkanlığı'nda istihdam edilen personele ilişkin hususlar 388 sayılı KHK'nın 5., 6., 7. ve 8.maddelerinde belirtilmiştir.

5.maddenin 2.fıkrası gereği; Başbakan tarafından atanan Başkan ve Başkan Yardımcıları hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 59.maddesi hükümleri uygulanır.

6.maddeye göre ise; GAP İdaresi Başkanı'na bakanlık müsteşarları, Başkan Yardımcıları'na genel müdürler için öngörülen ek göstergeler uygulanır ve bunlara verilen zam ve tazminatlar uygulanır.

Başkan ve Başkan Yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek kaydıyla, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılabilir.

Ayrıca, özel bilgi ve ihtisası gerektiren konularda kadro aranmaksızın ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın yerli ve yabancı elemanlar sözleşmeli olarak çalıştırılabilir.

Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarı ve her çeşit ödeme Bakanlar Kurulu'nca tespit edilir. Sözleşme ile çalıştırılacak personel, isteği halinde T.C.Emekli Sandığı ile ilgilendirilir.

Genel ve katma bütçeli daireler, iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile bunlara bağlı kuruluşlar ve müesseselerde çalışanlar, GAP İdaresi Başkanlığı'nda sözleşmeli olarak istihdam edilebilirler. Başkanlığın bu konudaki talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle sonuçlandırılır. Bu personel, ilgili kurumlarından aylıksız izinli sayılırlar. İzinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgili özlük hakları devam ettiği gibi, bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır.

Ayrıca yukarıda belirtilen kurumlarda görevli personel; aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali, sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak GAP İdaresi Başkanlığı'nda görevlendirilebilirler. Bu şekilde görevlendirilenlere 23 Şubat 1995 tarihli ve 547 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 20.maddesindeki esaslara göre fazla çalışma ücreti ödenir.

7.maddede GAP İdaresi'nin, planların yapılması, tatbikatı ve koordinasyonu ile ilgili olarak araştırma, etüt ve proje tetkiki gibi işleri, üniversite öğretim üye ve yardımcıları ile yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere, sözleşme ile yaptırabileceği ve bu hususta Devlet İhale Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir.

GAP İdaresi'nde istihdam edilen personel kadroları da, 8.madde ile 190 sayılı KHK'nın eki cetvellere, GAP İdaresi bölümü eklenmek suretiyle ihdas edilmiş, sözleşmeli personel kadrolarının ise aynı KHK'nın 6.maddesinde Bakanlar Kurulu Kararıyla belirlenmesi öngörülmüştür.

1997 yılında GAP İdaresi Başkanlığı'nda çalışan memur, sözleşmeli personel ve geçici işçi kadroları, ortalama yıl sonu kişi sayısı, bir önceki yıl ile birlikte Tablo 11'de gösterilmiştir:

Tablo 11: 1997 Personel Durumu

Personel	1996		1997			
	Çalışan	Personel	Norm Kadro	Program Kadro	Çalışan	Personel
	Ortalama Kişi	Yılısonu Kişi	Sayı	Sayı	Ortalama Kişi	Yılısonu Kişi
A- MEMURLAR						
1- Genel İdare Hizmetleri	12	12		36	6	5
2- Teknik Hizmetler	2	2		34	5	7
3- Sağlık Hizmetleri						
4- Eğitim ve Öğretim Hizm.						
5- Avukatlık Hizmetleri						
6- Yardımcı Hizmetler				4	2	2
TOPLAM (A)	14	14		74	13	14
B- SÖZLEŞMELİLER						
1- 399 s. KHK'ya Göre Çalış.						
2- 657 s. Kanun'a Göre Çalış.						
3- Diğer Sözleşmeliiler	63	62		83	62	66
TOPLAM (B)	63	62		83	62	66
TOPLAM (A+B)	77	76		157	75	80
C- İŞÇİLER						
1- Sürekli İşçiler						
a) Ayrıtlar						
b) Gündelikçiler (saat ücr.)						
2- Geçici İşçiler	71	72		100	85	113
TOPLAM (C)	71	72		100	85	113
GENEL TOPLAM (A+B+C)	148	148		257	160	193

1997 yıl sonu itibariyle 14 memur, 66 sözleşmeli personel ve 113 adet de geçici işçi olmak üzere toplam 193 kişi çalışmıştır. Çalışan tüm personelin toplam 72'si Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü'nde görev yapmaktadır.

GAP İdaresi bünyesinde, 1996 yılında istihdam edilen memur, sözleşmeli personel ve geçici işçilere yapılan tüm harcamalar, geçen yıl ile karşılaştırmalı olarak Tablo 12'de gösterilmiştir:

Tablo 12: 1997 Yılında Tüm Personele Yapılan Harcamalar

(Milyon TL)

Personel	1996		1997			
	Toplam	Ücretler	Ek Ödeme	Sosyal Giderler	Kardan Ödeme temettü vb.	Toplam
Memurlar	5 965	4 931	5 694	3 479		14 104
Sözleşmeliiler	52 885	78 808	25 640	14 960		119 408
İşçiler	35 403	74 482	10 739	16 552		101 773
Cari Yıl Toplamı	94 253	158 221	42 073	34 991		235 285
Geçmiş Yılla İlgili Ödeme ve Tahsilat (+;-)						
Genel Toplam	94 253	158 221	42 073	34 991		235 285
Geçen Yıl Toplamı		61 990	17 094	15 169		94 253
Fark		96 231	24 979	19 822		141 032

1996 yılında 94 milyar 253 milyon TL olan tüm personel harcamaları, 1997'de 235 milyar 285 milyon TL'ye yükselmiş olup, cari yıl harcamalarının 14 milyar 103 milyon TL'si memurlar, 119 milyar 408 milyon TL'si sözleşmeli personel ve 101 milyar 773 milyon TL'si de işçiler için yapılmıştır.

2. Memurlar

Memurlara özlük ve mali konular yönünden 657, 5434 ve 6245 sayılı kanunlar ile ek ve değişikliklerine ilişkin kanun ve KHK hükümleri uygulanmaktadır.

1996 yılında memurlara yapılan cari yıl harcamaları, 5 milyar 965 milyon TL iken, 1997 yılında 14 milyar 103 milyon TL'ye yükselmiştir.

1997 yılında GAP İdaresi bünyesinde istihdam edilen memurlara yapılan harcamalar, geçen yıl ve program değerlerle karşılaştırmalı olarak Tablo 13'de gösterilmiştir:

Tablo 13: 1997 Yılında Memurlara Yapılan Harcamalar

Harcamalar	1996		1997			
	Harcanan		Program	Harcanan		
	Yıllık	Kişi Başına Ayda Düş.		Yıllık	Kişi Başına	Ayda Düş.
	Milyon TL	Milyon TL	Milyon TL	Milyon TL	Milyon TL	%
A- AYLIKLAR	2 391	17	5 000	4 931	27	35
B- EK ÖDEMELER						
1- Vekalet Ücreti						
2- Fazla Çalışma Ücreti						
3- İş güclüğü iş riski teminindeki güçlük zammı ve mali sorumluluk tazminatı	114		500	234		
4- Çeşitli Tazminat	2 193		5 500	5 459		
5- İkramiyeler						
6- Diğer Ödemeler						
Toplam (B)	2 307	16	6 000	5 693	32	41
Toplam (A+B)	4 698	33	11 000	10 624	59	76
C- SOSYAL GİDERLER	1 267	9	4 000	3 479	19	24
D- KARDAN ÖDEMELER (Temettü vb.)						
Genel Toplam	5 965	42	15 000	14 103	78	100

3. Sözleşmeli Personel

Sözleşmeli personele, GAP İdaresi'nin kuruluşuna ait 388 sayılı KHK hükümleri ile, "GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nda Çalıştırılacak Sözleşmeli Personel Hakkında Hizmet Sözleşmesi Esasları'nı belirleyen 9 Mart 1990 tarih ve 90/229 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na göre işlem yapılmaktadır.

Öte yandan, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nda Çalıştırılacak Sözleşmeli Personel Hakkında Hizmet Sözleşmesi Esasları çerçevesinde, sözleşmeli personele 4 maaş tutarında ikramiye devlet memurlarına ödenen diğer sosyal yardımlarla birlikte, Olağanüstü Hal Bölgesi'ndeki personele % 15, dışında görev yapanlara ise % 10 oranında ücret artırımını konusundaki Başkan yetkisine göre, Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü'nde görevli personele ayrıca % 10 oranında ücret artışı verilmektedir.

GAP İdaresi bünyesinde istihdam edilen sözleşmeli personele 1997 yılında yapılan harcamalar, geçen yıl ve program değerlerle karşılaştırmalı olarak Tablo 14'de gösterilmiştir:

Tablo 14: 1996 Yılında Sözleşmeli Personele Yapılan Harcamalar

Harcamalar	1996		1997			
	Harcanan		Program	Harcanan		
	Yıllık	Kişi Başına Ayda Düş.		Yıllık	Kişi Başına	Ayda Düş.
	Milyon TL	Milyon TL	Milyon TL	Milyon TL	Milyon TL	%
A- SÖZLEŞME ÜCRETLERİ	33 934	45	80 000	78 808	101	67
B- EK ÖDEMELER						
1- İkramiyeler	11 069	15	25 000	25 640	31	
Toplam (B)	11 069	15	25 000	25 640	31	20
Toplam (A+B)	45 003	60	105 000	104 448	132	87
C- SOSYAL GİDERLER	7 882	10	15 000	14 960	19	13
Genel Toplam	52 885	70	120 000	119 408	151	100

GAP İdaresi bünyesinde istihdam edilen memur ve sözleşmeli personelin öğrenim durumları ise Tablo 15'de gösterilmiştir:

Tablo 15: Memur ve Sözleşmeli Personelin Öğrenim Durumları

(Kişi)

ÖĞRENİM DURUMLARI	1996	1997
1- YÜKSEK		
Mimarlık	2	2
Şehir ve Bölge Plancısı	6	10
Jeoloji Mühendisi	3	3
Sosyoloji	1	3
İktisat	5	4
Ziraat Mühendisi	7	8
İşletmecilik	3	3
Kimya Mühendisi	2	1
İnşaat Mühendisi	4	4
Harita Mühendisi	3	3
Açıköğretim Fakültesi	4	2
Endüstri Mühendisi	1	-
Diğer	9	18
2- LİSE vb.	22	19
TOPLAM	72	80

Memur ve Sözleşmeli Personelin Hareketini Gösterir Çizelgeler

(Kişi)

GİRİŞ VE ÇIKIŞ	1996	1997
Yılbaşı Mevcudu	67	72
Yıl İçinde Girenler	12	15
Yıl İçinde Çıkan (-)	7	7
Yıl Sonu Mevcudu	72	80

(Kişi)

GİRİŞ ŞEKLİ	1996	1997
Açıktan Tayin (Sözleşmeli)	2	7
Naklen Tayin	3	3
Askerlik Dönüşü	-	-
İşçilikten Nakil	7	4
Başkaca Nedenler	-	1
TOPLAM	12	15

(Kişi)

AYRILIŞ NEDENLERİ	1996	1997
İstifa	3	4
Başka Kuruluşa Nakil	3	3
Sözleşmenin Yenilenmemesi	-	-
Askerlik	-	-
İşten Çıkarma (Müstafi)	-	-
Ölüm	-	-
Emeklilik	1	-
Diğer Nedenler	-	-
TOPLAM	7	7

GAP İdaresi'nin kuruluşuna ait 388 sayılı KHK ile merkez için 43, taşra için ise 45 adet kadro ihdas edilmiş, bilahare 527 sayılı KHK'nın 1.maddesi uyarınca, hizmetli, dağıtıcı ve bahçıvan kadrolarından 14'ü iptal edilmiş, merkez ve taşra teşkilatı olmak üzere personel kadrosu toplam 74 adede düşmüştür.

Tablo 17: İşçilerin Kıdem Durumu

(Kişi)

ÇALIŞILAN YILLAR	1996	1997
Bir Yıldan Az	2	47
1 - 5 Yıl	70	66
6 - 10 Yıl	-	-
11 - 15 Yıl	-	-
16 - 20 Yıl	-	-
20 Yıldan Fazla	-	-
TOPLAM	72	113

GAP İdaresi bünyesinde istihdam edilen geçici işçilere 1997 yılında yapılan harcamalar, geçen yıl ve program değerlerle karşılaştırmalı olarak Tablo 18'de gösterilmiştir:

Tablo 18: 1997 Yılında İşçilere Yapılan Harcamalar

Harcamalar	1996		1997			
	Harcanan		Program	Harcanan		
	Yıllık	Kişi Başına		Yıllık	Kişi Başına	Ayda Düş.
	Milyon TL	Milyon TL	Milyon TL	Milyon TL	Milyon TL	%
A- ESAS ÜCRETLER	25 665	30	75 000	74 482	55	73
B- EK ÖDEMELER						
1- Fazla Çalışma Ücreti						
2- Prim						
3- Vardiya Zammı						
4- Çalışılan Hafta Tatili ve Genel Tatil Ücreti						
5- Ücretli İzin Yevmiyesi						
6- İkramiyeler	3 718	4	12 000	10 739	8	
7- Çeşitli Tazminat						
8- Diğer Ödemeler						
Toplam (B)	3 718	4	12 000	10 739	8	11
Toplam (A+B)	29 383	34	87 000	85 221	63	84
C- SOSYAL GİDERLER	6 020	7	18 000	16 552	12	16
D- KARDAN ÖDEMELER (Temettü vb.)						
Genel Toplam	35 403	41	105 000	101 772	75	100

1997 yılında işçiler için yapılan tüm giderler 101 milyar 772 milyon TL, kişi başına ortalama aylık gider ise 41 milyon TL'ye ulaşmıştır.

5. Sosyal Konular ve Giderleri

GAP İdaresi bünyesinde istihdam edilen memur, sözleşmeli personel ve geçici işçilere 1997 yılında yapılan sosyal giderler, geçen yıl ile karşılaştırmalı olarak Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19: Personele Yapılan Sosyal Giderler

(Milyon TL)

SOSYAL GİDERLER	Memurlar		Sözleşmeliler		İşçiler		Toplam		Fark
	1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997	
A. Cari Yılla İlgili									
1. Aile ve çocuk yardımı	68	307	164	539	-	-	232	846	614
2. Evlenme, doğum ve ölüm yard.	-	85	-	-	-	-	-	85	85
3. Konut edindirme yardımı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Tasarrufu teşvik gideri	117	262	946	2 211	759	2 221	1 822	4 694	2 872
5. Sosyal yardım zammı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Barındırma giderleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. Yedirme yardımı	-	-	-	-	1 409	3 417	1 409	3 417	2 008
8. Giydirme yardımı	95	178	-	-	-	-	95	178	83
9. Taşıma giderleri	94	696	1 526	2 705	2 160	4 561	3 780	7 962	4 182
10. TC.Emek.sand.kurum karş.ve ek.kar	816	1 716	4 451	9 040	-	-	5 267	10 756	5 489
11. Emek ikram. işten ayrılma taz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. SSK primi işveren payı	-	-	163	347	3 848	10 495	4 011	10 842	6 831
13. Sağlık giderleri	129	917	2 087	2 515	-	-	2 216	3 432	1 216
14. Eğitim giderleri	42	13	71	308	4	12	117	333	216
15. Spor giderleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16. Dinlenme kamp. yapılan harc.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17. Pers.dernek ve vakıflar. yardı.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18. Aynı ve nakdi başka.sosy. gid.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam (A)	1 361	4 174	9 408	17 665	8 180	20 706	18 973	42 545	23 596
B. Geçmiş Yıllarla İlgili									
1. Emekli. İçin öden.sosyal yard. Zammı ve konut edindir.yardı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Emek.ikram.işten ayrılma tazm.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Diğer ödemeler	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam (B)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Genel Toplam	1 361	4 174	9 408	17 665	8 180	20 706	18 973	42 545	23 596

GAP İdaresi'nde istihdam edilen personelle ilgili sosyal giderler, 1996 yılında 18 milyar 973 milyon iken, 1997'de 42 milyar 545 milyon TL'ya yükselmiş olup, bunun 20 milyar 706 milyon TL'sı işçilere, 17 milyar 665 milyon TL'sı sözleşmelilere, 4 milyar 174 milyon TL'sı da memurlara ödenmiştir.

D. GAP İDARESİ 1997 YILI MALİ DURUMU

GAP İdaresi'nin sadeleştirilen 1997 yılı mali durumu önceki dönem değerleriyle karşılaştırılabilir olarak Tablo-20'de gösterilmiştir:

Tablo 20: 1997 Mali Durumu

(Milyon TL)					
MALİ DURUM	1996	%	1997	%	Fark
KAYNAKLAR (PASİF) :					
1- Öz Kaynaklar	139 562	-	643 289	-	503 727
2- Yabancı Kaynaklar					
a) Uzun süreli	-	-	-	-	-
b) Kısa süreli	16 982	-	70 145	-	53 163
Toplamı (2)	156 544	-	713 434	-	556 890
3- Yabancı Kaynaklara Sırayet Eden Zarar (-)	-	-	-	-	-
Kaynaklar Toplamı	156 544	100	713 434	100	556 890
VARLIKLAR (AKTİF) :					
1- Duran Varlıklar					
a) Bağlı Değerler	-	-	-	-	-
b) Uzun Sürede Paraya Çevrilebilir Değerler	-	-	-	-	-
Toplam (1)	-	-	-	-	-
2- Dönen Varlıklar					
a) Kısa Sürede Paraya Çevrilebilir Değerler	-	-	-	-	-
b) Hazır Değerler	156 544	100	713 434	100	556 890
Toplam (2)	156 544	100	713 434	100	556 890
Varlıklar Toplamı	156 544	100	713 434	100	556 890

Geçen döneme göre, 53 milyar 163 milyon TL artarak 70 milyar 145 milyon TL'ye yükselmiştir. Kaynakların tamamı, kısa süreli yabancı kaynaklardan oluşmaktadır.

713 milyar 434 milyon TL tutarındaki varlıkların ise tamamı, bankalardaki kuruluş mevduatlarına aittir.

GAP İdaresi'nin 1997 yılı sonu itibarıyla sahip bulunduğu kaynak ve varlıkların ayrıntısı EK: 1 ve EK: 2'de verilmiştir.

GAP İdaresi'nin, işletmecilik faaliyeti olmayıp, hizmete yönelik bir kuruluş olduğundan, karlılık ve verimlilik analizleri yapılmamıştır.

E. GAP İDARESİ 1997 YILI BÜTÇESİ

Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)nin 9. maddesi değiştirilerek İdare'nin gelirleri kanunla yeniden belirlenmiştir. TBMM'de 11 Aralık 1997 tarihinde kabul edilen 4314 no.lu kanuna göre İdare'nin gelirleri:

- Başbakanlık bütçesine konulacak ödenekler,
- Her türlü yardım, kredi, hibe ve bağışlar,
- Faiz, hizmet, kira gelirleri ile sair gelirler şeklinde belirtilmiştir.

GAP İdaresi'nin 1997 yılı gelir ve giderleri, ilk ve son duruma göre bütçe ödenekleri, ödeneklere göre sapmaları, geçen yıl gider ve gelir harcamalarıyla karşılaştırmalı olarak Tablo 21'de gösterilmiştir:

Tablo 21: Bütçeye İlişkin Toplu Bilgiler

(Milyon TL)

BÜTÇEYE İLİŞKİN TOPLU BİLGİLER	1996		1997			
	Gerçekleşen	Bütçey göre sapma ilk (%)	BÜTÇE		Gerçekleşen	Bütçey göre sapma ilk (%)
			İlk durum	Son durum		
Fonlardan Alınan Gelirler	950 000	- 60	4 270 804	-	2 385 000	- 44
Diğer Gelirler	14 596	100	-	-	29 480	100
Gelirler Toplamı	964 596	- 59	4 270 804	-	2 414 480	- 43
Personel Giderleri	94 254	- 24	290 404	240 000	235 286	- 19
Malzeme Alım Giderleri	27 444	19	58 000	61 000	60 343	4
Dışarıdan sağ. fayda ve hizm.	65 448	57	106 600	120 000	114 033	7
Yolluk Giderleri	5 360	168	14 000	23 000	21 053	50
Demirbaş,mak.tech.taşıtlı alım.	7 005	-33	27 500	-	-	-100
Proje ve Yatırım Giderleri	609 376	- 72	3 768 750	2 077 562	1 477 399	- 61
Diğer Giderler	4 170	221	5 550	3 000	2 638	- 52
Giderler Toplamı	813 057	- 66	4 270 804	2 524 562	1 910 752	- 55

Tabloda da görüldüğü gibi, 1 trilyon 910 milyar 752 milyon TL'lik gider harcamalarında bulunulmuş, tüm giderlerde büyük artışlar olmuştur.

1997 yıl sonu itibariyle, 1 trilyon 910 milyar 752 milyon TL'lik elde edilen gelir karşılığı yapılan bu gider harcamalarının, 1 trilyon 477 milyar 399 milyon TL'si proje ve yatırım giderleri, 235 milyar 286 milyon TL'si personel giderleri, 114 milyar 033 milyon TL'si dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler, 60 milyar 343 milyon TL'si da malzeme alım giderleridir.

Gider harcamalarındaki artışların nedenleri ise, personele yapılan ücret zamları yanında, mal ve hizmet alımlarıyla ilgili fiyat artışlarından kaynaklanmaktadır.

F. GAP İDARESİ 1997 YILI BİLANÇOSU

GAP İdaresi'nin 1997 yılı bilanço ve netice hesapları Başkan tarafından 01 Nisan 1998 tarihinde imzalanmıştır.

Muhasebe kayıt ve işlemleri GAP İdaresi Başkanlığı'nda bilgisayar ile yürütülmekte, Bölge Müdürlüğü'nde ise, 388 sayılı KHK'de ita amiri olarak belirlenen Başkan'ın yetkisini Bölge Müdürü'ne devredebileceği konusunda bir hüküm bulunmadığından, bağımsız bir muhasebe ünitesi oluşturulamamış ve Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü'ndeki tüm gider harcamaları, bir mutemete verilen iş avansı ile yürütülmekte, sarf belgeleri ise merkezde muhasebeleştirilmektedir.

I. Aktif

Kuruluş bilançosunun aktifini oluşturan değerlerin ayrıntısı, önceki dönem değerleriyle karşılaştırmalı olarak Tablo 22'de gösterilmiştir:

Tablo 22: Aktif Değerler

(Bin TL)

AKTİF	Önceki Dönem	%	Cari Dönem	%	Fark
1- DÖNEN VARLIKLAR :					
A- Hazır Değerler	156 543 560	16	721 567 335	25	565 023 775
B- Menkul Kıymetler					
C- Ticari Alacaklar					
D- Diğer Alacaklar					
E- Stoklar					
F- Yıllara yaygın inş.ve onarım maliyet.					
G- Gelecek aylara ait giderler ve gelir tah.	2 714 084	-		-	2 714 084
H- Diğer Dönen Varlıklar					
Toplam (1)	159 257 644	16	721 567 335	25	567 737 839
2- DURAN VARLIKLAR :					
A- Ticari Alacaklar					
B- Diğer Alacaklar					
C- Mali Duran Varlıklar					
D- Maddi Duran Varlıklar	861 868 780	84	2 120 471 765	75	1 258 602 985
E- Maddi Olmayan Duran Varlıklar					
F- Özel tükenmeye tabi varlıklar					
G- Gelecek yıllara ait gider. ve gelir tah.					
H- Diğer duran varlıklar					
Toplam (2)	861 868 780	84	2 120 471 765	75	1 258 602 985
Genel Toplam (1+2)	1 021 126 424	100	2 842 039 100	100	1 823 626 760
Nazım Hesaplar	789 586 913		1 459 354 267		669 767 354

GAP İdaresi'nin aktif değerleri 1997'de, 2 trilyon 842 milyar 039 milyon 100 bin TL'ye yükselmiş olup, bunun 721 milyar 567 milyon 335 bin TL'si dönen 2 trilyon 120 milyar 471 milyon 765 bin TL'si da duran varlıklardan oluşmaktadır. (Ayrıntı için Bkz. EK:3)

a) Dönen Varlıklar

Dönen varlıklar geçen döneme göre 567 milyar 737 milyon 859 bin TL artarak 721 milyar 567 milyon 335 bin TL'ya, tüm aktif değerler içerisindeki oranı ise % 25'e yükselmiştir.

Hazır Değerler (A): Bu hesapta görülen 721 milyar 567 milyon 335 bin TL tutarındaki hazır değerlerin tamamı bankalardaki mevduatları ifade etmektedir. Kuruluş bünyesinde oluşturulmuş bir kasası bulunmadığından, tüm tekiye ve tahsilat işlemleri bankalar aracılığı ile yapılmakta, küçük harcamalar ise belirli personele verilen avans suretiyle yürütülmektedir.

GAP İdaresi'nin bankalar nezdindeki mevduatları geçen dönemle karşılaştırmalı olarak Tablo 23'de gösterilmiştir:

Tablo 23: GAP İdaresi'nin Bankalar Nezdindeki Mevduatları

(Bin TL)

BANKANIN ÜNVANI	Önceki Dönem	Cari Dönem	Fark
1- YURTIÇİ BANKALAR:			
Kamu Bankaları:			
T.C.Ziraat Bankası	2 641 023	522 099	2 118 924
T. Vakıflar Bankası	153 821 416	721 045 236	567 223 820
T. Emlak Bankası A.Ş.	61 612	-	61 612
T. Halk Bankası	19 509	-	19 509
Toplam (a)	156 543 560	721 567 335	565 023 775
Özel Bankalar:			
Toplam (b)	-	-	-
Toplam (1)	156 543 560	721 567 335	565 023 775
2- YURTDIŞI BANKALAR:			
Toplam (2)	-	-	-
Genel Toplam (1+2)	156 543 560	721 567 335	565 023 775

Tabloda da görüldüğü gibi, GAP İdaresi mevduatlarının tamamı, kamu bankalarında bulunmaktadır.

Diğer Alacaklar (D): 1997 yılında böyle bir alacak sözkonusu değildir.

Menkul Kıymetler (B), Ticari Alacaklar (C), Stoklar (E), Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri (F), Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları (G) ve Diğer Dönen Varlıklar (H) hesapları yıl içinde çalışmamıştır.

b) Duran Varlıklar

Aktif değerlerin % 75'ini teşkil eden duran varlıkların tamamını oluşturan maddi duran varlıkların artış nedenlerine ilgili hesabın incelenmesi sırasında değinilecektir.

Nazım Hesaplar: Geçen yıl 789 milyar 586 milyon 913 bin TL olan nazım hesap, 669 milyar 767 milyon 354 bin TL artarak, cari dönemde 1 trilyon 459 milyar 354 milyon 267 bin TL'ye ulaşmıştır.

2. Pasif

Bilançonun pasifini oluşturan değerlerin ayrıntısı, önceki dönemde karşılaştırmalı olarak Tablo 25'de gösterilmiştir. (Ayrıntı için Bkz. EK:4)

Tablo 25: Pasif Değerler

(Bin TL)

PASİF	Önceki Dönem	%	Cari Dönem	%	Fark
1- KISA VADELİ YABANCI KAYNAK :					
A- Mali Borçlar					
B- Ticari Borçlar	13 151 320	1	8 133 148	-	-5 018 172
C- Diğer Borçlar					
D- Alınan Avanslar					
E- Yıllara yaygın inş.ve onarım hakedişleri					
F- Ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler	3 830 083	-	11 384 500	1	7 554 417
G- Borç ve gider karşılıkları					
H- Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakk.					
I- Diğer Kısa Vadeli Yaban. Kaynaklar					
Toplam (1)	16 981 403	1	19 517 648	1	2 536 245
2- UZUN VADELİ YAB. KAYNAK :					
A- Mali Borçlar					
B- Ticari Borçlar					
C- Alınan Avanslar					
D- Borç ve gider karşılıkları	864 582 863	85	2 120 471 765	76	1 255 888 902
E- Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakk.					
F- Diğer Uzun Vadeli Yaban. Kaynak.					
Toplam (2)	864 582 863	85	2 120 471 765	76	1 255 888 902
Toplam (1+2)	881 564 266	86	2 139 989 413	77	1 258 425 147
3- ÖZ KAYNAKLAR:					
A- Ödenmiş sermaye					
B- Sermaye yedekleri					
C- Kar yedekleri					
D- Geçmiş yıllar karları			139 562 158		139 562 158
E- Geçmiş yıllar zararları (-)	-11 976 596	- 1	-	5	- 11 976 596
F- Dönem net karı (zararı)	151 538 754	15	503 727 128	18	352 188 374
Toplam (3)	139 562 158	14	643 289 286	23	503 727 128
Genel Toplam (1+2+3)	1 021 126 424	100	2 783 278 699	100	1 762 152 275
Nazım Hesaplar	789 586 913		1 459 354 267		669 767 354

Bilançonun pasif değerleri, aktifte olduğu gibi geçen döneme göre artış göstermiş olup, nakit darboğazı sonucu ödenmeyen projeler için hazırlanan yüklenicilere ait istihkak bedellerinden kaynaklanmaktadır.

a) Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Mali Borçlar (A): GAP İdaresi'nin finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla kredi kullanımı olmadığından bu hesap yıl içinde çalışmamıştır.

Ticari Borçlar (B): Yaklaşık 8 milyar 133 milyon TL tutarındaki ticari borçların, 8 milyar 350 milyon TL'si resmi dairelere, 4 milyar 801 milyon TL'si da yüklenici kişi ve kuruluşlara ait diğer borçları ifade etmektedir.

Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler (F): Bu hesapta kayıtlı 11 milyar 384 milyon 500 bin TL tutarındaki yükümlülükler, ücretler, üçüncü kişi/kuruluşlara ait gelir, damga vergisi, sosyal dayanışma fonu, SSK primleri, tasarrufu teşvik, personel ve kuruluş payları, konut edindirme yardımı gibi kalemleri ifade etmektedir.

Diğer borçlar (C), Alınan Avanslar (D), Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri (E), Borç ve Gider Karşılıkları (G), Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları (H) ve Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar (I) hesapları yıl içinde işlem görmemiştir.

b) Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

Borç ve Gider Karşılıkları (D): 2 trilyon 120 milyar 471 milyon 765 bin TL tutarındaki karşılıkların tamamı, kuruluşun özelliği gereği, mevcut kaynakların yıl sonu itibarıyla net olarak görülmesi için, cari yılda alınan maddi duran varlıklar ile yapılmakta olan yatırımlarla ilgili ödemelerin, öz kaynaklardan düşülmesi için gider kaydedilmek suretiyle ayrılan karşılıkları ifade etmektedir.

Geçen döneme göre, 1 milyar 255 milyar 888 milyon 902 bin TL artarak 2 trilyon 120 milyar 471 milyon 765 bin TL'ya ulaşan bu hesabın, 849 milyar 817 milyon 646 bin TL'si devam eden yatırım harcamalarına, 11 milyar 945 milyon 520 bin TL'si maddi duran varlıklara, 2 milyar 714 milyon 084 bin TL'si da gelecek aylara ait gider karşılıklarından oluşmaktadır.

Mali Borçlar (A), Ticari Borçlar (B), Alınan Avanslar (C), Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları (E) ve Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar (F) hesapları yıl içinde işlem görmemiştir.

c) Öz Kaynaklar

Ödenmiş Sermaye (A): GAP İdaresi'nin özelliği gereği tahsis edilmiş bir sermayesi olmamakla birlikte, geçmiş dönem gelir fazlası devreden fon olarak izlenmektedir. 1996 yılı faaliyet dönemi 139 milyar 562 milyon 157 bin TL dönem gelir fazlası ile kapanmıştır.

GAP İdaresi'nin yapısı gereği, kar amaçlı bir kuruluş olmadığından, Sermaye Yedekleri (B), Kar Yedekleri (C) ve Geçmiş Yıllar Zararları (E) hesapları yıl içinde çalışmamıştır.

Geçmiş Yıl Zararları (E): GAP İdaresi'nin 1995 yılından, geçmiş yıl zararlarını ifade eden 11 milyar 976 milyon 596 bin TL tutarında gelir noksanı devretmiştir.

Net Dönem Karı (E): 1997 yılı faaliyet döneminde 2 trilyon 414 milyar 480 milyon TL'lık gelire karşılık 1 trilyon 910 milyar 752 milyon 796 bin TL'lık gider yapılmış ve faaliyet dönemi 503 milyar 727 milyon 128 bin TL'lık gelir fazlası ile sonuçlanmıştır.

G. GAP İDARESİ 1997 YILI GELİR TABLOSU

(Kar ve Zarar Hesabı)

GAP İdaresi kar amacı olmayan bir hizmet kuruluşu olduğundan, maliyet ve satış unsurları bulunmamakla birlikte gelir tablosuna uygun olması yönünden, çizelgede tüm bölümlere yer verilmiştir. GAP İdaresi'nin 1997 yılı faaliyet dönemine ait gelir ve giderleri önceki dönem değerleriyle karşılaştırmalı olarak Tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26: GAP İdaresi'nin 1997 Yılı Gelir-Gider Hesabı

(Bin TL)

GELİR VE GİDERLER	1996	1997	Fark
A- Brüt Satışlar	950 000 000	2 385 000 000	1 435 000 000
B- Satış indirimleri (-)	-	-	-
C- Net Satışlar	950 000 000	2 385 000 000	1 435 000 000
D- Satışların Maliyeti (-)	-	-	-
Brüt satış Karı veya Zararı	950 000 000	2 385 000 000	1 435 000 000
E- Faaliyet Giderleri (-)	813 057 072	1 910 752 796	1 097 695 724
Faaliyet Karı veya Zararı	136 942 928	474 247 204	337 304 276
F- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	7 789 859	28 999 043	21 209 184
G- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zarar.	-	-	-
H- Finansman Giderleri (-)	-	-	-
Olağan Zarar (-)	144 732 787	503 246 247	358 513 460
İ- Olağandışı Gelir ve Karlar	6 805 967	480 881	-6 325 086
J- Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	-	-	-
Dönem Gider Fazlası (-)	151 538 754	503 727 128	352 188 374

GAP İdaresi'nde, 1997 yılı faaliyetleri sonucunda, gelir ve gider miktarları 4 trilyon 270 milyar 804 milyon TL olmak üzere eşit gerçekleşmiştir.

GAP İdaresi'nde, 1997 yılı faaliyetleri sonucunda, 1 trilyon 910 milyar 752 milyon 796 bin TL'lık gidere karşılık, 2 trilyon 414 milyar 480 milyon TL'lık gelir elde edilmiş ve sonuç olarak 503 milyar 727 milyon 128 bin TL'lık gelir fazlası meydana gelmiştir.

Brüt Satışlar (A): GAP İdaresi, kar gayesi olmayan sosyal amaçlı hizmet üreten bir kuruluş olduğundan ve 388 sayılı KHK'nın 9.maddesi uyarınca en önemli gelir kaynağı, her yıl Bakanlar Kurulu Kararlarıyla Toplu Konut Fonu ile Kamu Ortaklığı Fonu'ndan aktarılan ödeneklerle karşılanması öngörülmüştür.

Ancak, fonların Genel Bütçe kapsamına alınmasından sonra GAP İdaresi finansman zorlukları çekmiştir.

Öte yandan, Özelleştirme İdaresi'nin kurulması ile Hazine Müsteşarlığı'nın idaresine geçen Kamu Ortaklığı Fonu'na karşılanması gereken 4 trilyon 270 milyar 804 milyon TL ödeneğin 1 trilyon 805 milyar TL'lik bölümünün Hazine Müsteşarlığı'na karşılanabileceği belirtilmiştir.

Satış İndirimleri (B), Net Satışlar (C) ve Satışların Maliyeti (D) hesapları yıl içinde hareket görmemiştir.

Faaliyet Giderleri (E): GAP İdaresi'nin 1997 yılı sonucunda dönem faaliyeti ile ilgili yapmış olduğu harcamalar tutarı, geçen yıla göre 1 trilyon 097 milyar 695 milyon 724 bin TL'lik bir artış göstererek, 1 trilyon 910 milyar 752 milyon 796 bin TL'ye yükselmiştir.

Söz konusu harcamalar gider türleri itibariyle, geçen dönemle karşılaştırmalı olarak Tablo 27'de gösterilmiştir:

Tablo 27: Gider Türleri

(Bin TL)

GİDER TÜRLERİ	1996	1997	Fark
a) Personel Giderleri	94 253 576	235 285 998	141 032 422
b) Yolluk Giderleri	5 359 952	21 052 769	15 692 817
c) Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	65 448 472	114 033 442	48 584 970
d) Çeşitli Giderler	28 385 480	62 339 585	33 954 105
e) Vergi, Resim ve Harçlar	514 622	641 648	127 026
f) Karşılık Giderleri	213 180 455	619 094 970	405 914 515
g) Finansman Giderleri	-	-	-
Toplam	813 057 072	1 910 752 796	1 097 695 724

Diğer bölümlerde de değinildiği gibi, GAP İdaresi kar gayesi olmayan bir hizmet kuruluşu olduğundan, yapılan faaliyetlerle ilgili harcamalar, uygulamaya konulan yeni Tek Düzen Hesap Planı'na uygun olması açısından, genel yönetim giderleri gibi düşünülerek bu hesapta muhasebeleştirilmiştir.

GAP İdaresi'nin 1997 dönemine ait giderleri, aşağıda sırasıyla açıklanmıştır:

- **Personel Giderleri:** Bu hesapta kayıtlı 235 milyar 285 milyon 998 bin TL tutarındaki personel giderlerinin tamamı kuruluşta istihdam edilen memur, sözleşmeli personel ve geçici işçilere yapılmıştır. Bunun; 14 milyar 103 milyon TL'si memurlara, 117 milyar 889 milyon TL'si sözleşmeli personele ve 101 milyar 773 milyon TL'si da işçilere yapılan harcamalardır.

- **Yolluk Giderleri:** 21 milyar 052 milyon 769 bin TL tutarındaki yolluk giderlerinin; 349 milyon 722 bin TL'si memur, 4 milyar 214 milyon 214 bin TL'si

sözleşmeli personel, 1 milyar 625 milyon 873 bin TL'si geçici işçi olmak üzere toplam 6 milyar 189 milyon 809 bin TL'si yurtiçi yolluklardan, 191 milyon 944 bin TL'si memur, 14 milyar 671 milyon 016 bin TL'si sözleşmeli personel olmak üzere toplam 14 milyar 862 milyon 960 bin TL'si da yurtdışı yolluklardan oluşmaktadır.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi sözleşmeli personel çalıştırma esasları uyarınca, personele yurtiçi görevlendirmelerde 6245 sayılı Harcırah Kanunu'na göre, yurtdışı görevlendirmelerde ise Bakanlar Kurulu Kararıyla belirtilen tutarlarda gündelik ödenmiştir. Yine, yurtdışı görevlendirmelerde, Başbakanlık Tasarruf Genelgesi doğrultusunda izin alınmıştır.

- Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler: Bu hesapta kayıtlı 114 milyar 033 milyon 442 bin TL tutarındaki dışardan sağlanan fayda ve hizmetlerin; 11 milyar 123 milyon 408 bin TL'si elektrik ve su, 21 milyar 294 milyon 745 bin TL'si bina, tesis, makina, cihaz, taşıt araçları ve demirbaş bakım ve onarımı, 8 milyar 267 milyon 572 bin TL'si personel ve diğer taşıma, 7 milyar 927 milyon 567 bin TL'si ulaştırma ve haberleşme, 51 milyar 150 milyon 151 bin TL'si proje danışmanlık ve kontrollük hizmetleri ile diğer müşavirlik ve hizmetler, 14 milyar 268 milyon 999 bin TL'si da telif ve tercüme, bina ve araç kiralama ile ilgili diğer gider harcamalarını ifade etmektedir.

Dışardan sağlanan fayda ve hizmetlerde, geçen döneme göre iki katına yakın bir artış göstermesinin nedeni, GAP İdaresi ile ilgili kuruluş yasaasının kanunlaşmaması sonucu, teşkilat yapısının kurulamayışı, nitelikli eleman yetersizliği, proje ve kontrollük hizmetlerinin büyük bir bölümünün özel kişi ve kuruluşlara yaptırılması yanında genel fiyat artışlarından ileri gelmektedir.

- Çeşitli Giderler: 62 milyar 339 milyon 585 bin TL tutarındaki çeşitli giderler; 430 milyon 769 bin TL'si taşıt araçları sigorta gideri, 14 milyar 634 milyon 199 bin TL'si tanıtım, 5 milyar 742 milyon 283 bin TL'si temsil ve ağırlama, 10 milyar 933 milyon 082 bin TL'si yakacak, 10 milyar 695 milyon 252 bin TL'si akaryakıt ve yağ alımı, 11 milyar 374 milyon 888 bin TL'si kırtasiye ve baskı giderleri, 2 milyar 904 milyon 964 bin TL'si gazete, dergi ve kitap alımı, 40 milyon 196 bin TL'si büro malzemeleri alımı, 4 milyar 018 milyon 147 bin TL'si diğer malzeme alım giderleri, 18 milyon 789 bin TL'si dava ve icra giderleri ile banka havale giderleri ve 1 milyar 444 milyon 013 bin TL'si Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Katılım payı ve 103 milyon TL'si da eğitime katkı payından oluşmaktadır.

- Vergi resim ve Harçlar: Bu hesapta kayıtlı 641 milyon 648 bin TL tutarındaki vergi, resim ve harçların; 400 milyon 870 bin TL'si motorlu kara taşıtları vergisini, 240 milyon 777 bin TL'si da diğer vergi, resim ve harçları ifade etmektedir.

GAP İdaresi'nin tabi olduğu vergileri de EK:5'de görmek mümkündür.

Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar (F):

- Faiz Gelirleri: 27 milyar 662 milyon 043 bin TL tutarındaki faiz gelirinin tamamı, Kuruluşun bankalar nezdindeki mevduatlarına, yıl sonunda tahakkuk ettirilen banka faizlerinden oluşmaktadır.

- Konusu Kalmayan Karşılıklar: Bu hesapta kayıtlı 1 milyar 600 milyon 241 bin TL tutarındaki gelir ve karların tamamı, 1995 yılında gider kaydedilen yapılmakta olan yatırımlarla ilgili ayrılan karşılıkların iptal edilerek, irat kaydedilen karşılıkları ifade etmektedir.

Faaliyetlerle İlgili Diğer Gelir ve Karlar (İ): Toplam 1 milyar 517 milyon 880 bin TL tutarındaki bu hesabın; 1 milyar 037 milyon TL'si yıl içerisinde yapılan ihalelere ilişkin ihale dosya gelirlerini, 480 milyon 880 bin TL'si da yayın satış ve diğer gelirleri ifade etmektedir.

Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (G), Finansman Giderleri (H) ve Olağandışı Gider ve Zararlar (J) hesapları da, yıl içinde çalışmamıştır.

Dönem Gider Fazlası: 1997 faaliyetleri sonucunda 2 trilyon 414 milyar 179 milyon 924 bin TL'lik gelire karşılık, 1 trilyon 910 milyar 752 milyon 796 bin TL'lik gider yapılmış ve dönem 503 milyar 727 milyon 128 bin TL'lik bir gelir fazlasıyla kapanmıştır.

IV- GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI'NIN ÇALIŞMALARI

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, görevi gereği bazı projeleri doğrudan kendisi yaptığı ve uyguladığı gibi, bazı projeleri de ilgili kuruluşlara kaynak aktarmak suretiyle yaptırmaktadır. Kaynak aktarılan kuruluşlar, DSİ Genel Müdürlüğü ve İller Bankası'dır. İller Bankası'na aktarılan kaynaktan Bölge'deki belediyeler öncelikli acil altyapı ihtiyaçları için faydalanmaktadır.

Uygulanmakta olan projelerin kontrol hizmetleri İdare tarafından yaptırılmaktadır. 1994 yılı Mart ayında tamamlanan ve İdare bünyesinde kurulan "Elektronik Bilgi Bankası" sayesinde projelerin takip ve kontrolü, izleme ve değerlendirilmesi kolaylıkla yapılabilmektedir. Sözkonusu Bilgi Bankası'nda "Proje Takip Sistemi" adı altında bir veri tabanı yapısı kurulmuştur. Bu yapı, Devlet Yatırım Programı temel alınarak tasarlanmış olup, programda bulunan projelere ait bütün bilgilerin bilgisayar ortamına aktarılması sağlanmıştır.

Tablo 28'de görüldüğü gibi, başlangıçtan 1997 yılı sonuna kadar GAP İdaresi Başkanlığı, 28 adet projenin tamamlanmasını sağlamıştır. Sözkonusu projeler için toplam olarak 566 milyar 189 milyon TL harcama yapılmıştır.

GAP İdaresi'nce, 1997 yıl sonu itibariyle 26 adet projenin uygulama çalışmaları sürdürülmektedir.

Sözkonusu proje uygulamaları için, başlangıçtan 1997 yılı sonuna kadar 2 trilyon 269 milyar 781 milyon TL harcama yapılmış olup, % 55 oranında gerçekleşme sağlanmıştır. Aynı süre içinde fiziki yatırım tutarı 1 trilyon 075 milyar 778 milyon TL olmuş ve % 36 oranında bir gerçekleşme sözkonusu olmuştur.

1997 yılı içinde ise, bütün proje uygulamaları için 1 trilyon 470 milyar 263 milyon TL nakdi ödeme yapılmış, % 26 oranında gerçekleşme sağlanmıştır. Aynı yıl içinde fiziki yatırım tutarı ise, 569 milyar 005 milyon TL olmuş ve gerçekleşme oranı % 14 olmuştur.

GAP İdaresi Başkanlığı'nın halen yürütmekte olduğu proje çalışmaları ile ilgili bilgiler ise Tablo 29'da gösterilmiştir.

Tablo 28: Tamamlanan Projeler

Projenin Adı	Projenin		Uygulama / Sonuç
	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Tutarı	
1.Şanlıurfa Gecekon.İslah-Yas ve Altyapı Prj.	1990-1993	3 805	İller Bankasına kaynak aktarımı
2.Mardin-Ceylanpınar Bölgesi Yeraltı Suyu Fizibilite Çalışması	1987-1991	1 235	Tamamlandı. Önemli potansiyel belirlendi; buna göre DSİ projeleri revize edildi.
3.Ekonomik Kalkınma Ajansı Model Etüdü	1991	895	Yasa bekleniyor.
4.GAP Tanıtım Materyali Hazırlanması	1990	575	Uygulamada.
5.GAP Ulaşım ve Altyapı Çalışması	1991-1993	29 632	Uygulamada
6.Tarımsal Pazarlama Ürün Deseni	1991-1992	9 325	Tamamlandı. Sonuçlar Tarım Bak. ve Ziraat Bankasına aktarıldı.
7.GAP Bölgesi'nde Toplumsal Değişme Eğilimleri Araştırması	1992-1993	640	Tamamlandı.
8.GAP Bölgesi Nüfus Hareketleri Araştırması	1992-1993	1 997	Tamamlandı.
9.GAP Bölgesi'nde Kadının Statüsü ve Kalkınma Sürecine Entegrasyonu Araştırma.	1992-1993	1 749	Tamamlandı, uygulamaya konuldu.
10.GAP Bölgesi Baraj Göl Aynası Altında kalacak yörelerde istihdam ve yeniden yerleş.	1992-1993	1 662	Tamamlandı, uygulamaya konuldu.
11.Şanlıurfa Havaalanı terminal binası inş.	1992-1995	12 803	Çalışıyor.
12.İlüh Deresi Projesi (Kamulaştırması)	1991	195	Kamulaştırma yapıldı.
13.Hizmet türlerine göre yat. iht. belirlenmesi	1992	161	Harran Üniversitesi için yapıldı.
14.Harran Üniversi.İdare Binası mimari proj.	1992-1993	217	Uygulamasi bitti.
15.GAP Bölgesi'nde Ortaya Çıkacak Acil Altyapı Sorunlarının Çözülmesi	1992-1997	291 726	Belediyelere aynı yardım.
16.Karakoyun Deresi İslah Çalışması	1992-1993	5 040	DSİ Gen.Müd.ne kaynak aktarımı
17.Harita ve İmar Planı Çalışması	1992-1997	93 805	Belediyelere teslim edildi.
18.Elektronik Bilgi Bankası	1993-1994	10 487	Uygulamada.
19.Dicle Havzası Araştırması	1992-1994	509	2. aşamasının ihalesi yapılacak.
20.Şanlıurfa Stol Tipi Havaalanı	1991-1995	12 666	Çalışıyor.
21.Harran Üniversitesi İdare Binası İnşaatı	1992-1994	16 559	Harran Üniversitesine teslim edildi.
22.GAP Tanıtım Programı	1994-1996	3 217	Uygulandı.
23.Bölge Müdürlüğü Onarım işi	1993-1995	1 264	Uygulandı.
24.Gaziantep katıtk düzenli depolama saha.	1992-1995	30 529	Çalışılıyor.
25. Harran Üniversitesi Mimari Prj. yarışma.	-1995	11 325	Uygulamaya konuldu.
26.Kültürel Sportif Faaliyetler	1995-1997	20 906	Uygulandı.
27.GAP Orman Kaynaklarının Geliştirilmesi	-1996	2 757	Uygulandı.
28.GAP Coğrafi Bilgi Sistemi	-1996	508	Uygulandı.
GENEL TOPLAM	-	566 189	-

A. TAMAMLANAN PROJELER

1. GAP Master Plan Çalışması

2. Sulama Kanallarındaki Suyun Regülasyonu ve Su Tasarrufu Sağlayan Sulama Metod ve Teknolojilerinin Araştırılması (I. ve II. Aşaması)

3. GAP Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Projesi (I. Aşaması)

4. Tarım Ürünleri Pazarlaması ve Ürün Deşeni

5. Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi: Kısa, Orta ve Uzun Vadedeki Kredi İhtiyaçlarının Araştırılması

6. GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon İhtiyaçları Etüdü (Model Oluşturulması)

7. Hasat Sonrası Yönetimi Projesi

8. Sosyal Projeler

a) GAP Bölgesi Nüfus Hareketleri Araştırması

b) Kadının Statüsü ve Kalkınma Sürecine Entegre Edilmesi

c) Baraj Göl Aynası Altında Kalacak Yörelere İstihdam ve Yeniden Yerleştirme Sorunları Araştırma Projesi

d) GAP Bölgesi Toplumsal Değişme Eğilimleri Araştırması

e) GAP Bölgesi'ndeki Sulama Sistemlerinin İşletme, Bakım ve Yönetimi Projesi (MOM) Sosyo-Ekonomik Çalışma

9. GAP Yönetim Bilgi Sistemi

10. Ekonomik Kalkınma Ajansı Model Etüdü

11. GAP Bölgesi Ulaşım ve Altyapı Çalışması: Bu çalışma kapsamında üretilen projeler ve bunların yanı sıra GAP İdaresi tarafından gerçekleştirilen projeler aşağıdadır;

a) İmar Planları: 36 Yerleşme

Adıyaman	Batman	Diyarbakır	Gaziantep	Kilis	Mardin	Siirt	Şanlıurfa	Şırnak
Merkez Besni Çakırhöyük Eskiköy Gölbaşı Kesmetepe	Merkez Kozluk Sason	Bismil Çermik Çınar Ergani Silvan	Araban Nizip Nurdağ Oğuzeli Yavuzeli	Merkez	Dikmen Girmeli Kılavuz Mazıdağı Nusaybin Savur Sümer Yeşilli	Baykan Eruh	Akçakale Bozova Karaköprü Siverek Viranşehir	Merkez

* 1/25 000 Çevre Düzeni Planı: 9 alt-Bölge

Adıyaman Gaziantep Nizip-Birecik
 Batman Kilis Şanlıurfa
 Diyarbakır Mardin-Kızıltepe Viranşehir

b) Halihazır Harita: 48 Yerleşme

Adıyaman	Batman	Diyarbakır	Gaziantep	Kilis	Mardin	Siirt	Şanlıurfa
Merkez (3) Besni Çakırböyük -Kesmetepe Eskiköy İnlice Şambayat	Merkez*	Merkez ** Bismil (2) Çınar	Araban (2) Boğaziçi İslahiye Nizip* Nurdağ Salkım Yeşildere	Merkez	Acırlı Dikmen Gelinkaya Girmeli Kılavuz Midyat ** Nusaybin* Savur Sürgücü Şenköy- Midyat Söğütlü- Midyat	Atabağı Baykan Eruh Gözpınar- Kurtalan Kayabağlar	Akçakale* Bozova Harran Harran Üniversitesi Karaköprü Siverek* Siverek** Uluslararası Havaalanı (2) Viranşehir

* BUA

** Arıtma Tesisi

c) Altyapı Proje

* 1/5000 İçmesuyu Projesi Yapılan: 29 Yerleşme

Adıyaman	Batman	Diyarbakır	Gaziantep	Kilis	Mardin	Siirt	Şanlıurfa	Şırnak
Merkez Besni Gölbaşı Kahta	Kozluk Sason	Bismil Çermik Çınar Ergani Hani Silvan	Araban İslahiye Nurdağ Oğuzeli Yavuzeli	Merkez	Merkez Derik Mazıdağı Yeşilli	Merkez Baykan Kurtalan	Bozova Ceylanpınar Viranşehir	Silopi

* 1/1000 İçmesuyu Uygulama Projesi Yapılan: 1 Yerleşme

Şanlıurfa-Merkez

* 1/5000 Kanalizasyon Projesi Yapılan: 30 Yerleşme

Adıyaman	Batman	Diyarbakır	Gaziantep	Kilis	Mardin	Siirt	Şanlıurfa	Şırnak
Merkez Besni Gölbaşı Kahta	Kozluk Sason	Bismil Çermik Çınar Ergani Hani Silvan	Araban İslahiye Nurdağ Oğuzeli Yavuzeli	Merkez	Merkez Derik Mazıdağı Yeşilli	Merkez Baykan Kurtalan	Akçakale Bozova Ceylanpınar Viranşehir	Silopi

* 1/1000 Kanalizasyon Uygulama Projesi Yapılan: 3 yerleşme

Kahta (Adıyaman), Akçakale, Ceylanpınar (Şanlıurfa)

* Atıksu Arıtma Projesi Yapılan: 9 Yerleşme

Adıyaman	Batman	Diyarbakır	Gaziantep	Kilis	Mardin	Siirt	Şanlıurfa	Şırnak
-	Merkez	Merkez	Merkez	-	Midyat Kızıltepe	-	Akçakale Siverek	Merkez Cizre

* 1/5000 Elektrik Projesi Yapılan: 17 Yerleşme

Adıyaman	Batman	Diyarbakır	Gaziantep	Kilis	Mardin	Siirt	Şanlıurfa	Şırnak
Kahta	-	Bismil	Araban Islahiye Nurdağ Oğuzeli Yavuzeli	Merkez	Kızıltepe Midyat Nusaybin	-	Ceylanpınar Siverek Suruç Viranşehir	Merkez İdil

* 1/5000 Tele-İletişim Projesi Yapılan: 45 Yerleşme

Adıyaman	Batman	Diyarbakır	Gaziantep	Kilis	Mardin	Siirt	Şanlıurfa	Şırnak
Merkez Besni Golbaşı Kahta	Merkez Kozluk Sason	Merkez Bismil Çermik Çınar Ergani Hani Silvan	Merkez Araban Islahiye Nizip Nurdağ Oğuzeli Yavuzeli	Merkez	Merkez Derik Kızıltepe Mazıdağı Midyat Nusaybin Yeşilli	Merkez Baykan Kurtalan	Merkez Akçakale Birecik Bozova Ceylanpınar Hilvan Siverek Suruç Viranşehir	Merkez Cizre İdil Silopi

* Katı Atık Düzenleme Depolama Sahası Uyg.: 1 Yerleşme

Gaziantep

* Katı Atık Projesi Yapılan: 4 Yerleşme

Batman
Diyarbakır

Gaziantep
Şanlıurfa

12. Şanlıurfa İmarsız Konut Alanları İslah ve Altyapı Projelendirmesi
13. Ceylanpınar Yeraltı Suyu Fizibilite Etüdü
14. Gaziantep Şehri Katı Atık Projesi
15. Şanlıurfa Stol Tipi Havaalanının Standartlara Uygun Hale Getirilmesi
16. GAP Uluslararası Havaalanı Projesi
17. Harran Üniversitesi Mimari Proje Yarışması

GAP İdaresi'nin Halen Yürütmekte Olduğu Projeler

Projenin	Başlangıç		1997 yılı sonuna kadar	1997 yılı ödeneğ.	1997 yılında		Gerçekleşme %				
	Yıllar itibarıyla süresi	Son Tutarı			Nakit Ödeme	Fiziki yatırım	Nakit ödeme	Fiziki yatırım	Nakdi		Fiziki
			Tümü	1997 Yılı					Tümü	1997 Yılı	
Proje											
İmar bitenler											
ve imar işleri	1996-97	52 698	52 698	-	75 000	14 678	-	100	100	-	-
Toplam (a)		52 698	52 698	-	75 000	14 678	-	100	100	-	-
7'den sonraya kalanlar											
İmar arazi düzenleme	1989-99	115 309	20 323	-	24 000	-	-	18	-	-	-
İmar kırtar. kazı çal.	1991-99	5 000	1 762	-	1 000	810	-	35	16	-	-
İmar gösi tediye sulama a suyun regülasyonu	1991-99	50 905	16 264	-	1 000	136	-	32	2	-	-
İmar mekanizasyon ihale	1992-99	28 577	8 221	-	6 000	5 338	-	28	18	-	-
İmar ofis alan projesi	1994-	-	200	-	-	-	-	-	-	-	-
İmar şemaları	1995-	-	233 198	-	240 000	191 909	-	-	-	-	-
İmar sistemlerinin kurulum ve yönetimi	1993-99	638 899	152 806	-	70 000	67 351	-	24	11	-	-
İmar al. araşt. ve geliş.prj.	1993-97	-	116 068	-	50 000	49 652	-	-	-	-	-
İmar çarşı kanalizasy. inş.	1992-98	785 790	276 174	276 174	140 000	115 210	115 210	35	15	35	15
İmar kanalizasyon inş.	1992-99	1 289 545	485 994	485 994	275 000	274 691	274 691	38	21	38	21
İmar kalesi kanalizasy. inş.	1994-99	383 117	288 646	288 646	200 000	179 104	179 104	75	47	75	47
İmar çarşısını inş.	1995-	48 000	24 964	24 964	-	-	-	52	-	52	-
İmar ta ve imar işleri	1996-98	31 391	17 735	-	35 000	38 736	-	56	-	-	-
İmar ile ilgili TV program	1996-98	26 276	14 845	-	11 000	10 525	-	56	40	-	-
İmar değerlendiril. Kalk. prj.	1996-99	198 691	112 255	-	65 000	64 525	-	56	32	-	-
İmar coğrafi bilgi sistemi	1996-98	2 379	1 344	-	5 000	1 344	-	56	56	-	-
Toplam (b)		3 602 729	1 760 829	1 075 778	1 099 000	999 331	569 005	49	28	30	16
TOPLAM (A)		3 655 427	1 813 527	1 075 778	1 174 000	1 014 009	569 005	50	28	29	16
7 Yılında bitenler											
Bölgesinde orta. çıkartılan yapı sorunlarının çözümü ve sportif faaliyetler	1997	149 221	149 211	-	260 000	149 221	-	100	100	-	-
İmar ta ve imar işleri	1997-	7 605	7 605	-	11 000	7 605	-	100	100	-	-
İmar ta ve imar işleri	1997	8 972	8 972	-	15 000	8 972	-	100	100	-	-
Toplam (a)		165 798	165 798	-	286 000	165 798	-	100	100	-	-
7'den sonraya kalanlar											
İmar ta ve imar işleri	1997-98	102 581	102 581	-	150 000	102 581	-	100	100	-	-
İmar kanalizasyon ve arıtma prj.	1997-98	123 793	123 793	-	121 000	123 793	-	100	100	-	-
İmar Gelir Düz. artırılması	1997-	51 411	51 411	-	115 562	51 411	-	100	100	-	-
İmar EM Projesi	1997-	7 348	7 348	-	15 000	7 348	-	100	100	-	-
İmar Köy içmesuları	1997-	1 052	1 052	-	202 000	1 052	-	100	100	-	-
İmar Varlık.Kor.Rest.	1997-	4 271	4 271	-	5 000	4 271	-	100	100	-	-
Toplam (b)		290 456	290 456	-	608 562	290 456	-	100	100	-	-
TOPLAM (B)		456 254	456 254	-	894 562	456 254	-	100	100	-	-
GENEL TOPLAM		4 111 681	2 269 781	1 075 778	2 068 562	1 470 263	569 005	55	36	26	14

B. DEVAM ETMEKTE OLAN PROJELER

1. GAP Bölgesi Şanlıurfa İli Arazi Düzenlemesi Projesi

Arazi Toplaştırması; tarımsal üretim tekniğini ekonomik olarak uygulamak, toprak koruma ve tarımsal sulama işlemlerini güçleştiren şekilde parçalı ve hisseli arazileri daha az sayıda veya tek parça olarak birleştirmek, hisseliğini gidererek mülkiyeti bireyselleştirmek, her parseli komşularından bağımsız yola kavuşturmak, şekillerini düzelterek parsellerdeki gerekli değişiklikleri yapmak olarak tanımlanmaktadır. GAP Bölgesi'nde sulanacak alanlarda arazi toplulaştırmasının gerekliliği ilk sulamaya açılacak alanlardan olan Şanlıurfa ve Harran Ovaları'nda projeleme işlemlerini zorunlu kılmıştır.

Bu amaçla 6 Temmuz 1989 tarihinde DPT tarafından ilk uygulama başlatılmış ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın kurulmasıyla GAP Bölgesi'ne devredilmiştir.

Arazi toplulaştırmasının sulama alanlarındaki vazgeçilmezliğinin bilinciyle; Şanlıurfa ve Harran ovalarında sulama altyapı inşaatları devam eden 150 000 hektar alanın 142 453 hektarlık bölümünde, üç ayrı proje halinde toplulaştırma çalışmaları sürdürülmektedir.

43 000 hektarı Şanlıurfa Ovası'nda, 20 700 hektarı Ceylanpınar İkirciçip'ta olmak üzere toplam 63 700 hektarlık bölümleri kapsayan projenin amacı; sulamadan beklenen yararların tam olarak sağlanabilmesi için, sulama alanlarında vazgeçilmez işlem olan arazi toplulaştırması (arazi düzenlemesi)'nin yapılmasıdır.

İkirciçip bölümü 22 Aralık 1990 tarihinde bitirilmiş ve 22 234 hektar olarak tescilli yapılmıştır. Şanlıurfa Ovası bölümüne 11 000 hektarlık Akçakale yeraltı sulaması alanı, 21 Mayıs 1991 tarihinde eklenecek toplulaştırma alanı 54 000 hektara yükseltilmiştir.

Başlangıçta 24 ayda bitirilmesi planlanan proje; gerek DSİ'nin programıyla uyumadığından, gerek arazi maliklerinin toplulaştırmayı tanımamaktan kaynaklanan yoğun karşı çıkışlarından dolayı zamanında bitirilememiştir. 1994 yılı sonunda 20 000 hektarlık bölüme su verilme aşamasına gelineceği hesaba katılarak; 54 000 hektarlık proje 20 000 ve 34 000 hektarlık iki kısma ayrılmıştır. Sulamaya açılacak 30 000 hektarlık bölümün, toplulaştırma tekniğine uygun doğal sınırlarla çevrili 20 000 hektarlık kısmının toplulaştırma işlemlerinin 1994 yılı sonunda bitirilmesine yönelik yüklenici firma (Meteksan A.Ş.) ile protokol yapılmıştır. 42 köyü kapsayan bu kısmın tescil işlemleri tamamlanarak 15 Kasım 1995 tarihi itibarıyla çiftçilere yeni parselleri teslim edilmiştir.

Şanlıurfa Ovası'nda kalan 34 000 hektarlık kısmın, mevcut 6 Temmuz 1989 tarihli sözleşme koşullarıyla bitirilemeyeceği görülerek sözkonusu sözleşme tasfiye edilmiş ve finansman ihtiyacı GAP İdaresi'nce karşılanmak üzere 6 Ocak 1997 tarihinde imzalanan protokol ile Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'ne devredilmiştir. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü projeyi 1998 yılı içinde ihaleye çıkaracaktır.

Diğer iki proje ise Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nce 1990 yılında ihale edilen 45 750 hektarlık Harran 1 ve 42 703 hektarlık Harran 2 projeleridir. Her iki proje de 1997 yılında bitirilerek tescil ve yer teslimleri yapılmıştır.

Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, 1998 yılında 15 000 hektarlık Yukarı Harran ve 9 000 hektarlık Harran 6.kısım bölümlerini ihaleye çıkaracaktır.

1997 sonu itibarıyla Şanlıurfa-Harran ovalarında 108 453 hektar, Ceylanpınar iki Cırcıp'ta 22 234 hektar olmak üzere toplam 130 687 hektar alanın arazi toplulaştırma işlemleri tamamlanmıştır.

Başlangıç ve Bitiş Tarihi: 1989 - 1999

Projenin Son Tutarı: 115 309 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: Yok

1997 Yılı Harcaması: Yok

Projenin tümünde % 18'lik bir nakdi gerçekleşme olmuştur.

Toplam harcama: 20 323 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 85 000 000 000.- TL

2. GAP Bölgesi Sulama Kanallarındaki Suyun Regülasyonu ve İşletilmesi İle Su Tasarrufu Sağlayan Sulama Metod ve Teknolojileri Projesi

Harran Ana Kanalı ile Şanlıurfa Ovası'nda yer alan 3 000 hektarlık pilot sahayı kapsayan Proje ile; (a) Ana kanal üzerindeki suyun hidrolik esaslara göre çalışan otomatik kapaklar ile mansap kontrollü olarak regüle edilmesi, (b) Su tasarrufu sağlamak amacıyla sulama sistemlerinin birbiriyle mukayese edilmesi amaçlanmıştır.

GERSAR-BRL tarafından yürütülen ve maliyeti 6 046 020 F.F (sözleşme bedeli) olan projenin başlangıç ve bitiş tarihi Temmuz 1989-Haziran 1991 (fizibilite ve öndizayn), Haziran 1991-Ekim 1993 (projelendirme), 1995-1997 (pilot saha uygulaması) olarak tespit edilmiştir.

1989 yılında Fransız Hükümeti'nin mali desteği ile başlayan projede, pilot saha uygulamaları için çalışmalara 1995 yılında başlanmıştır. Sahada kanaletli bölgenin inşaatı bitirilmiş ve 1996 yılında sulamaya geçilmiştir.

Basınçlı ve yarı basınçlı şebekenin inşaatı tamamlanmıştır. 1997 yılında denemeler esnasında ortaya çıkan sorunlar, tespit edilmiştir.

Sistemin 1998 yılı sulama sezonunda devreye alınması ile, projenin izleme ve değerlendirme safhası başlayacaktır.

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 1 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 136 000 000.- TL

Projenin tümünde % 32'lik bir nakdi gerçekleşme olmuştur.

Toplam harcama: 16 294 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 15 000 000 000.- TL

3. GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon İhtiyaçları Etüdü (Uygulama, İzleme ve Değerlendirme)

GAP Bölgesi'nde makineleşme düzeyi oldukça düşüktür. Şanlıurfa İli'nin mevcut makineleşme düzeyi Bölge ortalamasına rağmen yeterli değildir. Sulamanın

gelişmesine paralel olarak, tarım makinelerine olan talep ve ihtiyaç daha da artacaktır. Ancak tarım makineleri pahalı yatırımlar olduğu için edinimi de kolay değildir.

İşte bu nedenle, GAP Bölgesi içindeki sulanacak ve sulanmayacak alanları kapsayan bu proje ile; GAP Bölgesi için alternatif mekanizasyon sistemlerinin ve bunlara uygun makinelerin saptanması; edinim ve kullanım modellerinin geliştirilmesi, Bölge'de mekanizasyon araçları üretiminin planlanması, ihtiyaç duyulacak bakım onarım istasyonlarının belirlenmesi ve GAP Bölgesi'nde kurulması düşünülen Tarımsal Mekanizasyon Merkezi'nin organizasyonu amaçlanmıştır. Proje, Tarımsal Enerji Mekanizasyon Araştırma ve Eğitim Vakfı'nca (TEMAV) yürütülmektedir.

I. aşaması tamamlanan, GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon Gereksinimleri Etüdü Projesi'nin II. aşaması olan "Ortak Makine Kullanımı Pilot Uygulama Projesi"ne başlanmıştır.

Projenin II. aşamasında ortak makina kullanım modeli oluşturulmuş olup, 1998 yılı içinde pilot olarak seçilen sulama birliklerinde uygulama yapılacaktır.

Proje kapsamında yapılacak olan, GAP Bölgesi'ne ilişkin verilerin toplanması, değerlendirilmesi, saha çalışmaları ve pilot alan uygulaması çalışmalarına 1997 yılında başlanmıştır. Ayrıca iki adet sulama birliği pilot alan olarak belirlenmiştir.

Pilot olarak belirlenen sahalarda, sulama birlikleri, muhtar ve hane halkına yönelik olarak yapılan anket çalışmaları tamamlanmıştır.

Başlangıç ve Bitiş Tarihi: 1992 - 1999

Projenin Son Tutarı: 28 577 000.000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 6 000.000.000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 5 338 000.000.- TL

Projenin tümünde % 28'lik bir nakdi gerçekleşme olmuştur.

Toplam harcama: 8 221.000.000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 4 000.000.000.- TL (II. Aşama için)

4. GAP Bölgesi'ndeki Sulama Sistemlerinin İşletme Bakım ve Yönetimi Projesi (MOM)

Sulama projelerinin temel amacı ekonomik ve sosyal boyutta çiftçi refahının yükseltilmesidir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için iyi bir işletme, bakım ve yönetim düzenlemesi yanı sıra etkin bir eğitim ve yayım sistemi ile yine etkin bir girdi sağlama ve pazarlama sisteminin kurulması gerekir. Bu amaçla GAP İdaresi ilgili kuruluşlarla eşgüdüm içinde sulamaların işletme, bakım ve yönetim modeli ile ilgili bir proje başlatmıştır.

3 aşamadan oluşan GAP Sulama Sistemlerinin İşletme Bakım ve Yönetimi Projesi (MOM) ile; suyun üretim değerini maksimize eden iletim, dağıtım ve uygulama yöntemlerinin belirlenmesi; sulama ve drenaj faaliyetlerinin çevreye olan kötü etkilerinin minimize edilmesi; sulama sistemini oluşturan fiziksel altyapının, zaman içerisinde değişim gösterecek üç faktöre (su varlığı, iklim koşulları, bitki deseni) adaptasyonu sağlayacak uygun yönetimin belirlenmesi; yönetim kurallarının hem normal rejimde, hem de beklenmedik olaylarda sistemin bütün elemanlarına uygulanması; fiziksel alt

gelişmesine paralel olarak, tarım makinelerine olan talep ve ihtiyaç daha da artacaktır. Ancak tarım makineleri pahalı yatırımlar olduğu için edinimi de kolay değildir.

İşte bu nedenle, GAP Bölgesi içindeki sulanacak ve sulanmayacak alanları kapsayan bu proje ile; GAP Bölgesi için alternatif mekanizasyon sistemlerinin ve bunlara uygun makinelerin saptanması; edinim ve kullanım modellerinin geliştirilmesi, Bölge'de mekanizasyon araçları üretiminin planlanması, ihtiyaç duyulacak bakım onarım istasyonlarının belirlenmesi ve GAP Bölgesi'nde kurulması düşünülen Tarımsal Mekanizasyon Merkezi'nin organizasyonu amaçlanmıştır. Proje, Tarımsal Enerji Mekanizasyon Araştırma ve Eğitim Vakfı'nca (TEMAV) yürütülmektedir.

I. aşaması tamamlanan, GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon Gereksinimleri Etüdü Projesi'nin II. aşaması olan "Ortak Makine Kullanımı Pilot Uygulama Projesi"ne başlanmıştır.

Projenin II. aşamasında ortak makina kullanım modeli oluşturulmuş olup, 1998 yılı içinde pilot olarak seçilen sulama birliklerinde uygulama yapılacaktır.

Proje kapsamında yapılacak olan, GAP Bölgesi'ne ilişkin verilerin toplanması, değerlendirilmesi, saha çalışmaları ve pilot alan uygulaması çalışmalarına 1997 yılında başlanmıştır. Ayrıca iki adet sulama birliği pilot alan olarak belirlenmiştir.

Pilot olarak belirlenen sahalarda, sulama birlikleri, muhtar ve hane halkına yönelik olarak yapılan anket çalışmaları tamamlanmıştır.

Başlangıç ve Bitiş Tarihi: 1992 - 1999

Projenin Son Tutarı: 28 577 000.000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 6 000.000.000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 5 338 000.000.- TL

Projenin tümünde % 28'lik bir nakdi gerçekleşme olmuştur.

Toplam harcama: 8 221.000.000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 4 000.000.000.- TL (II. Aşama için)

4. GAP Bölgesi'ndeki Sulama Sistemlerinin İşletme Bakım ve Yönetimi Projesi (MOM)

Sulama projelerinin temel amacı ekonomik ve sosyal boyutta çiftçi refahının yükseltilmesidir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için iyi bir işletme, bakım ve yönetim düzenlemesi yanı sıra etkin bir eğitim ve yayım sistemi ile yine etkin bir girdi sağlama ve pazarlama sisteminin kurulması gerekir. Bu amaçla GAP İdaresi ilgili kuruluşlarla eşgüdüm içinde sulamaların işletme, bakım ve yönetim modeli ile ilgili bir proje başlatmıştır.

3 aşamadan oluşan GAP Sulama Sistemlerinin İşletme Bakım ve Yönetimi Projesi (MOM) ile; suyun üretim değerini maksimize eden iletim, dağıtım ve uygulama yöntemlerinin belirlenmesi; sulama ve drenaj faaliyetlerinin çevreye olan kötü etkilerinin minimize edilmesi; sulama sistemini oluşturan fiziksel altyapının, zaman içerisinde değişim gösterecek üç faktöre (su varlığı, iklim koşulları, bitki deseni) adaptasyonu sağlayacak uygun yönetimin belirlenmesi; yönetim kurallarının hem normal rejimde, hem de beklenmedik olaylarda sistemin bütün elemanlarına uygulanması; fiziksel alt

yapının devamlı ve tam randımanlı çalışabilmesi için işletmenin performansının düzenli kılınması amaçlanmaktadır.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1993-2000 olarak tespit edilen projenin maliyeti, yabancı müşavir için; 1 690 528 İngiliz Sterlini, yerli müşavir için ise; 2 273 679 ABD dolardır.

Halcrow (İngiliz) - Dolsar (Türk) Ortak Girişimi tarafından yürütülen çalışmanın "Tanımlama" aşaması çerçevesinde, Bölge ile ilgili her türlü rapor, yayın, haritalar toplanmış olup, yasal, idari, tarımsal, finansal durumu incelenmiştir. Birinci aşamasını oluşturan Tanımlama Raporu hazırlanmıştır. Bu raporda MOM Modeli belirlenmiştir.

Çalışmanın ikinci ve üçüncü aşaması olan uygulama ile izleme ve değerlendirme safhaları başlamıştır. Bu aşamada proje kapsamında etkin su kullanımına dönük eğitim çalışmaları ile, tabandan tavana örgütlenme modeli ile işletme-bakım modeli oluşturulacaktır.

1998 yılı içinde I. pilot alanda uygulama ve eğitim çalışmalarının yapılması Eylül 1998'den itibaren II.pilot alanda örgütlenme çalışmalarına başlanması hedeflenmektedir.

Projenin Son Tutarı: 638 899 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 70 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 67 351 000 000.- TL

Projenin tümünde % 24'lük bir nakdi gerçekleşme olmuştur.

Toplam harcama: 152 806 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 166 000 000 000.- TL (270.486 &, 363 789 ABD doları)

5. Tarımsal Araştırma Geliştirme Projesi (II.Aşama)

Proje; 1988 yılında başlamış olup, I. Aşaması 1993'de tamamlanmıştır.

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nce GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın finansman desteği ile 1987-1992 yılları arasında uygulanan I. Aşama Tarımsal Araştırma Geliştirme Projesi kapsamında Şanlıurfa-Koruklu'da kurulan Tarımsal Araştırma İstasyonu'nda sulu koşullarda üretilebilecek bitkisel ürünlerin tür ve çeşitlerinin belirlenmesine yönelik I.aşama sonuçlarına bağlı olarak en uygun yetiştirme tekniklerinin tespiti amaçlanmaktadır.

Çalışmada 20 alt proje Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nce Koruklu'da, 25 alt proje ise Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nce, Fakülte arazisinde yürütülmüştür.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1993-1997 olarak belirlenen projenin yüklenicisi, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi'dir.

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 50 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 49 652 000 000.- TL

Toplam harcama: 116 068 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 10 000 000 000.- TL

- Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi

GAP İdaresi Başkanlığı koordinatörlüğünde Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından yürütülmekte olan 20 alt projeden oluşan proje paketi, 31 Aralık 1997 tarihinde tamamlanmıştır.

Ancak Koruklu Araştırma İstasyonu'nda yürütülen çalışmaların sürekliliğinin sağlanması ve gelecekte bu istasyonun GAP İdaresi'ne bağlı olarak Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi haline dönüştürülmesi hususunda, GAP İdaresi Başkanlığı ve TÜBİTAK arasında 25 Aralık 1997 tarihinde iki yıllık bir işbirliği protokolü imzalanmıştır.

- Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi

Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nin tarımsal araştırma altyapısının geliştirilmesine destek vermek ve Bölge'nin ekolojisine uygun tür ve çeşitlerdeki bitkisel ürünlerde ve hayvan yetiştiriciliği konularındaki araştırmaları zenginleştirmek amacıyla yürütülmektedir.

Ana Sözleşmede belirlenen 25 alt projenin Ek Sözleşme kapsamında belirlenen 13 alt proje şeklinde Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nce, Fakülte arazisinde yürütülmesine karar verilmiştir.

31 Temmuz 1996 tarihinde imzalanan Ek Sözleşme kapsamındaki 25 adet alt proje hazırlanarak uygulamaya başlanmıştır. Araştırma İstasyonu altyapısı, kümes ve laboratuvar malzemeleri yıl içerisinde tamamlanmıştır.

6. GAP Sosyal Araştırma ve Eylem Programı Uygulamaları

Projenin amacı; GAP Sosyal Eylem Planı'nın uygulamaya geçirilerek GAP Bölgesi'nde; ekonomik kalkınma sürecini sosyal gelişme ile destekleyerek, kalkınma sürecini hızlandırmak ve dengeli bir kalkınma sağlamak, sosyal hizmetlerin etkinliğini ve yaygınlığını artırarak, bu Bölge ile diğer bölgeler arasındaki sosyal gelişmişlik farkını en aza indirmek, teknolojik uygulamaların toplumsal olarak benimsenebilirliğini sağlamak, farklı grup ve katmanları kalkınma sürecine entegre etmek, kalkınma sürecinde ortaya çıkabilecek olumsuz etkileri en aza indirmek, kalkınma çabalarında planlama aşamasından uygulama ve değerlendirme aşamasına kadar halkın etkin katkı ve katılımını sağlamak yolunda uygun yöntemleri belirlemek ve hayata geçirerek sürdürülebilir bir kalkınmanın koşullarını yaratmaktır.

Proje süresi 10 yıldır ve GAP Sosyal Eylem Planı'nda yer alan uygulama önerilerinin öncelik sırasına göre projelendirilmesini ve uygulamasını içermektedir.

1995 yılında hazırlanan GAP Sosyal Eylem Planı çerçevesinde ilk ÇATOM uygulamaları, 1995 yılı Kasım ayında UNICEF'in desteği ve GAP İdaresi-Şanlıurfa Valiliği işbirliğiyle Şanlıurfa'nın bir gecekodu mahallesi (Yakubiye Mahallesi) ve bir köyünde (Sağlık Köyü) başlatılmıştır. 1996 yılı Kasım ayında uygulama Bölge'nin diğer illerinde de yaygınlaştırılmaya başlanmış ve Mardin Valiliği-GAP İdaresi işbirliğiyle Mardin'de 5 ÇATOM açılmıştır. Bunlar Mardin Merkez, Evren ve Ensar mahalleleri, Dargeçit ve Ömerli ilçelerinde bulunan ÇATOM'lardır.

GAP İdaresi mevcut ÇATOM'ları birer pilot uygulama olarak başlatmış bulunmaktadır. İdare'nin bu konudaki vizyonu 2000'li yıllarda ÇATOM'ların kurumsallaşması, sivil toplum örgütlerinin desteğiyle yarı özerk bir yapı ve kimliğe kavuşması ve Bölge'nin tüm illerinin gecekodu mahallerinde ve merkezlik

potansiyeline sahip köylerinde ÇATOM kuruluşlarının oluşturulmasıdır. Böylece ÇATOM'lar Bölge'de, daha geniş ölçekte, toplum katılımıyla sorunların tesbit edilip çözümlerin üretildiği insani gelişme üsleri olarak işlev görebileceklerdir.

1997 yılı ikinci yarısında ÇATOM'ların yaygınlaşması hız kazanmıştır. Eylül 1997'de Şırnak-Cizre İlçesi, Siirt-Evren Mahallesi ve Uluköy, Şanlıurfa Halfeti İlçesi ile Batman ve Adıyaman'da birer ÇATOM kurulmuştur. 1997 sonu itibariyle Bölge'de 13 ÇATOM işler durumda bulunmaktadır.

1996-1997 döneminde 7 ÇATOM'da sosyal ve gelir getirici programlar kapsamında toplam yaklaşık 1.800 genç kız ve kadına ulaşılmıştır.

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 240 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 191 909 000 000.- TL

Toplam harcama: 233 198 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 400 000 000 000.- TL

7. Acil Altyapı Proje Paketi

Proje ile; GAP Yüksek Kurulu talimatları gereğince yapılan saha çalışması sonucunda GAP Bölgesi yerleşmelerinde acil olarak yapımı gereken içmesuyu, kanalizasyon, arıtma, yağmursuyu drenajı, dere ıslahı gibi altyapı yatırımlarının tamamlanması amaçlanmıştır.

İç göç nedeniyle GAP Bölgesi'nde nüfusu hızla artan il, ilçe merkezleriyle beldelelerin, insan sağlığını tehdit eden unsurları ortadan kaldırarak hayati öneme haiz altyapı sorunlarını acilen çözmek üzere kanalizasyon-pissu arıtma tesisi yatırımlarının yapılması projenin başlıca amacıdır.

Bu nedenle kanalizasyon ve arıtma tesisi inşaatları, buldukları ilçelerdeki evsel ve endüstriyel atıksuların mecraya içine alınmasını, bilahare bunların ilçe dışına tesis edilecek bir arıtma ünitesinde arıtıldıktan sonra alıcı ortama uygun şekilde deşarjını amaçlamaktadır.

Proje, Master Plan'a göre belirlenen gelişme koridorları üzerinde yer alan yerleşmelerden harita ve imar planları tamamlananların öncelikle proje, daha sonra inşaat olarak altyapılarının tamamlanmasını kapsamaktadır.

Proje kapsamında Ceylanpınar, Akçakale, Kahta Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi GAP İdaresi tarafından, Diyarbakır İçmesuyu İsale Hattı, Şanlıurfa kent merkezindeki Kültür Varlıklarının Korunması ve Restorasyonu ile Gaziantep Düzenli Depolama Sahası projeleri ilgili Belediyelerince sürdürülmektedir. GAP İdaresi'nce, yürütülmekte olan diğer projeler kapsamında harita, imar planı ve altyapı fikir projeleri tamamlanan yerleşimlerin içmesuyu, kanalizasyon ve arıtma tesisi projeleri ile Diyarbakır Konvansiyonel Havaalanı Geliştirme Projesi ve Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası Büyük Onarım İnşaatı programa alınmıştır.

Ancak, iş programında öngörülen ödeneğin tamamı verilemediğinden, işler istenilen hızda ilerlememiştir.

Besni, Çelikhan (Adıyaman), Beşiri, Kozluk, Sason (Batman), Çermik, Ergani, Hani, Kulp, Silvan (Diyarbakır), Araban, Yavuzeli (Gaziantep), Derik, Midyat, Nusaybin, (Mardin), Gözınarı, Kurtalan (Siirt), Bozova, Siverek (Şanlıurfa) ve Cizre

(Şırnak) olmak üzere 20 yerleşim biriminin Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi Etüt-Proje ve Mühendislik Hizmetleri, 1996 yılı sonuna kadar gruplar halinde ihale edilmiş, yapımına devam edilmektedir. Proje kontrollük hizmetleri, İller Bankası tarafından yapılmaktadır.

Yine aynı kapsamda, Hazro (Diyarbakır), Gökçe (Mardin), Aydınlar, Baykan, Eruh, Gökçebağ (Siirt) ve Güçlükönak (Şırnak) olmak üzere 7 yerleşmeye ait Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi Etüt-Proje ve Mühendislik Hizmetleri ile Siirt-Merkez'in Atıksu Arıtma Tesisi Projesi, GAP İdaresi tarafından 14-15 Ekim 1997 tarihlerinde ihale edilmiştir.

Başlangıç ve Bitiş Tarihi: 1992 - 1999

Projenin Son Tutarı: 2 506 452 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 615 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 569 005 000 000.- TL

Toplam harcama: 1 075 778 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 3 791 803 000 000.- TL

- Akçakale Kanalizasyon ve Arıtma

Akçakale Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi İnşaatı; 54 000 m. şebeke hattı, 5-625 m. ana taşıyıcı hattı, 1 607 m. kollektör hattı, 1 300 adet muayene bacası, 3 000 adet parsel bağlantısı ve atıksu arıtma tesisi inşaatını kapsamaktadır.

Başkanlığımızca ihalesi yapılan, TÜSTAŞ A.Ş. tarafından kontrollük hizmetleri yürütülen ve ERKOÇ Tic. ve İnş. A.Ş.'nin yükleniminde yapımı devam eden ve 10 Mart 1994 tarihinde başlayan Akçakale Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi İnşaatı işinde, 1997 sonu itibariyle fiziki gerçekleşme % 62 ve nakdi gerçekleşme % 87'dir. İnşaat, 1 Eylül 1997 tarihine kadar devam etmiş ve ödeneği tamamlandığından şantiye kapatılmıştır.

İnşaatın, 1999'un sonunda tamamlanması öngörülmüştür.

Projenin Son Tutarı: 383 117 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 200 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 179 104 000 000.- TL

Toplam harcama: 288 646 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 408 000 000 000.- TL

- Ceylanpınar Kanalizasyon + Arıtma Tesisi

Ceylanpınar Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi Projesi'nin kanalizasyon inşaatı; 63 506 m şebeke hattı, 1 900 m. kollektör hattı, 1 500 adet muayene bacası, 6 000 adet parsel bağlantısının yapımını kapsamaktadır. Arıtma tesisi inşaatı ise, yüksek keşif artışı nedeniyle kapsam dışına çıkarılmıştır.

Başkanlığımızca ihalesi yapılan, TÜSTAŞ A.Ş. tarafından kontrollük hizmetleri yürütülen ve ERKOÇ Tic. ve İnş. A.Ş.'nin yükleniminde yapımı devam eden ve 13 Ekim 1992 tarihinde başlayan Ceylanpınar Kanalizasyon İnşaatı işinde 1997 sonu itibariyle fiziki ve nakdi gerçekleşme % 80'dir. İnşaat, 28 Ağustos 1997 tarihine kadar devam etmiş ve ödeneği tamamlandığından şantiye kapatılmıştır.

İnşaatın, 1998'in sonunda tamamlanması öngörülmüştür.

Projenin Son Tutarı: 785 790 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 140 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 115 210 000 000.- TL

Toplam harcama: 276 174 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 528 000 000 000.- TL

- *Kahta Kanalizasyon ve Arıtma + Arıtma Tesisi*

Kahta Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi Projesi'nin kanalizasyon inşaatı; 147 205 m. şebeke hattı, 1900 m. kollektör hattı, 3 500 adet muayene bacası, 10 400 adet parsel bağlantısının yapımını kapsamaktadır. Arıtma tesisi inşaatı ise ihale dışındadır.

Başkanlığımızca ihalesi yapılan, TÜSTAŞ A.Ş. tarafından kontrollük hizmetleri yürütülen ve MEGASAN İnş. San. Tic. Taah. A.Ş.'nin yükleniminde yapımı devam eden ve 4 Ocak 1993 tarihinde başlayan Kahta Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi Proje Yapımı ile Kanalizasyon İnşaatı işinde, 1997 sonu itibariyle fiziki ve nakdi gerçekleşme % 60.dır.

İnşaatın, 1999'un sonlarına doğru tamamlanması öngörülmüştür.

Projenin Son Tutarı: 1 289 545 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 275 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 274 691 000 000.- TL

Toplam harcama: 485 994 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 883 000 000 000.- TL

- *İluh Deresi Islahı*

Projenin amacı, Batman İli'nin içinden geçen ve zaman zaman taşkın yapan, katı ve sıvı evsel ve sanayi atıklarının deşarj edilmesi ile il için bir sağlık ve çevre problemi haline gelen İluh Deresi'nin ıslah edilmesidir.

Proje, tıkanmış durumda bulunan ve derenin tabanı boyunca yer alan kanalizasyon şebekesine ait kollektörün, derenin dışına çıkarılarak yeni bir kollektör hattının döşenmesi, köprü ve menfezlerin genişletilmesi işlerine esas olacak şekilde İluh Deresi'nin sağ ve sol sahilinden 10'ar metrelik bir şeridin kamulaştırma çalışmalarını kapsamaktadır.

İluh Deresi İstimlak Komisyonu çalışmalarını bitirmiş olup, 1997 yılı sonu itibariyle kamulaştırma çalışmaları bitmiştir.

1998 Yılı Ödeneği: 150 000 000 000.- TL

- *Suruç (Şanlıurfa) İçme ve Kullanma Suyu Temini*

Projenin amacı, yeraltı su kaynaklarının kuruyup verimlerinin azalması sonucu susuz kalan, Suruç İlçe Merkezi'ne içme ve kullanma suyu temin etmektir.

Projenin kapsamı ise; proje gereği yapılması öngörülen keson kuyuların imalatları ile ihtiyaç duyulan çelik boruların temini işidir.

Başlangıç tarihi 26 Aralık 1995 olan projede, 3 adet keson kuyu imalatı yapılmış 3214.5 m AÇB boru temin edilmiştir.

Projenin Son Tutarı: 48.000.000.000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: Yok

1997 Yılı Harcaması: Yok

Toplam harcama: 24 964 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: Yok

8. Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Çalışması

İlisu Baraj Gölü altında kalacak olan Hasankeyf yerleşmesindeki kültür varlıklarının kurtarılması amacıyla 1991 yılında başlatılan çalışma, Hasankeyf sit alanındaki toprak üstünde görülebilen mimari veya küçük buluntu türündeki bütün kültür varlıklarının araştırılması, kazı yapılarak yer üstüne çıkarılması, belgelenmesi, verilerin yayımlanması, taşınabilir olanların taşınması, tanınmayacak olanların rölevelerinin çıkartılması vb. işleri içermektedir.

Çalışmalar, GAP İdaresi'nin bütçe desteği ile Kültür Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

1991 yılında kazı çalışmalarına başlanılmak üzere şantiye kurulmuş, daha sonra Bölge'deki olağanüstü durum nedeniyle, sit alanında 1992-1997 yılları arasında çalışma yapılmamıştır. Son 5 yılda proje şantiyesinin korunması amacı ile harcama yapılmıştır. 1998 yılında çalışmaların yeniden başlatılması hedeflenmektedir. Çalışma yapıldığı takdirde gerekli ödeme yapılabilecektir. Projenin tümünde % 35'lik bir nakdi gerçekleşme olmuştur.

Projenin Son Tutarı: 5.000.000.000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 1.000.000.000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 810.000.000.- TL

Toplam harcama: 1.762.000.000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 1.500.000.000.- TL

9. Hasankeyf Yerleşmesinin Yeni İskan Yerinin Harita-İmar Planı ve Altyapı Projelerinin Yapımı

Batman İli Hasankeyf İlçesi ve çevre köyleri, Ilisu Baraj Gölü altında kalacağından, proje ile; ilçe merkezi için belirlenen yeni yerleşim yerine ait kentsel gelişme plan ve projelerinin hazırlanması amaçlanmıştır.

Buna göre; GAP Master Planı ve GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması'nda belirlenen çerçeveler dahilinde, Hasankeyf İlçe Merkezi için gelişme hedeflerinin belirlenmesi, Hasankeyf için uzun dönemli bir kent nazım imar planının hazırlanması, kentsel altyapı ve hizmet ihtiyacının belirlenerek projelerinin hazırlanması sağlanacaktır.

Proje kapsamında ele alınacak görevler ise; Hasankeyf için belirlenen yeni yerleşim alanının ve bu alana ait verilerin gözden geçirilmesi, GAP Master Planı ve

GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması çerçevesinde Hasankeyf kentsel gelişimi için sosyo-ekonomik yapının belirlenmesi, yeni yerleşim alanı haritalarının yaptırılması, arazi yapısı ve kullanım türleri yönünden kent fiziki gelişmesini belirleyen nazım ve uygulama imar planlarının hazırlanması, kent içmesuyu, kanalizasyon, elektrik, teleiletişim, katıatık, arıtma ve diğer altyapı tesislerinin plan ve uygulama projelerinin hazırlanması, proje önceliklerinin belirlenmesi, uygulama programlarının hazırlanması ve merkez ve yerel kaynaklar dikkate alınarak bir finansman planının hazırlanması, kent gelişme planının idari ve mali yönetimi ile izleme ve değerlendirme için yöntem ve politikaların geliştirilmesi şeklinde belirlenmiştir.

Proje, GAP İdaresi'nin programına 1991'de girmiştir. GAP İdaresi koordinatörlüğünde yapılan çalışmalar kapsamında Valilikçe "Hasankeyf-Yer Seçim Komisyonu" oluşturulmuş, komisyon üyesi kuruluşlarca alternatif yer önerileri geliştirilmiş, belirlenen alternatif yeni yerleşim alanları hakkında kuruluşlarca gerekli çalışmalar yapılmış ve sonuç olarak Hasankeyf İlçe Merkezi yeni yerleşim alanı olarak Gercüş İlçesi'ne bağlı Akyar Köyü mevki komisyonca kararlaştırılmıştır. Ayrıca İdare'ce yaptırılmakta olan "Baraj Göl Aynası Altında Kalacak Yörelerde İstihdam ve Yeniden Yerleştirme Sorunları Araştırması" ile ilişkilendirilerek sosyo-ekonomik analiz kapsamına alınmıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile ortak oluşturulan "GAP'ta Sürdürülebilir Kalkınma" programı çerçevesinde ele alınacak projeler arasına girmiş olup yeniden iskan ile ilgili temel sosyolojik çalışma bu program kapsamında ele alınacaktır.

Valilikçe oluşturulan komisyon yer seçim kararını almış olmakla birlikte, Batman Valiliği'nce GAP İdaresi'ne resmen bildirilmemiş, bu nedenle de çalışmalara devam edilememiştir.

Komisyonunda bulunan Hasankeyf Belediye Başkanı yeni yerleşme yeri olarak, yapılan etüdülerle jeolojik yönden sakıncalı bulunan Mahar mevkiinde ısrar etmekte, çeşitli kuruluşlarca Hasankeyf'i kurtarma kampanyaları açılmakta, Kültür Bakanlığı da bu yönde eğilim göstermektedir.

Toplam harcama: 200.000.000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 8.000.000.000.- TL

10. GAP Coğrafi Bilgi Sistemi

GAP İdaresi Başkanlığı bünyesinde bir coğrafi bilgi sistemi kurulması fikri GAP Yönetim Bilgi Sistemi Projesi içerisinde ele alınmıştır. Söz konusu projeyi gerçekleştirmekte olan müşavirler, Coğrafi Bilgi Sistemi'nin GAP Bölge Kalkınma İdaresi için gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca günümüzde bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler bir coğrafi bilgi sisteminin kurulmasını finansal açıdanda da mümkün hale getirmiştir. Ancak teknolojinin yeniliği, ülkemizde bu konu ile ilgili uygulamaların azlığı, böyle bir çalışma için yurt dışı olanaklarının kullanılmasının araştırılması gerekliliğini gündeme getirmiştir.

Proje bu konuda coğrafi bilgi sistemi uygulamalarında gelişmiş olan ABD ve sorumlu kuruluş olarak Amerika Ticaret ve Kalkınma Ajansı'na (US-TDA) sunulmuştur. US-TDA proje'yi olumlu bularak, 'GAP'da Coğrafi Bilgi Sistemi Fizibilite Çalışması ve Pilot Proje Uygulaması' adı altında yapılacak olan bir çalışma için hibe yardımıyla bulunup GAP İdaresi'ne vermiştir.

US-TDA ihale değerlendirme yöntemleri sonucu USA-PSOMAS firması çalışmayı yapmaya hak kazanmıştır.

Bu amaçla, GAP kapsamında yapılan Planlama, Uygulama, Yönetim, İzleme ve Değerlendirme fonksiyonlarının içerildiği faaliyet alanlarının herbiri için Coğrafi Bilgi Sistemi uygulamalarının olabilirliğini belirlemek ve bu alanlardan seçilecek olan birinde bir pilot proje uygulaması yapılmaktadır.

Proje'nin tamamlanması ile GAP İdaresi Başkanlığı bünyesinde ileride oluşturulacak GAP Coğrafi Bilgi Sistemi çerçevesinin çizilmesinden başka, Coğrafi Bilgi Sistemi Uygulamaları konusunda örnek olabilecek bir pilot proje uygulaması tamamlanmıştır.

Pilot proje uygulaması için gerekli yazılım ve donanımın tamamı bu proje kapsamında temin edilmiştir. Pilot proje kapsamında, GAP Bölgesi'ne (1/250000 ölçekli), Şanlıurfa İli'ne (1/25000 ölçekli) ve Karaköprü yerleşmesine (1/1000 ölçekli) ait bilgiler içermektedir. Söz konusu pilot proje kapsamında mekansal veri kaynakları olarak sayabileceğimiz uydu görüntüleri, hava fotoğrafları ve farklı ölçeklerdeki haritalar veri olarak kullanılmıştır.

GAP bünyesinde şu anda yapılmakta olan diğer bir çalışma ise, Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi, İstihdam ve Ekonomik yatırımları için Planlama ve Uygulama Projesi kapsamında Danışman denetiminde sürdürülen Coğrafi Bilgi Sistemi'nin oluşturulmasıdır.

Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi Projesi İle İlgili Çalışmalar: Proje kapsamında çok sayıda verinin farklı amaçlar için değerlendirilip, birleştirilecek olması, veri tabanı yönetim sistemini gerekli kılmaktadır. Bu nedenle bu proje Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) desteğinde yürütülmüştür.

Bu çalışmada; coğrafik veriler 1/100000, 1/25000, 1/5000 haritalar üzerine aktarılıp, bu haritalar ve öznelik bilgileri ilişkilendirilmektedir.

1/5000 ölçekli haritalar, su altında kalacak alan ve nüfus tesbiti ile bu alan çevresinin kullanımını, 1/25000 ve 1/100000 ölçekli haritalar yeni yerleşim alanlarının tesbiti amacıyla kullanılacaktır.

GAP İdaresi Bünyesinde Yer Alan Mevcut Donatılar

* Sun Sparcstation 20 üzerinde ;

- 3 kullanıcı ARC/INFO base product,
- 1 kullanıcı TIN modülü,
- 1 kullanıcı GRID modülü,
- 1 kullanıcı PLOTTING modülü,
- 1 kullanıcı NETWORK modülü,
- 1 kullanıcı ARC/VIEW 3,0 paketi bulunmaktadır

- * Sun Sparestation 20 üzerinde ;
 - 1 kullanıcı ARC/INFO-base product,
 - 1 kullanıcı PLOTTING modülü,

(Not: Kullanıcıların 2000 yılına kadar lisansları vardır.)

- * PC üzerinde ;
 - 1 kullanıcı ARC/VIEW 3,0 modülü,
 - 1 kullanıcı ARC/VIEW 3,0 modülü,
- * Plotter HP 650C,
- * Scanner,
- * Digitizing Board.

GAP Bölgesi'nde Coğrafi Bilgi Sistemi'nin Olası Kullanım Alanları: Daha önceleri yüksek teknoloji olarak nitelenen, "Coğrafi Bilgi Sistemleri (G.I.S.)", günümüzde kamu ve özel sektör kuruluşlarında, farklı meslek gruplarının tatbikatında, giderek daha fazla kullanılmaya başlamıştır.

Coğrafi Bilgi Sistemi mekana bağlı sözel, sayısal ve grafik verileri düzenleyen bilgisayar destekli bir sistem olduğundan, GIS'in uygulama alanlarını kapsayıcı bir listesini yapabilmek güç olmakla birlikte GAP Bölge Kalkınma İdaresinin faaliyetleri açısından bakıldığında genel olarak şu başlıklar altında sıralanabilir;

- Harita Üretimi ve haritaların güncelleştirilmesi,
- İmar Planları, tapu ve kadastro bilgileri,
- Çevre Çalışmaları,
- Ulaşım Planlamaları,
- Tarım, Orman, Madencilik, Hayvancılık sahalarında Envanter Çalışmaları,

Petrol, Su, Maden v.b. kaynaklar için yapılan Çalışmalar

Projenin tümünde, nakdi gerçekleşme de fiziki gerçekleşme de % 56 olmuştur.

Projenin Son Tutarı: 2 379 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 5 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 1 344 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 45 000 000 000.- TL

11. GAP Bölgesi Harita, İmar ve Altyapı Projelendirme İşleri

Proje ile, öncelikle halihazır haritaları GAP İdaresi'nce yaptırılan yerleşmeler ile ihtiyaç duyulan diğer yerleşmelerin 1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının yaptırılması planlanmaktadır.

Hali hazır haritaları olmayan ya da güncelliğini yitirmiş bulunan yerleşimlerin halihazır haritalarının yaptırılması da projenin amaçlarından biridir. Harita ihtiyacı olan belediyelerin GAP İdaresi'ne başvuruları üzerine, talebi olumlu bulunan belediyelerin halihazır harita alımları ihale yoluyla yaptırılmaktadır.

Ayrıca, aşırı göç nedeniyle gecekondulaşma olgusuyla karşı karşıya bulunan Diyarbakır İli'nin ve yakın çevresinin (mücavir alan) ivedi ve sağlıklı 1/1000 ve 1/5000 ölçekli halihazır haritalarının yaptırılması amaçlanmaktadır.

1997 yılında işe başlatılan ve çalışmaları devam eden İnce (Adıyaman), İslahiye, Boğaziçi, Salkım, Yeşildere, (Gaziantep), Gelinkaya (Mardin), Kayabağlar (Siirt) imar planları 1998 yılında sonuçlandırılacaktır. Ayrıca İdaremizce halen 16 adet belediyenin halihazır haritalarının çalışması sürmektedir. Halihazır haritaları onaylanmış olan belediyelerin imar planları 1998 yılı içerisinde ihale edilecektir.

Bugüne kadar İdare tarafından 48 yerleşim yeri ve Harran Üniversitesi Kampus Alanı ile Şanlıurfa Uluslararası Havaalanı Sahası olmak üzere toplam 34 bin hektarın üzerinde alan için halihazır harita alımı çalışması yapılmıştır.

Bu halihazır harita alımı işlerinden ayrı olarak GAP İdaresi tarafından, Diyarbakır metropolitan alanı ve yakın çevresi harita işi de sayısal fotogrametrik yöntemi ile gerçekleştirilmek üzere ihale edilmiş ve Mart 1997'de işe başlanmış bulunmaktadır. Toplam fotoğraf alanı 78 204 hektar olup, 1/1000 ve 1/5000 ölçekli sayısal fotogrametrik harita alanı 68 864 hektardır. İş 22 ayda tamamlanacak, 113 pafta 1/5000, 1-812 pafta da 1/1000 ölçekli harita üretilmektedir.

Halen Adıyaman, Mardin, Siirt ve Şırnak illerine bağlı belediyelerde yaklaşık 10 000 hektarlık alanın halihazır harita alımı çalışması sürmektedir.

Mevcut Durum: 2 Ocak 1997 tarihinde Eskiköy, İnce (Adıyaman), Boğaziçi, İslahiye (Gaziantep), Dikmen, Girmeli, Kılavuz, Sümer (Mardin); 14 Ekim 1997 tarihinde ise Salkım, Yeşildere (Gaziantep), Gelinkaya (Mardin), Kayabağlar (Siirt) imar planlarının ihalesi yapılmıştır.

Çakırhöyük, Eskiköy (Adıyaman), Dikmen, Girmeli, Kılavuz, Savur, Sümer (Mardin), Eruh (Siirt) ve Karaköprü (Şanlıurfa) imar planları ise 1997 yılı içerisinde onaylanmıştır.

1997 yılında onaylanan 19 adet kent bütünü imar planlarından 9 adedini GAP İdaresi, 9 adedini İller Bankası, 1 adedini de Belediyesi yaptırmıştır.

İmar planlamasında halk katılımı GAP İdaresi'nin özellikle önem verdiği bir konudur ve Bölge'de bunun iki örneği de mevcuttur.

* KARAKÖPRÜ İMAR PLANI-

GAP Bölge Kalkınma İdaresi'nce ihale yöntemiyle yaptırılan Karaköprü (Şanlıurfa) İmar Planı, 13 Ağustos 1997 tarihinde onaylanmıştır. Şanlıurfa Kenti'nin yakınında küçük bir belde olmasına rağmen, kent potansiyel gelişme alanında olması nedeniyle önem arzeden Karaköprü'nün GAP İdaresi açısından bir diğer önemli ise, katılımcı planlamanın ilk örneği olmasıdır.

İmar Planı uygulamasında ortaya çıkabilecek aksaklıkların, sorunların en aza indirilmesi amacıyla; imar planı çalışmasının başlangıcında-duyuru ve tanıtım amaçlı, 1/5000 ölçekli nazım imar planı aşamasında-genel kararların görüşüldüğü, 1/1000 ölçekli uygulama imar planı aşamasında ise ayrıntıda planlama kararlarının netleştirildiği üç toplantı düzenlenmiştir.

Sözkonusu toplantılara kent kamu oyu, sivil toplum örgütleri ve kamu kuruluşlarının temsilcileri katılmıştır. GAP İdaresi uzmanları ve yüklenici, planlama-etapları, kriterler, kararlar hakkında bilgi vermiş, alternatifler önermiş, katılımcıların görüşleriyle sorunların netleştirilmesi sağlanmış, öneriler plan çalışmalarında olabildiğince dikkate alınmıştır.

Planın onaylandığı 13 Ağustos 1997 tarihinden günümüze kadar geçen sürede, Karaköprü İmar Planı, 3194 sayılı İmar Kanunu gereği, Belediyesi'nde 1 ay askıda tutulmuş ve GAP İdaresi Bölge Müdürlüğü aracılığıyla, 25 adet itirazın olduğu öğrenilmiştir. Yine GAP İdaresi'nce yaptırılan yaklaşık aynı büyüklükteki Adıyaman İmar Planı'na 150 civarında itirazın olduğu dikkate alındığında (planlama alanının % 90'ı boş olan Karaköprü İmar Planı ile % 90'ı yapılaşmış olan Adıyaman İmar Planı'nın bu nitelikleri göz ardı edilerek), halka danışılmasının, planlama sürecine halkın doğrudan katılımının sağlanmasının önemi ortaya çıkmaktadır.

Sözkonusu toplantılarda, katılımcıların görüşleri alınıp, planlamanın yasal, teknik ve organizasyon boyutları ile ilgili bilgi aktarılırken, ilginç ikilemler de gözlenmiştir.

Her komşuluk birimine birkaç çocuk bahçesi, parklar, oyun alanları ayrılması, daha çok sayıda eğitim, sağlık tesisi, pazar yeri gösterilmesi, kentsel ölçekte rekreasyon alanı, fuar alanı, stadyum, piknik alanları, geniş yollar, otoparklar önerilmesi şeklindeki (sosyal ve teknik altyapıya yönelik kentsel standartların artırılması yönünde) talepler, toplumun biçim düzeyinin yükselme eğiliminde olması açısından sevindirici bulunmuş ancak, sözkonusu kullanımlar için gerekli olan alanın, kendi mülkiyetlerinden ayrılması isteği ise, halkın ikilemini ortaya çıkarmıştır.

Karaköprü İmar Planı ile başlatılan katılımcı planlama yaklaşımı, imar planlarının yasa ve yönetmeliklerle tanımlanan yol ve yöntemlerle hazırlanmasının yanı sıra, planlama sürecine kente yaşayan halkın katılımıyla, kurumlarla halkın yakınlaşmasını, sorunların ve çözümlerin paylaşılmasını sağlayarak, yaşanabilir bir kentsel çevre elde edilmesi ve sürdürülebilir kent planlaması yaklaşımının yaşama geçirilmesi açısından önemli bir uygulama olmuştur.

* İSLAHİYE İMAR PLANI-

İslahiye'nin imar planı oluşturulmasıyla ilgili 25 Temmuz 1997'de yapılan ilk toplantının ardından 18 Aralık 1997'de, 1/5000 ölçekli nazım imar planı tasarısının görüşüldüğü ikinci toplantı yapılmıştır.

25 Temmuz 1997'de yapılan ilk toplantı, GAP İdaresi Başkanlığı koordinasyonunda, İslahiye Belediyesi'nin katkısıyla gerçekleştirilmiş ve İslahiye halkı, mahalle ve köy muhtarları, belediye meclis üyeleri, kamu kuruluşu temsilcileri ve sivil toplum örgütleri katılmışlardır.

Sözkonusu toplantıda katılımcı bir kamuoyu oluşturan İslahiyelilerin talepleri, trafik sorununun giderilmesi, terminal durağının merkezden çıkarılması, merkezin yeniden düzenlenmesi, otopark ihtiyacının karşılanması, içme suyunun sağlandığı su kaynağının korunması konularında yoğunlaşmıştır.

Karaköprü İmar Planı ile başlatılan ve İslahiye İmar Planı ile devam eden katılımcı planlama yaklaşımı, imar planlarının yasa ve yönetmeliklerle tanımlanan yol ve yöntemlerle hazırlanmasının yanı sıra, planlama sürecine kentte yaşayan halkın katılımıyla, kurumlarla halkın yakınlaşmasını, sorunların ve çözümlerin paylaşılmasını sağlayarak, yaşanabilir bir kentsel çevre elde edilmesi ve sürdürülebilir kent planlaması yaklaşımının yaşama geçirilmesi açısından önemlidir.

1996 yılı içinde Boğaziçi (Gaziantep) ve Kılavuz (Mardin), 1997 Ocak ayı içinde de Eskiköy, İnlice (Adıyaman), Girmeli, Dikmen (Mardin) ve İslahiye (Gaziantep) halihazır harita alımı işleri bitirilerek onaylanmıştır. Bunlara ilaveten 10 yerleşmeye ait halihazır harita alımı işi de GAP İdaresi'nce 1996 yılı sonuna kadar ihale edilip işe başlanmış bulunmaktadır. Bu yerleşmeler; Sarıyaprak, Yaylakonak (Adıyaman), Salkım, Yeşildere (Gaziantep), Gelinkaya, Kabala, Sürgücü (Mardin), Kurtalan, Kayabağlar (Siirt) ve Silopi (Şırnak) yerleşmeleridir.

Bu yerleşmelerden, Salkım, Yeşildere (Gaziantep), Gelinkaya, Sürgücü (Mardin), Kayabağlar (Siirt) yerleşmelerine ait halihazır harita alımı işi ile, Kayabağlar halihazır harita alımı işine ek olarak Acırlı (Mardin) Beldesi'ne ait 109.6 hektarlık ilave harita alımı yaptırılıp 1997 yılı içerisinde onaylanmıştır.

Ayrıca, yine aynı kapsamda, Köseceli, Suvarlı (Adıyaman), Beğendik, Pervari, Şirvan (Siirt), Merkez, Beytüşşebap, Cizre, İdil, Uludere (Şırnak) yerleşmelerine ait halihazır harita alımı işleri de 1997 yılı içerisinde ihale edilmiş ve çalışmalara başlanmıştır. Ayrıca Sarıyaprak halihazır harita alımı işine ek olarak Mardin Merkez'e ait yaklaşık 300 hektarlık ilave harita alımı yaptırılmaktadır.

Sürekli devam eden proje, çeşitli firmalar tarafından yürütülmektedir.

Projenin Son Tutarı: 195 642 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 275 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 164 967 000 000.- TL

Toplam Harcama: 181 986 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 250 000 000 000.- TL

12. GAP İle İlgili TV Programları Hazırlanması

GAP'ı özellikle Bölge insanına tanıtmak amacıyla TRT GAP-TV kanalında yayınlanmak üzere geçtiğimiz yıllarda bazı programlar hazırlanmış ve yayınlattırılmıştır. Önümüzdeki dönemde, Proje'yi tanıtmaya amacının da ötesinde, katılımcılığı sağlama, Bölge insanının kendisini kalkınmanın bir unsuru olarak görmesi için bilinçlendirme ve Bölge'de girişimciliği özendirme amaçlı programların üretilip yayınlaması zaruri olmuştur.

Ayrıca gerekli olduğu düşünülen çeşitli organizasyonların naklen yayınlanması da gündeme gelebilecektir.

Proje'nin meyvelerini vermeye başladığı bir döneme geçilmiş olması ve GAP Bölgesi'nde günlük yaşamda Proje'nin bazı etkilerinin ortaya çıkması dolayısıyla, "GAP ile değişen yaşam"ı aksettiren "GAP: GÜNEYDOĞU'NUN GERÇEKLEŞEN RÜYASI" adlı bir belgesel, 1996 Temmuzunda imzalanan bir protokol ile GAP İdaresi Başkanlığı'na TRT'ye yaptırılmıştır. Özgün müziğini Yeni Türkü'nün yaptığı Belgesel, Mart 1997'de TRT 1 ve GAP TV'de yayına girmiştir.

1997 yılı sonbahar aylarında çekimlere başlanan, Bölge'deki "Çok Amaçlı Toplum Merkezleri-ÇATOM" ve "GAP-GİDEM"leri tanıtıcı iki ayrı belgeselin daha 1998 ilkbaharında yayınlanması öngörülmektedir.

Ayrıca, "Halfeti" belgesel programı ile, özellikle GAP Bölgesi'ndeki katılımı uygulamaları detaylarıyla halka tanıtmak, bu katılımı TV programları kanalıyla daha

geniş kitlelere yaymak amacıyla, Başkanlığın Bölge'de uygulamaya geçtiği "Katılımcı Yeniden Yerleştirme Planlaması"nın ilk örneğini oluşturan ve çekimleri birkaç yıla yayılacak "Halfeti" örneğini uzun soluklu bir belgesel program ile işlemek üzere, 1997'de fikri hazırlıkları tamamlanacak ve ilk etap çekimlerine başlanıp, müteakip yıllarda devam edecek bir belgesel yapımı öngörülmektedir. Ayrıca, TRT ile 1998 yılı başında yapımına başlanması düşünülen; sulama dışı alanlarda halka gelir getirici faaliyetlerimizi tanıtıcı bir belgesel program hazırlanması öngörülmektedir.

Nakdi gerçekleşme, projenin tümü itibarıyla % 56 iken, 1997 yılında % 40 olmuştur.

Projenin Son Tutarı: 26 276 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 11 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 10 525 000 000.- TL

Toplam Harcama: 14 845 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 15 000 000 000.- TL

13. GAP'ta Sürdürülebilir Kalkınma Proje Paketi Uygulamaları

Çok sektörlü ve entegre bir yaklaşıma sahip olan Güneydoğu Anadolu Projesinin bölgede doğal kaynakları ve çevreyi tahrip etmeden ve insani gelişme kriterlerini gözeterek sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirmesine yönelik çalışmalar kapsamında, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) 5. Ülke programında yer alan GAP için önerilen "GAP Bölgesi'nde Entegre Bölgesel Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Sosyo-Ekonomik Eşitsizliklerin Azaltılması" projesinin toplam maliyeti 5.2 milyon ABD doları olup, başta UNDP olmak üzere uluslararası kuruluşların da desteğiyle, gerçekleştirilmesi için T.C. Hükümeti'nce 1.5 milyon ABD doları ülke katılımı karşılığı olarak araştırma ve uygulama projelerinin geliştirilip yürürlüğe konmasında kullanılması amaçlanmaktadır. Projeye, UNDP 700 bin ABD doları, üçüncü ülkeler de 2 milyon ABD doları katkıda bulunacaktır.

5 yıl (1996-2000) süreli olan proje, doğal kaynakların sürdürülebilirliği, çevrenin sürdürülebilirliği, tarımsal sürdürülebilirlik, toplumsal sürdürülebilirlik, ekonomik yaşayabilirlik ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'na önerilmiş olan proje paketinin uygulamaya geçirilmesini içermektedir.

GAP İdaresi'nce Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yürütülmekte olan "Sürdürülebilir Kalkınma" kavramının hayata geçirilmesine yönelik faaliyetlere Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nin katılımı ile oluşturulan "GAP Bölgesi'nde Entegre Bölgesel Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Sosyo-Ekonomik Eşitsizliklerin Azaltılması" başlıklı ortak proje paketi, 1996 yılında imzalanmış ve 18 Mart 1997 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak işlerlik kazanmıştır.

1996 yılı içinde Proje kapsamındaki öncelikli alt projelerin iş tanımlarının hazırlık çalışmalarına başlanmış ve "GAP'ta Ekonomik Kalkınma Ajansı'nın Kurulması", "Adıyaman'da Eko-Kent Planlama Yaklaşımı" ve "Şanlıurfa-Halfeti Kırsal/Kentsel Bütünleşme Programları" projelerinin detay iş tanımları üzerinde çalışmalar sürdürülmüş ve aşağıdaki projeler yürürlüğe girmiştir.

• GAP Bölgesi'nde Ekonomik Kalkınma Ajansı Kurulması (GAP-GİDEM)

GAP ile ortaya çıkan ekonomik ve sosyal canlılık nedeniyle oluşan yatırım ortamını değerlendirmek ve Bölge'nin potansiyel girişimcilerini özendirmek, gereksinim duydukları bilgi ve danışmanlık hizmetlerini vermek ve koordine etmek amacıyla kurulan GAP-Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri (GAP-GİDEM), GAP İdaresi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye Kalkınma Bankası (TKB) arasında 11 Aralık 1996 tarihinde imzalanan işbirliği protokolü ve UNDP'nin teknik ve mali desteği ile başlayan çalışmalar sonucu, GAP-GİDEM'ler 13-15 Eylül 1997 tarihleri arasında Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin ve Şanlıurfa illerinde faaliyetlerine başlamıştır. 1998 yılında Bölge'nin diğer illerinde de GAP-GİDEM'ler açılacaktır.

GAP-GİDEM'lere TOBB aracılığıyla illerin Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ziraat Leasing de katkıda bulunmuşlardır.

Bölge potansiyel girişimcilerinin motivasyonu için en uygun ortamın sağlanmasına katkıda bulunan GAP-GİDEM'ler, Bölge'de bilgi birikimine ve tecrübeye sahip olan Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ile işbirliğini de yapısal temellere oturtmak amacıyla, GAP-GİDEM Yönetim Kurulu 14 Kasım 1997 günkü toplantısında alınan kararla, KOSGEB de GAP-GİDEM Yönetim Kurulu üyeliğine katılmıştır.

Tablo 30: GAP-GİDEM'lerin Temas Ettiği Kişi ve Kuruluşlar (15 Eylül - 31 Aralık 1997)

	Kamu Kuruluşu	Özel (Bölge İçi)	Özel (Bölge İçi)	Yabancı
Adıyaman	17	48	12	3
Diyarbakır	47	144	9	5
Gaziantep	24	34	2	5
Mardin	29	66	10	8
Şanlıurfa	10	54	14	5
Toplam	128	346	47	26

Tablo 31: GAP-GİDEM Hizmetleri (15 Eylül - 31 Aralık 1997)

	Uygun Yatırım Alanı	Makina Ekipman Seçimi	Teşvik Uygulaması	Finansman Kaynağı	Diğer
Adıyaman	31	7	1	3	14
Diyarbakır	41	4	12	26	8
Gaziantep	22	1	3	15	15
Mardin	16	7	17	19	60
Şanlıurfa	26	1	23	28	2
Toplam	136	20	56	91	99

Yukarıdaki tablolardan da anlaşılacağı gibi, GİDEM'ler 3.5 ay gibi kısa bir sürede 346'sı Bölge'den olmak üzere toplam 547 kişi ve kuruluşu; uygun yatırım alanı, teşvik, finansman kaynakları, teknoloji ve diğer konularda hizmet vermişlerdir. En çok hizmet 136 adet ile uygun yatırım alanı seçimi konusunda gerçekleşmiştir.

Bölge'nin sanayi gelişmesine katkıda bulunurken, var olan yatırımların geliştirilmesi ve güçlendirilmesi doğrultusunda da uğraş veren GAP-GİDEM'ler, gerektiğinde ilgili kuruluşlardan uzman ve teknik destek alarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çalışmaların yanı sıra, GAP-GİDEM'lerde yatırımcıların yerli ve yabancı ortak arayışlarına danışmanlık hizmeti verilmekte olup, çeşitli seminer ve eğitim programları organize edilmekte, fuar ve tesislere geziler düzenlenmektedir.

• Şanlıurfa-Halfeti'de Kırsal Kentsel Bütünleşme Programı

Birecik Barajı'nın yapımından Birecik, Halfeti, Bozova, Nizip, Yavuzeli, Araban, Besni ve Adıyaman Merkez İlçelerine bağlı 38 köy ve yaklaşık olarak 30 000 nüfus etkilenmektedir.

GAP Master Planı ve GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışmalarında belirlenen çerçeveler dahilinde Halfeti İlçesi kentsel gelişme hedeflerini belirlemek, Halfeti için uzun dönemli bir kent imar planı hazırlamak, ilçe merkezi için yeni yerleşme yeri ve yerleşim düzeni belirlemek, öncelikle su altında kalacak kamu ve özel sektöre ait binalar için uygulamaya dönük yeniden tesis öncelikleri belirlemek, kentsel altyapı ve hizmet ihtiyacını belirleyerek projelerini hazırlamak amacıyla sözkonusu proje tasarlanmıştır.

Proje kapsamında ele alınacak görevler ise; mevcut kentsel yapının incelenmesi ve muhtemel gelişme alanlarının tespiti, kentsel gelişme için GAP Master Planı ve GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması çerçevesinde sosyo-ekonomik yapının belirlenmesi, arazi yapısı ve kullanım türleri yönünden kent fiziki gelişmesini belirleyen harita, nazım imar ve uygulama imar planlarının hazırlanması, ilçe merkezinin baraj gölü suları altında kalacak kısımdaki konutların, kamu binalarının, sosyal tesislerin, ticari kullanışların, altyapı tesislerinin nakledileceği yeni yerleri belirleyip gerekli projelerin hazırlanması, içmesuyu, kanalizasyon, elektrik, teleiletişim, katıatık arıtma ve diğer altyapı tesisleri için nazım plan ve uygulama projelerinin hazırlanması ve belediye ve merkezi kaynaklar dikkate alınarak bir finansman planının hazırlanması, kent gelişme planının idari ve mali yönetimi ile izleme ve değerlendirme için yöntem ve politikaların geliştirilmesi olarak belirlenmiştir.

Projenin yeniden iskan ile ilgili bölümü olarak yapılacak sosyolojik çalışmalar, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile ortaklaşa yürütülen "GAP'ta Sürdürülebilir Kalkınma" programı çerçevesinde ele alınmaktadır.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından, Birecik Barajı'nın göl aynasında kalacak bölgeyi pilot alan seçerek 1996 yılında başlatılan "*Yeniden yerleşim, istihdam ve ekonomik yatırımlara yönelik katılımcı bir planlama*" çalışmaları, halkın katılımının sağlanması ve yapılacak uygulamaların halkın istekleri doğrultusunda ele alınmasını hedeflemektedir.

Sosyo-ekonomik ve kültürel yaşam biçimini yakından ilgilendiren bu konuya, yöre halkını, sivil toplum örgütlerini ve kamu kuruluşlarını da katarak ortak bir yön vermek üzere, "Şanlıurfa, Halfeti İlçesi'nde Kentsel-Kırsal Entegrasyon için Yardım ve Toplum Kalkınması Programları," 27 Haziran 1997 tarihinde GAP İdaresi ve BMKP tarafından imzalanarak başlatılmıştır.

BMKP'nın finansman katkısı ile GAP İdaresi'nin koordinasyonunda, multi-disipliner bir ekip (sosyolog, ekonomist, şehir ve bölge plancısı, jeolog, ziraat

mühendisi, harita mühendisi, coğrafi bilgi sistemi uzmanı vb.) tarafından yürütülmekte olan proje, devlet eliyle iskân projesi olmayıp, katılımcı bir yaklaşımla halkın yeniden yerleşme sürecine yardımcı olma projesidir. Proje, sosyo-ekonomik kalkınma ve haberleşme-danışma hizmetleri verilmesini ve katılımcı proje uygulamaları konusunda kamu çalışanları ile toplantılar yapılmasını kapsamaktadır. Bu yaklaşıma uygun olarak, projenin tüm aşamalarının gelişimi hakkında etkilenecek yöre halkının görüşlerini almak, bu görüşleri dikkate alarak projenin irdelenmesine yönelik çalışmalar yapmak projenin ana felsefesidir.

Sosyo-ekonomik kalkınma ve haberleşme-danışmanlık hizmetleri kapsamında, 13 Eylül 1997 tarihinde Halfeti'de Çok Amaçlı Toplum Merkezi (ÇATOM) açılmış, yine bu kapsamda Girişimci Destekleme Merkezi (GAP-GİDEM Bürosu) açılması da programa alınmıştır.

Birinci ve ikinci etap kamulaştırma bedelleri ödenmiş olup alternatif yeni yerleşim alanları tespit çalışmaları devam etmektedir. Saha çalışmalarında geniş bir kesime anket uygulanmış olup halkın projeden beklentileri belirlenmeye çalışılmaktadır. Başbakanın talimatlarıyla GAP İdaresi koordinasyonunda Birecik Barajı Yeniden İskân Komisyonu kurulmuştur. Bu Komisyon, projede görev alan ilgili kuruluşların çalışmalarını koordine edecek ve projenin zamanında bitirilmesi için gerekli önlemleri alacaktır. 1998 yılında 3. etap kamulaştırma çalışmaları yeni yerleşim alanlarının tespitinin kesinleştirilmesi ve ilgili projelerin hazırlanması yanında sosyo-ekonomik çalışmalara devam edilecektir.

• Adıyaman ve Yerel Gündem 21 için Eko-Kent Planlama Yaklaşımı

Çevresel etkenler ve ekolojik dengelerin korunması ve gelecek nesillerin fırsatlardan yararlanabilecekleri bir ortam yaratılmasını amaçlayan sürdürülebilir kalkınma anlayışı, 1992 Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda görüşülerek Gündem 21 adı altında kabul edilmiştir.

Bu bağlamda uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve kalkınma çabalarının engellenmemesine yönelik politikaların, her ülkenin kendi özgün şartlarında yaratılması ilkesi kabul edilmiştir.

Fiziksel planlama çalışmalarında yukarıda ifade edilen sürdürülebilir kalkınma anlayışını geliştirmek ve yeni stratejiler belirlemek amacıyla GAP İdaresi tarafından Adıyaman Eko-Kent Planlama Çalışması başlatılmıştır.

Bu çalışmada; taşıma kapasitesi, koruma-kullanma dengeleri ve Yerel Gündem 21 kavramları irdelenerek sürdürülebilir kentsel gelişme stratejileri belirlenecektir.

Belirtilen amaca varmak için çalışma kapsamında aşağıdaki konulara ağırlık verilmesi öngörülmektedir.

1. Doğal değerler ve kalkınma hedefleri arasındaki dengeyi korumaya yönelik taşıma kapasitesi kavramını gözönüne alan, fiziksel planlama altlık oluşturacak bir teorik ve teknik çerçeveyi geliştirmek,
2. Alt-bölgedeki her türlü gelişmeye açık dinamik ve esnek ekolojik bir planlama altlığı geliştirmek,
3. Gündem 21'in getirdiği katılımcılık, sürdürülebilirlik, kaynakların korunması ve yönetim ilkeleri etrafında "Çevre Yönetim Modeli"ni oluşturmak,
4. Eko-kent planlama politikalarının uygulanması için stratejiler geliştirmek,

5. Eko-kent planlama sürecinde halk katılımını sağlayacak mekanizmaları geliştirmek,
6. GAP İdaresi'nin kurumsal yapısını eko-kent planlama yaklaşımına uygun olarak geliştirmek ve desteklemek,
7. Bütün bu yapılan çalışmalar doğrultusunda Adıyaman alt-bölgesi için Yerel Gündem 21'i oluşturmaktadır.

Çalışmada Adıyaman ve çevresi pilot alan olarak seçilmiştir. Adıyaman'ın seçilmesinin nedeni, kentin orta büyüklükte bir merkez olması, GAP'ın sulama projelerinden etkilenmesi nedeniyle gelişmesinin çevre konusuyla birlikte düşünülmesine ihtiyaç duyulması ve halen sanayinin kontrolsüz gelişme eğilimi göstermesidir. Ayrıca GAP İdaresi kentin planlarının yapılmış olması da, Adıyaman'ın pilot olarak seçiminde etken olmuştur.

• Kadının Statüsünü Yükseltmeye ve Yerel Kalkınma Sürecine Daha Fazla Katılımını Sağlamaya Yönelik Pilot Proje (ÇATOM)

Bu konuda ayrıntılı bilgi, GAP Sosyal Araştırma ve Eylem Programı Uygulamaları başlığı altında verilmiştir.

• Sıtma Kontrol Projesi

Güneydoğu Anadolu illerinde sıtma vakalarında bir artış görülmektedir. Kontrol edilmediği takdirde, bunun Türkiye'nin diğer bölgelerine ve bölge ile sınırı olan diğer komşu ülkelere yayılma tehlikesi vardır.

Hastalığın yayılmasının önlenmesi ve kontrol altına alınabilmesi için gerekli, bu konuda yetiştirilmiş eleman ve ekipman açısından Sağlık Bakanlığı'nın kaynakları sınırlıdır. Bu proje, mevcut sıtma salgınının kontrol edilebilmesi ve önlenmesi için, Sağlık Bakanlığı Sıtma Kontrol Genel Müdürlüğü'nün sıtma ile mücadele yeteneklerinin artırılmasını amaçlamaktadır.

Proje kapsamında, konu ile ilgili olarak Bölge'de çalışan sağlık elemanlarının ve hizmet görevlilerinin bilgi ve beceri düzeylerinin artırılmasına yönelik eğitimcilerin eğitimi şeklinde kurslar düzenlenecek ve laboratuvar imkanları genişletilecektir.

• Kırsal Alanlarda Eğitim Kurumlarının Güçlendirilmesi ve Okula Erişimin Kolaylaştırılması Projesi

Proje, Şırnak İli'nin kırsal alanında, taşınmaz sistem ile 8 yıllık temel eğitim ve orta öğrenime ulaşılabilirliğin iyileştirilmesini amaçlamıştır.

Proje ile, yenilikçi eğitim metodlarının ve pedagojik araçların kullanımı ile 8 yıllık temel eğitimin ve öğrenim ortamının güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

GAP'ta Sürdürülebilir Kalkınma Proje Paketi uygulamalarında nakdi gerçekleşme, projenin tümü itibarıyla % 56, 1997 yılı için ise % 32 olmuştur.

Projenin Son Tutarı: 198 691 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 65 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 64 525 000 000.- TL

Toplam Harcama: 112 255 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: İç Kaynak: 300 000 000 000.-TL

Dış Kaynak: 577 500 ABD doları

C. YENİ PROJELER

a) 1997'de Bitenler

1. GAP Bölgesi'ndeki Yerleşmelerde Ortaya Çıkacak Acil Altyapı Sorunlarının Çözülmesi

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Bölge Belediyelerinin acil altyapı sorunlarını çözmek amacıyla "GAP Bölgesi'ndeki Yerleşmelerde Ortaya Çıkacak Acil Altyapı Sorunlarının Çözülmesi" adı altında bir fon oluşturmuştur. Bu fondan belli bir programla Belediyelere acil altyapı sorunlarında kullanılmak üzere malzeme yardımı yapılmaktadır.

Proje; GAP Bölgesi'ndeki Belediyelerin kanalizasyon, içmesuyu, yağmursuyu ve dere ıslahı gibi hayati önem taşıyan altyapı sorunlarının çözümünü içermektedir. GAP İdaresi, altyapı onarım veya ilave inşaat işlerinde kullanılmak üzere çimento, demir, büz, içmesuyu borusu ve motopomp gibi malzeme yardımını, Valilikler aracılığıyla ilgili Belediyesine yapmaktadır.

GAP İdaresi ile Belediye Başkanlıkları arasında yapılan protokol çerçevesinde malzeme yardımı yapılan Belediyeler, altyapı onarım veya ilave inşaatlarını kendi imkanlarıyla yapmaktadırlar.

Maliyeti, ortaya çıkacak sorunlara göre her yıl işbazında belirlenen proje, talep ve ödenek olduğu takdirde süreklidir.

Proje kapsamında, 1997 yılı içerisinde talebi bulunan 106 belediyeye yardım yapılmıştır.

Projede nakdi ve fiziki gerçekleşme, % 100 olmuştur.

Projenin Son Tutarı: 149 221 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 260 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 149 221 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 420 000 000 000.- TL

2. GAP Bölgesi'nde Kültürel ve Sportif Faaliyetler

GAP Bölgesi'ndeki halkın kültür düzeyinin yükseltilmesi, özellikle etnografik ve folklorik nitelikteki dışındaki sanat ve kültür ürün ve faaliyetlerinin Bölge'ye tanıtılması ve yaygınlaştırılması, günümüzde toplumsal niteliği giderek artan sportif faaliyetlerle birlik ve beraberlik ruhunun canlı tutulması ve Bölge içi ve Bölge dışında bu faaliyetler aracılığıyla, GAP'ın kamuoyunun gündeminde tutulmasını amaçlayan proje süreklilik arz etmektedir.

Proje, GAP illerinde müzik, tiyatro ve sergi faaliyetlerini, müzik, resim, şiir, kompozisyon yarışmalarını ve her türlü özellikle de kitlesel seyircisi olan sportif faaliyetleri kapsamaktadır.

Maliyeti her yıl için ayrıca belirlenen proje, süreklilik arz etmektedir.

Şırnak Valiliği ile ortaklaşa düzenlenen 1. Şırnak GAP Kültür ve Spor Haftası, Milli Eğitim Bakanlığı ile ortaklaşa yapılan GAP Konulu Okullararası Resim, Şiir ve Kompozisyon Yarışması, AFSAD-Türkiye Ziraatçiler Derneği ve Ziraat Bankası Genel

Müdürlüğü ile ortaklaşa düzenlenen "Sözümüz GAP Üstüne" adlı Fotoğraf Sergisi, Mardin ve Şanlıurfa'da düzenlenen Hasat Bayramları ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, Adıyaman Valiliği, Şanlıurfa Valiliği ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile ortaklaşa düzenlenen Atatürk Barajı Su Sporları Şöleni, 1998 yılında da tekrarlanacaktır.

Nakdi gerçekleşme, projenin tümünde de 1997 yılında da % 100 olmuştur.

Projenin Son Tutarı: 7 605 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 11 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 7 605 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 21 000 000 000.- TL

b) 1997'den Sonraya Kalanlar

1. Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Artırılması (I. Aşama)

GAP Bölgesi'nin sulamaya açılacak alanlarında önemli bir gelir artışı gerçekleşeceği açıktır. Bu durum sulama dışı kalan alanlarda yaşayanlarla sulamadan yararlananlar arasında birinci grup aleyhine bir gelir düzeyi farklılaşmasının ortaya çıkmasına neden olacaktır. Sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşmak açısından bunun önüne geçilmesi bir zorunluluktur. Proje alanındaki her grubun kalkınma süreciyle bütünleştirilmesi, böylece eşitlikçi bir kalkınmanın gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bu projenin amacı, sulamadan yararlanamayan kırsal toplulukların mevcut sosyo-ekonomik durumlarının, doğal ve toplumsal çevre ile ilişkilerinin, potansiyellerinin saptanarak gelir getirici yeni faaliyet alanlarının ve bunların geliştirilmesi yollarının belirlenmesidir.

Proje, GAP kapsamında yer alan kırsal alanlardan sulama dışı kalacak veya önümüzdeki 10 yıl içinde sulanmayacak alanlar üzerine yapılacak sosyo-ekonomik araştırmayı ve araştırma sonuçlarına dayalı olarak eylem planlarının hazırlanması ve uygulanmasını içermektedir.

Bu çerçevede GAP İdaresi'nce başlatılan bazı pilot uygulamalar, 1997 yılı başından itibaren Tarım İl Müdürlükleri ile işbirliği içerisinde sürdürülmüştür. Bu pilot uygulamalar kapsamında bahar döneminde; Tarım İl Müdürlüklerinin belirlediği örnek ve önder çiftçi arazilerinde antepfıstığı örnek bahçelerinin kurulması, yabancı ağaçların aşılması, örnek mantar yetiştiriciliği ve arıcılık çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca bu proje kapsamında tatlı su balıkçılığı ve yüksek tünel örnek çalışmaları da yer almıştır. Güz döneminde de, 948 adet çiftçiye antepfıstığı, badem, kapari, nar, incir, kiraz ve zeytin örnek bahçeleri oluşturulmuştur. Bu kapsamda, çiftçiler Tarım İl Müdürlükleri kanalıyla belirlenmiş, araziler sürdürülmüş ve dikim için çukurlar açtırılmıştır. İklim koşullarının uygunluğu çerçevesinde dikim çalışmalarına başlanmıştır. Ayrıca Bölge'de hayvancılığı desteklemek amacıyla yem bitkileri ekimini özendirme çalışması yapılmış ve bu çerçevede Siirt İli Uluköy mevkiinde bulunan 500 dönümlük kooperatif sahasındaki 100 çiftçiye, korunga, fiğ ve yonca ekimi yapmaları için, gerekli tohumlar ve gübre GAP İdaresi tarafından temin edilmiştir.

1997 Bahar Dönemi Çalışmaları

a) *Antepfıstığı Örnek Bahçelerinin Tesisi:* GAP İdaresi finansörlüğünde, Mardin İli Tarım İl Müdürlüğü tarafından seçilen Ömerli İlçesi'nde 11, Dargeçit İlçesi'nde 2 ve Midyat İlçesi'nde 18 olmak üzere toplam 31 çiftçiye ait 383 dönüm alanda sık dikim esasına göre, örnek antepfıstığı bahçeleri tesis edilmiştir.

b) *Yabani Ağaçların Aşılınması:* GAP İdaresi finansörlüğünde, Mardin Tarım İl Müdürlüğü ile ortaklaşa yapılan çalışma neticesinde, il genelinde tespit edilen 151 bin adet bittim ağacı aşılınmıştır. Bu çalışma için gerekli olan aşı çubuğu, rafya, makas vb. malzemeler de GAP İdaresi Başkanlığı tarafından temin edilmiştir. Haziran 1997'de başlayan aşılama çalışmalarının neticesinde, ağaçlar yaşlarına göre değişmekle birlikte ortalama 4-5 yıl sonra meyveye yatacaklardır.

c) *Arıcılık:* Mardin İli genelinde arıcılığın geliştirilmesi ve ek gelir getirici faaliyetler kapsamında çiftçiye katkı sağlanması amacıyla başlanan çalışmada, GAP İdaresi finansörlüğünde ve Tarım İl Müdürlüğü kanalıyla, 100 önder çiftçiye 10'ar adet kovandan toplam 1000 adet kovan, Merkez, Savur, Derik, Yeşilli, Dargeçit, Kızıltepe, Midyat ve Ömerli ilçelerinde dağıtılmıştır. Temmuz ayında dağıtılan bu kovanlardan elde edilen ilk ürünler, 6 Ekim 1997'de yapılan Mardin İli Hasat Şenlikleri çerçevesinde değerlendirilmiş ve en iyi ürünü elde eden çiftçiler ödüllendirilmişlerdir.

d) *Su Ürünleri Projesi:* GAP İdaresi ile DSİ Genel Müdürlüğü arasında Mardin'in Savur İlçesi ve Derik-Dumlucada "Kültür Balıkçılığı Tesislerinin Planlanması, Projelendirilmesi, İnşaatı ve Donanımı" için İşbirliği Protokolü, 28 Şubat 1997 tarihinde imzalanmıştır. Protokol kapsamında başlatılan, Savur İlçesi'nde Savur Çayı üzerinde Hamzaağa mevki civarında kurulacak olan ve 6 havuz ve bekçi evinden oluşan Kültür Balıkçılığı Tesisi (sazan ve deneme amaçlı alabalık üretme tesisi) çalışmaları tamamlanmıştır. Tesisin devir işlemleri sürdürülmektedir.

Kültür Balıkçılığı Tesisi'nin işletmesi, uzun vadede Savur İlçesi'nde kurulacak Su Ürünleri Kooperatifi'ne bırakılacaktır.

e) *Yüksek Tünel Örnek Çalışması:* Bölge ikliminin erkenciliğe yatkın olması nedeniyle üreticilerin teşvik edilmesi ve sebze tarımının yaygınlaştırılması amacıyla Şanlıurfa-Harran Ovası'nda Şanlıurfa Valiliği ile ortak bir çalışmaya girilmiştir. Bu çalışma ile Harran Ovası'nda, örnek ve önder niteliğe sahip seçilen 7 çiftçiye, amacı fide yetiştiriciliği olan, 85 metrekarelik 7 adet örnek yüksek tünel kurulmuştur. Kapalı ve kontrollü bir ortamda fidelerin yetiştirilmesi hedeflenen çalışma kapsamında, GAP İdaresi tarafından yürütülen Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Projesi çıktılarından elde edilen ve Bölge'ye en uygun fide çeşitlerinin kullanılması sağlanmıştır.

1997 Güz Dönemi Çalışmaları

a) *Örnek Mantar Yetiştiriciliği:* Adıyaman ve Mardin illerinde yapılacak örnek mantar üretimi için toplam 20 ton kompost alınmıştır. GAP İdaresi Başkanlığı tarafından alınan kompostlar, Tarım İl Müdürlükleri kanalıyla, Eylül 1997'de Adıyaman'da, Gölbaşı, Sincik, Kahta, Samsat, Besni ve Merkez ilçelerinden 12 ve Mardin'de Dargeçit, Midyat, Ömerli, Savur, Merkez, Mazıdağı ve Derik ilçelerinden 12 olmak üzere toplam 24 çiftçiye dağıtılarak mantar üretimine başlanmıştır. Üretilen mantarlar pazarda satışa sunulmuştur. 1998 yılında bu faaliyet devam edecektir.

b) *Örnek Bahçelerin Tesisi*: Güz dönemi çalışmaları kapsamında Kasım ayı içerisinde Tarım İl Müdürlüğü kanalıyla belirlenen toplam 1 048 adet çiftçiye fidan dağıtılacaktır. Fidanların hangi illere, kaç çiftçiye dağıtılacağı aşağıdaki şekildedir:

Adıyaman'da 37 çiftçiye 5 440 adet, Batman'da 28 çiftçiye 2 120 adet, Diyarbakır'da 49 çiftçiye 9 800 adet, Mardin'de 12 çiftçiye 2 400 adet, Siirt'te 19 çiftçiye 3 600 adet ve Şırnak'ta 11 çiftçiye 3 000 adet olmak üzere toplam 26 360 adet badem fidanı; Adıyaman'da 147 çiftçiye 27 480 adet, Batman'da 34 çiftçiye 3 880 adet, Diyarbakır'da 130 çiftçiye 26 000 adet, Kilis'te 118 çiftçiye 23 600 adet, Mardin'de 85 çiftçiye 14 640 adet, Siirt'te 52 çiftçiye 10 400 adet ve Şırnak'ta 71 çiftçiye 10 300 adet olmak üzere toplam 116 300 adet antepfıstığı fidanı; Mardin'de 15 çiftçiye toplam 4200 adet zeytin fidanı ile 8 çiftçiye toplam 1 500 adet kiraz fidanı, Şırnak'ta ise 31 çiftçiye toplam 1 000 adet nar fidanı ve Adıyaman'da 5 çiftçiye 4 000 adet, Batman'da 2 çiftçiye 2 000 adet, Diyarbakır'da 60 çiftçiye 64 000 adet, Şanlıurfa'da 3 çiftçiye 3 000 adet olmak üzere toplam 73 000 adet kapari fidanı.

Tablo 32: Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Artırılması Projeleri Kapsamındaki Çalışmalar:

	Mardin	Adıyaman	Şanlıurfa
Antep- Fıstığı Örnek Bahçeleri	31 Çiftçi		
Yabani Ağaç Aşılama	151 bin Bittim Ağacı		
Örnek Mantar Yetiştirici	12 Çiftçi	12 Çiftçi	
Arıcılık	100 çiftçi, 1000 Kovan		
Yüksek Tünel			7 çiftçi, 7 adet Yüksek Tünel
Su Ürünleri	6 havuzluk tesis yapımı		

1998 yılında uygulamalar diğer illere de yaygınlaştırılacaktır.

Nakdi gerçekleştirme, projenin tümünde de 1997 yılında da % 100 olmuştur.

Projenin Son Tutarı: 51 411 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 115 562 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 51 411 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 100 000 000 000.- TL

2. Kültür Varlıklarının Araştırılması ve Korunması

* Acırlı Sit Alanı Çevre Düzenleme Projesi

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki tarih, kültür, çevre değerlerinin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması doğrultusunda, eski dönemlerden beri kutsal alan niteliği taşıyan Elet Mevkii'nin (Acırlı-Mardin) turizm ve yöre insanının hizmetine sunulması amacıyla GAP İdaresi Başkanlığı ve Kültür Bakanlığı'nın ortaklaşa gerçekleştirdikleri "Acırlı Sit Alanı Çevre Düzenleme Projesi"nin arazi etüdüleri 27 Eylül 1997 itibarıyla tamamlanmıştır. Projenin tasarım çalışmaları, Kültür Bakanlığı tarafından sürdürülmektedir.

1998 yılında proje tamamlanacaktır.

*** Birecik, Halfeti ve Suruç İlçelerinin Taşınmaz Kültür Varlıklarının Belgelenmesi Projesi**

Güneydoğu Anadolu Projesi'nin Bölge'de köklü ekonomik, sosyal ve kültürel değişimlere yol açacağı bilinmektedir. Bu değişimlerin kültürel yokoluşlara neden olmaması için taşınmaz kültür varlıklarının korunması, belgeleme ve yayın çalışmalarının yapılması amacıyla, GAP İdaresi Başkanlığı ve Hacettepe Üniversitesi tarafından ortaklaşa bir proje başlatılmıştır.

GAP İdaresi Başkanlığı ve Hacettepe Üniversitesi'nin 4 Ağustos 1997 tarihinde imzaladıkları protokolle başlayan "Birecik, Halfeti ve Suruç İlçelerinin Taşınmaz Kültür Varlıklarının Belgelenmesi Projesi"nde arazi etüdünün ilk bölümü tamamlanmıştır.

1998 yılında proje tamamlanacaktır.

*** Birecik ve Karkamış Baraj Gölü Altında Kalacak Yerlerde Araştırma, Kazı ve Kurtarma Çalışmaları**

Birecik ve Karkamış Baraj Gölü altında kalacak tüm arazinin taranarak kültür varlıklarının belgelenmesi, acil kurtarılması gerekli yerlerde kazı çalışmalarının yapılması, taşınabilir olanların taşınması, çalışma sonucu elde edilecek verilerin belgelenecek yayınlanması amacıyla 8 Eylül 1997 tarihinde GAP İdaresi ile Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü arasında bir protokol imzalanmıştır.

Çalışmalar kazı sezonunda başlayıp, Bölge sular altında kalıncaya kadar devam edecektir. Çalışmaları, Kültür Bakanlığı adına Gaziantep Müze Müdürlüğü yürütecektir.

Nakdi gerçekleşme, projenin tümünde de 1997 yılında da % 100 olmuştur.

Projenin Son Tutarı: 4 271 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 5 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 4 271 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 30 000 000 000.- TL

3. GAP Bölgesi'nde Köy İçmesularının Yaygınlaştırılması

Yurdumuzun en fazla içme ve kullanma suyuna ihtiyaç duyulan yörelerinden birisi de Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. GAP Bölgesi'nin mevcut içmesuyu alt yapısı % 52.9 ile % 65.7 olan Türkiye ortalamasının altındadır. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün (KHGM) 1993-1997 projeksiyonu realize olduğu takdirde dahi Bölge ancak, % 60'lar civarında köy içmesuyu potansiyeline sahip olacaktır.

Bu proje ile, Türkiye sulama suyunun kısıtlı olması nedeniyle yerüstü su rezervuarlarının gerçekleşmesine paralel olarak % 60 olarak belirlenen hedefin üzerine çıkılarak, Türkiye ortalamasının üzerine çıkılması planlanmaktadır.

9 ili kapsayan GAP Bölgesi'nde mevcut 8 748 adet yerleşim ünitesinden, ancak 4 627 adedine içmesuyu sağlanmıştır. Bölge'de 2 850 yerleşim ünitesinde daha içmesuyu hizmetine ihtiyaç duyulmaktadır. KHGM'nün GAP Bölgesi 1993-1997 yıllarını kapsayan köy içmesuyu yatırım periyodu içinde 1 447 yerleşim ünitesine hizmet götürülmesi planlandığından, Bölge'yi Türkiye ortalamasının üzerine çıkarmak için,

ünitelerin durumlarının tespit edilmesine ilave olarak, GAP İdaresi'nce yapılan etüdler sonucu tespit edilen ünitelere hizmet götürmek için çalışmalar yapılmaktadır.

Bölge'de KHGM'nün planladığı 1 447 üniteye ilaveten, hedeflenen seviyeye çıkmak için 1 813 üniteye daha hizmet götürülmesi gerekmektedir.

Nakdi gerçekleşme, projenin tümünde de 1997 yılında da % 100 olmuştur.

Projenin Son Tutarı: 1 052 000 000.- TL

1997 Yılı Ödeneğinin Son Tutarı: 202 000 000 000.- TL

1997 Yılı Harcaması: 1 052 000 000.- TL

1998 Yılı Ödeneği: 300 000 000 000.- TL

D. 1997 PROGRAMINDA OLUP, İHALESİ YAPILAMAYAN PROJELER

1. GAP Çevre Araştırması

Çevre Bakanlığı ve GAP İdaresi'nin birlikte yaptıkları toplantılarda, Fırat Havzası'na yönelik çalışmaların Çevre Bakanlığı'na, Dicle Havzası'na ait çalışmaların ise GAP İdaresi'nce yapılmasına karar verilmiştir.

GAP İdaresi, Dicle Havzası'na yönelik çevre araştırmasını, "Dicle Nehir Kirliliğinin Biyolojik ve Tıbbi Yönden Araştırılması" (Diyarbakır ve Yöresi Çevre Araştırması) adlı proje ile 1992 yılında Dicle Üniversitesi'ne yaptırmıştır.

Projenin I. aşamasında, Diyarbakır ve yöresinin hava, su, toprak, gürültü kirliliği ve katı atık ait envanter çalışmalarına ek olarak flora ve faunaya yönelik envanterler de çıkartılmıştır. Projenin II. aşaması, Bölge'nin olağanüstü şartları ve finansman teminindeki güçlükler nedeni ile başlatılamamıştır.

Fırat Havzası'na yönelik çalışmalar da Çevre Bakanlığı'nın finansman teminindeki güçlükler nedeni ile yapılamamıştır.

GAP İdaresi Milletler Kalkınma Programı (BMKP) ile ortaklaşa yürütülen "GAP Bölgesi'nde Sürdürülebilir Kalkınma Programı" çerçevesinde bulunan 29 alt-projeden biri de "GAP Bölgesi Çevre Yönetimi Çalışması"dır. Proje kapsamında GAP Bölgesi'ndeki çevresel etkinliklerin koordinasyonu yönetimi ve planlaması konusunda bir bölgesel çevre yönetim sistemi kurulması planlanmaktadır.

1998 Yılı Ödeneği: 65 000 000 000.- TL

2. GAP Bölgesi'nde İçme ve Kullanma Suyu Dezenfeksiyonu Projesi

Proje ile, GAP Bölgesi'nde mevcut dezenfeksiyon imkanlarının iyileştirilmesini sağlamak amacı ile kentsel ve kırsal yerleşimlerde dezenfeksiyon cihazı, dezenfektant ve yedek parça, bakım ve onarım imkanlarının geliştirilmesi ve konu ile ilgili eğitim çalışmaları yapılması amaçlanmıştır.

GAP Bölgesi yerleşimlerinin içme ve kullanma suyu dezenfeksiyon ihtiyacının belirlenmesi amacıyla yapılan bir dizi araştırma ve çalışma, Bölge Belediyelerinin oldukça sınırlı imkanlara sahip olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

1992 yılında başlatılan ve 1996 yılında revize edilen bu çalışmada Bölge'deki 174 kentsel ve kırsal yerleşim birimi taranmış, 165 yerleşim biriminden sonuç alınabilmektedir. Bu sonuçların değerlendirilmesiyle GAP Bölgesi'nde; 244 adet 2000 g/h kapasiteli ve 42 adet 4000 g/h kapasiteli dezenfeksiyon cihazına ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır.

Dezenfeksiyon cihazı, dezenfektant ihtiyacının giderilmesi için gerekli teknik ve idari şartnameler hazırlanmış olup, ihale aşamasına gelinmiştir. Bu proje kapsamında Bölge yerleşimlerinden Batman'a 9 adet 2000 g/h kapasiteli ve 2 adet 4000 g/h kapasiteli, Mardin'e 21 adet 2000 g/h kapasiteli ve 2 adet 4000 g/h kapasiteli, Siirt'e 16 adet 2000 g/h kapasiteli dezenfeksiyon cihazı alım işi ihale aşamasındadır. Diğer yerleşim merkezlerinin cihaz ihtiyacını temin etmek için proje, Dünya Bankası'nca GAP Sanitasyon Projesi'ne dahil edilmiştir. Ödenek yetersizliği nedeniyle proje henüz başlatılamamıştır.

Projenin kapsamında belirtilen işlerin verimli bir şekilde yerine getirilmesi için Valiliklerle ve ilgili Belediyelerle gerekli temaslar sağlanmış olup, işletme ve kontrol hizmetlerini kapsayan işbirliği çalışmaları tamamlanarak protokol aşamasına gelinmiştir.

1998 Yılı Ödeneği: 115 000 000 000.- TL

3. GAP Bölgesi'nde Güneş Enerjisinden Yararlanma Olanakları

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin konumu ve iklim durumu sonucu büyük olanaklara sahip olduğu güneş enerjisinden, kapalı alan ısıtması ve soğutması, seralarda kullanımı, tarımsal amaçlı kullanımı gibi alternatif kullanım alanlarının ve güneş enerjisi kullanımını destekleyecek politika ve teşviklerin belirlenmesi projenin amaçlarını oluşturmaktadır.

Projenin iş tanımı hazır olup, sözleşme hazırlanma aşamasındadır.

1998 Yılı Ödeneği: 15 000 000 000.- TL

4. Şanlıurfa-Harran Ovaları Nazım İmar Planı

GAP'ın önemli bir bileşeni olan Şanlıurfa-Harran Ovaları Sulama Projesi ile ortaya çıkacak olan üretim biçimi ve buna bağlı olarak şekillenecek arazi kullanımını düzenlemek, olası gelişmeleri yönlendirmek ve kontrol etmek amacı ile ovalarda başta tarım olmak üzere tüm sektörlerle ilişkin arazi kullanımı ve ovada yer alan yerleşmelerin altyapı ihtiyaçları belirlenecek ve çözüm önerileri getirilecektir.

Proje, Suriye sınırı, Tek Tek Dağları, Fatik Dağları ve E-24 karayolu arasında yer alan yaklaşık 150 000 hektar alanda, GAP Master Planı ve GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması sonuçları doğrultusunda mekansal düzenlemeyi ve altyapı projelendirmesini yapacaktır.

Buna göre, projenin kapsamında ele alınacak görevler; Şanlıurfa-Harran Ovalarında doğal kaynakların sürekli bir ekonomik kalkınmaya imkan verecek şekilde yönetimini sağlayacak arazi koruma ve kullanma kararlarını saptamak, tarım dışı arazi kullanım gelişmelerini yönlendirmek ve sektörler arası dengeyi sağlayacak, yerleşme kademelenmesini belirleyecek kararları oluşturmak, Bölge'nin ana faaliyet konusu olan tarımla ilgili olarak, tarım dışı kentsel ve kırsal faaliyetler için altyapı ihtiyaçlarını belirlemek ve bu ihtiyaçlara cevap verecek mekansal gelişme stratejisini saptamak, yörede öngörülen gelişmelerin yaratacağı çevresel etkileri değerlendirmek, gerekli

önlemleri belirlemek, yöresel ulaşım ağı ve taşıma sistemini fiziki dokuya uygun şekilde düzenlemek, bölgesel ve bölgeler arası ulaşım sistemine bağlamak, öngörülen gelişme perspektifi içinde belirlenen sosyal ve teknik altyapı donanımı için gerekli proje ve programları hazırlamaktır.

Halen GAP İdaresi faaliyet programında yer alan bu proje için, iş tanımı hazırlanmış, ilgili kuruluşların görüşlerine sunulmuştur. Yürütülmekte olan Şanlıurfa-Harran Ovaları Arazi Düzenleme Projeleri ile entegrasyonunun çeşitli yönleri üzerinde çalışılmaktadır. Proje 1995'te ABD TDA kuruluşunca finanse edilen Coğrafi Bilgi Sistemi Fizibilite çalışmasında pilot uygulamaya aday olmuş, bu çerçevede Şanlıurfa kentsel yerleşimini kapsayan alanın 1/25000'lik çevre planı üzerinde çalışılmıştır.

1998 Yılı Ödeneği: 12 000 000 000.- TL

5. GAP Bölgesi için Konut Teknolojisi Seçimi (Fizibilite + dizayn)

GAP'ın gerçekleşmesi, kentsel alanlarda nüfus yığılmasını meydana getirecektir. Bu nedenle kentte yaşayan insanların barınma ihtiyacı hızla artacak ve bu talebi hızlı ve en ekonomik şekilde karşılamak gereği ortaya çıkacaktır. Bu proje, Bölge'nin özellikleri dikkate alınarak, en hızlı ve uygun konut üretim biçimini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Projede, GAP Bölgesi'nin iklim, topoğrafya, jeolojik yapı, deprem kuşağı gibi özellikleri ile nüfusun barınma şekli, mevcut konutların nitelikleri, kullanım şekilleri, yerel malzeme miktarı ve kullanıcıların ekonomik durumu dikkate alınarak en uygun konut yapım teknolojisinin belirlenmesi önemlidir.

Bir yıl süreli olan proje, gerek kentsel gerekse kırsal alanlar için yörenin koşullarına uygun konut tiplerinin veya toplu yerleşim alanlarının altyapı, rekreasyon, ulaşım vb. hususlar ile sağlık, ısıtma, havalandırma, belediye hizmetleri yönetimi konularını da içermek üzere bir fizibilite ve dizayn çalışması yapılacak, bu fizibilite ve dizayn çalışması, II. aşamada seçilecek pilot alanlarda uygulanacaktır.

Projenin yürütülmesini sağlamak amacıyla ODTÜ ve gerekse konu ile ilgili yerli ve yabancı firmalar ile teknik düzeyde görüşmeler sürdürülmektedir.

1998 Yılı Ödeneği: 10 000 000 000.- TL

6. Kentsel Enformal Sektörde İstihdam ve Geliştirme Potansiyellerinin Araştırılması

Proje ile, GAP Bölgesi kentlerinin ekonomisinde ve toplumsal ilişkilerinde önemli bir ağırlığa sahip olup ekonomik gelişmeye koşul olarak önemli artacak olan enformal sektördeki gelişme potansiyellerini ve istihdamı artırma koşullarını belirlemek; bu belirlemeler sonucunda GAP'ın genel hedefleri doğrultusunda gelişme potansiyeli bulunan iş kollarını ve hedef grupları saptayarak, bunların geliştirilmesine ve istihdam kapasitelerinin artırılmasına yönelik uygun politika, yol ve araçların belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Proje, nüfusu 50 binin üzerindeki GAP kentlerinde faaliyet gösteren ve 10 kişiden daha az kişinin çalıştığı küçük işletmeler üzerine yapılacak bir saha araştırmasını ve araştırma sonuçlarına dayalı eylem planlarının geliştirilmesini içermektedir.

Projenin iş tanımı hazır olup, 1997 yılında bütçe ödeneği yetersizliğinden dolayı ihale edilememiştir. Proje aynı zamanda UNDP şemsiye programına da önerilmiştir. Bu çerçevede, proje için talep edilen kaynak 86 000 ABD dolarıdır.

1998 Yılı Ödeneği: 1 500 000 000.- TL

7. GAP Bölgesi'ndeki Göçer ve Yarı-Göçer Toplulukların Kalkınma Sürecine Entegre Edilmesi

Proje ile, tarımın modernleşmesi sonucunda hareket alanları daralan ve GAP uygulamaları ile daha da daralacak olan, küçük baş hayvancılıkla geçinen göçer ve yarı-göçer topluluklara yönelik, bunların üretim biçimlerinin, hareket örüntülerinin, çevreleyen topluluk ve kurumlarla ilişki biçim ve düzeylerinin, farklı yerleşme ve istihdam biçimlerine karşı eğilim ve tutumlarının bilimsel yöntemlerle incelenerek, istihdam boyutunun da içerildiği ve bu topluluklar tarafından kabul edilebilir uygun yerleştirme ve hizmet sunumu politikalarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Proje, GAP Bölgesi'ndeki göçer ve yarı-göçer topluluklar ile bu toplulukları çevreleyen ilişki ağları üzerine yapılacak bir araştırma ve araştırma sonuçlarınadayalı eylem planı geliştirilmesini içermektedir.

Projenin iş tanımı hazır olup, 1997 yılında bütçe ödeneği yetersizliğinden dolayı ihale edilememiştir. Proje aynı zamanda UNDP şemsiye programına da önerilmiş ve 80 000 ABD dolarlık bir kaynak talep edilmiştir. Proje ile ilgili olarak, Türkiye Kalkınma Vakfı (TKV) ile ilişkiye geçilmiştir. Proje üzerindeki çalışmalar devam etmektedir.

1998 Yılı Ödeneği: 1 500 000 000.- TL

8. GAP İdaresi Merkez Teşkilatı Hizmet Binası Satınalma veya İstimlak Proje ve İnşaatı

GAP İdaresi'nin kuruluşu ile ilgili 388 sayılı KHK'nin 10.maddesi {"GAP İdaresi Başkanlığı'nın her türlü araç, gereç, bina ve tesisleri, İdare'nin talebi ve Başbakanlığın uygun görüşü üzerine, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile diğer ilgili kuruluşlar tarafından karşılanır."} gereğince, İdare'nin bina ihtiyacı ilgili kuruluşlarca karşılanmadığından İdare Merkezi için 1990 yılında Ankara Gaziosmanpaşa semtinde 9 daireli bir bina kiralanmıştır. Bu binanın ihtiyaçları karşılamaması nedeniyle 1992 yılında kullanılmakta olan binaya bitişik 5 daireli ikinci bir bina daha kiralanmıştır.

Proje ile; Ankara'nın Gaziosmanpaşa semtindeki mevcut iki binanın genişleyen iş hacmini karşılamamaya başlaması ve resmi kuruluş yerleşimine müsait olmaması sebebiyle İdare'nin kendisine ait bir hizmet binasına sahip olması öngörülmektedir.

Proje, Ankara Belediye sınırları içerisinde, Özelleştirme kapsamındaki İdarelerin mevcut binalarından, İdare'mizin ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir bina veya bitmiş bir binanın satın alınması, bu gerçekleşmediği takdirde hizmet binası projesi ve inşaatının yapımını kapsamaktadır.

1998 Yılı Ödeneği: 150 000 000 000.- TL

9. GAP İdaresi Başkanlığı Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası Satınalma veya İstimlak Proje ve İnşaatı

388 sayılı KHK ile GAP İdaresi'nin kurulmasından sonra, 05.01.1990 tarihinde toplanan, Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı Yüksek Kurulu, 90/1 sayılı kararı ile Taşra Teşkilatı'nın Şanlıurfa'da kurulmasına, yerleşimi içinde DSİ tarafından, hizmet binası yapılıncaya kadar Tünel Çıkış Ağzı'ndaki kampüsün GAP İdaresi'ne tahsisine karar vermiştir.

DSİ ile yapılan görüşmelerde, hizmet binasının bu kuruluş tarafından yaptırılmayacağı anlaşılmıştır. Ayrıca DSİ XV. Bölge Müdürlüğü zaman zaman kampüs ihtiyacı olduğunu, kampüsün boşaltılması gerektiğini bildirmektedir.

Şu anda Bölge Müdürlüğü olarak kullanılan tesisler, Şanlıurfa Tünellerini inşa eden ilk firma olan, ancak daha sonra işi tasfiye eden Doğu İnşaatı ait şantiye binaları olması nedeniyle prefabrik binalardır ve prefabrik olması nedeni ile de tamir ve tadilat yapmak çok zor ve masraflıdır. Bu proje ile, Bölge Müdürlüğü'nün, ihtiyacı karşılayacak bir hizmet binasına sahip olmak amaçlanmaktadır.

Proje, Şanlıurfa İli mücavir alanı içerisinde tespit edilecek olan arazinin istimlakını takiben veya halen Bölge Müdürlüğü faaliyetlerini sürdürmekte olduğu Tünel Çıkış Ağzı'ndaki yerin İdare'ye tahsisi ile hizmet binası ve sosyal tesisler inşaatlarının yapılmasını kapsamaktadır.

1998 Yılı Ödeneği: 150.000.000.000.- TL

10. Baraj Rezervuarlarında Ulaşım Sisteminin ve Bağlantılarının Oluşturulması

GAP kapsamında oluşan baraj gölleri bazı ulaşım olanaklarını aksatırken, diğer yandan Bölge'de diğer ulaşım türlerine göre daha ucuz olan içsu taşımacılığı imkanları yaratmıştır. Bu imkanlar çerçevesinde baraj göllerinde ulaşım olanaklarının incelenmesi ve bu konuda teknik ve mali yapılabilirliğin araştırılması önem kazanmaktadır.

Projenin amacı; Bölge'deki baraj göllerinin bir ulaşım ortamı olarak kullanım imkanlarını araştırmak, içsu yollarının Bölge'nin taşıma hizmetlerine yapabileceği katkıları incelemek, göllerin çevresinde ulaşım ihtiyacını ve taşıma potansiyelini oluşturacak sosyo-ekonomik yapıyı ve arazi kullanım biçimini saptamak, Bölge'de kesintiye uğramış taşıma sisteminin bağlantılarını kurmak, bunların mali ve ekonomik analizlerini yapmak, alternatif yatırım projelerini önermektir.

Söz konusu proje kapsamında ele alınacak görevler ise; mevcut sosyo-ekonomik yapının, fiziki durumun ve ulaşım sisteminin incelenmesi, GAP Master Planı ve GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması çerçevesinde baraj gölleri ve çevresine ait gelişme dokusunu arazi kullanım ve sosyo-ekonomik faaliyetlerin dağılımı yönünden belirleyen çevre düzeni plan kararlarının oluşturulması, GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması Atatürk Baraj Gölü Köprü Geçişi çalışmasını da dikkate alarak, içsu yolları yolcu ve yük hareketlerinin analizi, arz ve talep projeksiyonlarının yapılması, mevcut ulaşım ağı ışığında öneri iskele yerleri, içsu hatları ve karayolu geliştirmelerinin tasarlanması, projelerinin yapılması, iskele tipi, gemi tipi ve yükleme boşaltma yönünden yapısal sistem alternatiflerinin geliştirilmesi, içsu yollarında geliştirilen taşıma sistemleri için alternatif yatırım planlarının oluşturulması ve bu yönde mali ve ekonomik analizlerin yapılmasıdır.

Atatürk Barajı alt bölge planlaması çalışmaları kapsamında Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı (CIDA) hibesi ile proje bütününe yönelik ön çalışmalar yapılmıştır. Temel politika ve stratejilerin belirlendiği bu çalışma proje için iyi bir baz oluşturmaktadır.

1998 Yılı Ödeneği: 10 000 000 000.- TL

11. Eysel Atıksuların Arazide Arıtımı ve Sulamada Kullanımı

GAP Bölgesi'nde sulamadaki kısıtları aşabilmek ve evsel atıksular ile yapılan sulama uygulamalarını iyileştirmek amacı ile Bölge'de tatbikata yönelik bir pilot proje hazırlanması ve GAP Bölgesi'ndeki uygulamaların yaygınlaştırılması planlanmıştır.

Proje iki aşamada gerçekleştirilecek olup, projeye uluslararası katkı temini için Dünya Bankası ile görüşmeler sonucu proje, GAP Sanitasyon Projesi'ne dahil edilmiştir. Şimdiye kadar da, Birleşmiş Milletler Kalkınma Projesi'nden (UNDP) 60 000 ABD doları temin edilmiştir.

1998 Yılı Ödeneği: 10 000 000 000.- TL

12. Atatürk Baraj Gölü Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)

Atatürk Baraj Gölü ve çevresindeki faaliyetlerin çevreye yaratabileceği olumlu ya da olumsuz çevresel etkilerinin belirlenmesi, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi veya zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin belirlenerek gerekli izleme, değerlendirme sisteminin oluşturulması bu projenin amacıdır.

7 Şubat 1993 tarihli ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) yönetmeliğinde belirlenen esaslar baz alınarak, Atatürk Baraj Gölü ve çevresinde yapılacaktır.

Projenin uluslararası boyutta ele alınması amacıyla Kanada Ekonomik Kalkınma Ajansı (CIDA) tarafından sağlanan hibe çerçevesinde ön proje hazırlıkları sürdürülüyor.

1998 Yılı Ödeneği: 15 000 000 000.- TL

13. Atatürk Barajı Çevresi, Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Nazım İmar Planı (1/25000 ölçekli)

Atatürk Baraj Gölü çevresinin bir turizm kaynağı olarak değerlendirilmesi amacıyla 1/25000 ölçekli çevre düzeni planının hazırlanması programa alınmıştır.

Atatürk Baraj Gölü çevresindeki potansiyeli yüksek alanların belirlenerek, kaynak koruma-kullanma dengesi içinde, önce 1/25000 ölçekli çevre düzeni planları, daha sonra da alt ölçeklerde planlama çalışması yapılacaktır.

Kanada Ekonomik Kalkınma Ajansı (CIDA) tarafından sağlanan hibe çerçevesinde ön proje hazırlıkları yapılan ve temel planlama politika ve stratejilerinin belirlendiği bu çalışma, proje için iyi bir başlangıç oluşturmaktadır.

1998 Yılı Ödeneği: 1 500 000 000.- TL

14. Atatürk Baraj Gölü Geçişi Karayolu (Köprü) Projesi

Atatürk Baraj Gölü suları Adıyaman-Diyarbakır arasındaki karayolu bağlantısını koparmıştır. GAP'ın Orta Anadolu'ya bağlantısını kurmayı hedefleyen bu projenin amacı; Adıyaman-Diyarbakır bağlantısının yeniden ve doğrudan tesisine yönelik karayolu köprüsüne ait projelerin hazırlanması, Atatürk Baraj Gölü geçişi karayolu köprüsü için Çevresel Etki Değerlendirmesinin yapılması ve uygulamaya yönelik maliyet ve finansman etüdlerinin yapılmasıdır.

Proje kapsamında ele alınacak görevler ise; GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması kapsamında tamamlanan Atatürk Baraj Gölü Geçiş Alternatifleri Fizibilite Etüdü sonuçlarının gözden geçirilmesi ve sonuçlarının köprü projesine entegrasyonu, Atatürk Barajı köprülül karayolu geçişi öngörüsü için belirlenen alternatifte ait köprü tipinin ve yapısal özelliklerinin belirlenmesi, köprü kesin yerinin tesbiti, köprü uygulama projelerinin hazırlanması, köprünün ve yaklaşım tesislerinin yaratacağı çevresel etkinin değerlendirilmesi, köprünün projelendirmeye yönelik her türlü mühendislik hizmetleriyle jeolojik ve hidrolojik etütlerin yapılması, maliyet hesaplarının yapılması, keşif özetinin hazırlanması, finansman imkanlarını araştırılması, şartnamelerin hazırlanması ve "inşaat yönetimi" ile ilgili çalışmaların yapılmasıdır.

Adıyaman-Diyarbakır karayolu bağlantısını sağlama çalışmaları Karayolları Genel Müdürlüğü'nce sürdürülmektedir. "Atatürk Barajı Gölü Altında Kalan Yollar Yerine Yapılacak Yollar" projesinde yer alan bu faaliyet kapsamında bağlantının yeniden tesisini sağlayacak feribot geçişi için çalışmaları Karayolları Genel Müdürlüğü'nce iskele çalışmaları yapılmaktadır. GAP İdaresi'nce yaptırılan GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması kapsamında tamamlanan Atatürk Baraj Gölü Geçiş Alternatifleri Fizibilite Etüdü sonucu en ekonomik ve sağlıklı geçişin karayolu köprüsü geçişi olacağı hesaplanmış, yeri ve kapasitesi belirlenmiştir. Karayolları Genel Müdürlüğü geçmişte benzer yapıların proje ve yapımlarının teknik ve finansman olarak dış yardım ile gerçekleştirilebildiğini, çalışma programlarında böyle bir proje bulunmadığı, projenin bu yolla yaptırılması hususunda uygun görüş bildirmiştir. Proje, stratejik özelliği ve önemi nedeniyle NATO tarafından da dikkate alınmaktadır. Bu konuda Milli Savunma Bakanlığı'nın da projeye katılımı sözkonusudur.

1998 Yılı Ödeneği: 30 000 000 000.- TL

15. Organize Sanayi Bölgelerinde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)

GAP Bölgesi'nde kurulmuş, kurulmakta olan veya planlama safhasındaki Organize Sanayi Bölgelerinde planlanan faaliyetlerin çevreye yaratabilecekleri etkilerin belirlenmesi, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da zarar vermeyecek düzeye indirilmesi için alınması gerekli önlemlerin, seçilen yer veya teknoloji alternatiflerinin tespit edilerek değerlendirilmesi ve bu faaliyetlerin uygulamada izlenmesi-denetlenmesi amacı ile gerekli çalışmaların yapılması, projenin amacını oluşturmaktadır.

Projenin kapsamında, GAP Bölgesi'nde kurulmuş, kurulmakta olan veya planlama safhasındaki Organize Sanayi Bölgelerinin Çevresel Etki Değerlendirmelerinin (ÇED) yapılması planlanmıştır. Çalışmalar, 7 Şubat 1993 tarihli ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) yönetmeliğinde belirlenen esaslar ve kapsam baz alınarak gerçekleştirilecektir. Projeye uluslararası teknik katkı ve hibe temin edilmesi amacıyla görüşmeler sürdürülmektedir.

1998 Yılı Ödeneği: 20 000 000 000.- TL

16. GAP Bölgesi'nde Tarım Ana Planı, Hazırlama ve Pilot Uygulama Projesi

Projenin amacı; GAP kapsamında ana sektörlerden biri konumundaki "tarım sektörü"nü yıllar itibariyle ve Bölge'de yer alan 9 il bazında gelişimi konularındaki çalışmalarını bütünleştirmektir.

Çalışma ile sulu ve kuru koşullarda çiftçi ailelerine, yayım elemanlarına, özel sektör yatırımcılarına ve kamuda karar vericilere rehberlik edebilecek, mekanla ve yıllık ve orta vadeli zamanlamayla ilgili planlamalar gerçekleştirilecektir. Bu ise fiziksel ve parasal değerlerle yıllık hedefler ve sonuçlar ifade edebilecektir.

GAP Master Planı'nda da belirtildiği üzere, tarım sektörü ile tüm kurum ve kuruluşlar arasında çalışmaların istenen hedeflere ulaşması açısından belli bir koordinasyon ve entegrasyon sağlanmalıdır. Bölge ve il bazında hazırlanacak "Tarım Planları" ile bu amaca ulaşılması beklenmektedir.

İl Tarım Planları ise; mekanla ilgili planlamalar, proje faaliyetlerinin kısa, orta ve uzun vadeli aksiyon planlarının yapılması ve her ilin tarımsal girdi gereksinimleri, tarımsal araştırmalar, seçilmiş çiftçi, tarımsal yayım, demonstrasyonların planlamaları, pazarlama yapısının iyileştirilmesi, çiftçilerin örgütlenmesi ve yatırımlar gibi çeşitli konuları içerecektir.

Projede yer alan planlama faaliyetleri 9 ay içerisinde bitirilecek ve belirlenecek örnek il veya alanlarda uygulamasına II. aşama olarak devam edilecektir.

1998 Yılı Ödeneği: 10 000 000 000.- TL

17. GAP Bölgesi'nin Günümüzdeki ve Yakın Gelecekteki İklim Durumunun İncelenmesi

GAP'ın etkisiyle Bölge'de iklim ve hidrolojinin nasıl değişeceğinin saptanması, bu Bölge'deki su kaynaklarını geliştirme ve gerçek-zaman işletme politikalarına karar verilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bölge'de büyük baraj göllerinin oluşumu ve sulamalı tarım alanlarının gerçekleştirilmesinin iklim üzerinde önemli etkilere yol açması beklenebilir. Buharlaşmadaki artışlar, Bölge'de yağışları etkileyen yöresel nem miktarlarında artışlar meydana getirebilecektir. Bu projenin amacı; su kaynakları geliştirme çalışmaları sonunda iklim ve hidrolojinin ne şekilde etkileneceğini fiziksel temelli bölgesel iklim modelleri ile incelemektir.

GAP Bölgesi için mezo ölçekli iklim modelleri, önce geniş bir bölge, sonra daha ayrıntılı olarak dar bölge için geliştirilecek ve tarihsel iklim verileri ile sınanacaktır. Bu modeller yardımıyla önce Bölge'de 1950-92 süresinde gözlenen en kurak devrenin iklimi detaylı olarak incelenecek ve iklim değişkenlerinin değerleri saptanacaktır. Daha sonra Bölge'nin gelecekte (2000-60 arasında) iklimi, Bölge'de ve yakınlarında 2020 yılına kadar gerçekleştirilmesi planlanan su kaynaklarını geliştirme projelerinin etkileri saptanacaktır. Hidroloji çalışmalarında, kar erimesi süreci incelenecek, fiziksel yağış-akış modelleriyle, eriyen karların nehirlere ulaşımı belirlenecek, fiziksel yeraltı suyu modelleri ile de yeraltı suyunun davranışı saptanacaktır.

Projenin yürütülmesi için, İTÜ İnşaat Fakültesi Hidrolik Anabilim Dalı, İTÜ Uzun Bilimleri ve Uçak İnşaatı Fakültesi Meteoroloji Mühendisliği Bölümü ile, ABD University of California, Davis İnşaat Mühendisliği Bölümü birlikte öneride

bulunmuşlardır. Proje, DSİ ve Devlet Meteoroloji İşleri (DMI) Genel Müdürlüklerinin olumlu görüşlerinin alınması ve iş tanımı hazırlıklarına katılımlarını takiben başlayacaktır.

1998 Yılı Ödeneği: 20 000 000 000.- TL

18. GAP Bölgesi'nde Optimum Su İşletim ve Erken Uyarı Sistemi Kurulması (Fizibilite + dizayn)

Projenin başlıca amacı; radar-yağış ölçer-nehir su seviyesi ölçer ve uydu bileşik sistemi ile Bölge'de daha sağlıklı su işletimi sağlamak; kısa vadede tahminlere dayalı erken uyarı sistemi geliştirerek ekstrem yağış ve akış olaylarının verebileceği zararları en aza indirmek; tarımsal amaçlı çalışmalarda optimum su ihtiyacını zaman ve uzay boyutunda belirlemek sureti ile daha verimli bir sulama sistemi sağlamak üzere bir fizibilite çalışması yapılması şeklinde ifade edilebilir.

GAP Bölgesi'nde ihtiyaç duyulacak yer alıcı sistemleri, hava radarları, otomatik yağış ve nehir su seviyesi ölçerleri, otomatik kar kalınlığı ölçerleri ve karla kaplı alanların uydu ile izlenmesine dayalı yağış alanları ölçüm, tahmin ve erken uyarı sistemlerinin belirlenmesi ve bu sistem dahilinde ölçüm aletlerinin yer seçimlerinin yapılması ise projenin kapsamını oluşturmaktadır.

Proje, Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından önerilmiş olup, taslak iş tanımı hazırlanmıştır.

1998 Yılı Ödeneği: 15 000 000 000.- TL

19. GAP Bölgesel Durum Tespit ve Bilgi Tabanı Kuruluş Çalışması

GAP Master Planı'nın devamı niteliğinde bir sosyo-ekonomik tarama olarak projenin amacı; hazırlanan GAP Master Plan çalışmasının güncelleştirilmesi ve GAP uygulamalarından doğacak sosyo-ekonomik değişikliklerin izlenebilmesi için elde mevcut her türlü bilgiyi tamamlayıcı sosyo-ekonomik temel bilgi ve envanteri toplamak, izleme ve değerlendirme faaliyetlerini yürütmek için proje verileri ve bölgesel sosyo-ekonomik verilere yönelik bilgisayara dayalı bir sistem kurularak GAP İdaresi veri tabanı oluşturmak, bilgi toplama ve değerlendirme konusunda Bölge çerçevesinde kurumlararası işbirliğini organize etmektir.

Proje, GAP Bölgesi'ne dahil 9 il ile ilgili verileri ve GAP Master Planı kapsamında ele alınan bütün sektörleri içerecektir. Çalışma üç aşamalı olarak ele alınacaktır. Bunlar ise; etüdün tasarlanması ve testi, bilgi toplama ve toplanan bilginin değerlendirilmesidir.

GAP Master Planı'nın yeniden gözden geçirilmesi çalışmaları ile yakından ilişkili olan bu çalışma, Bölge'nin sosyo-ekonomik yapısına ait göstergeler ve planlama kriterleri çerçevesinde belirlenecek metodoloji ile ele alınmalıdır.

1998 Yılı Ödeneği: 25 000 000 000.- TL

20. GAP Bölgesi Kırsal Alan Etüdüleri

GAP Bölgesi'ndeki alt yerleşimlerin ve köylerin oluşturduğu kırsal alanda, mevcut altyapının detaylı olarak tanımlandığı ve planlama çalışmalarında kullanılabilecek güncel verilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarınca kırsal alana götürülen hizmetlerle ilgili olarak çeşitli çalışmalar ve bilgiler mevcut olup, bunların bir bütünsellik içinde ortaya konulması gerekmektedir. Bunların birleştirilmesi, eksik bilgilerin yeniden derlenmesi için çeşitli çalışmaların yapılması ve koordinasyonun sağlanması gerekmektedir.

Çalışma, GAP Bölgesi'ndeki 9 ili ve tüm kırsal yerleşmeleri içerecektir ve üç hedef alanı olacaktır. Bunlar;

1. Mekana Ait Etüdler: Mülkiyet, arazi kullanımı, ulaşım, içme suyu, elektrik vb. temel altyapılar ile okul, sağlık ocağı, PTT vb. sosyal altyapı hizmetleri,
2. Sosyal Yapıya Ait Etüdler: Yaş, aile yapısı, evlilik örüntüsü, doğurganlık özellikleri, etnik yapı, güç ve yetki yapılanması, göç olgusu, eğitim durumu, kültürel örüntüler gibi konular,
3. Ekonomik Yapıya Ait Etüdler: Gelir kaynakları (bitkisel üretim, hayvancılık), sahip olunan üretim araçları (alet-ekipman), bina vb. işletme biçimleri, girdi temini ve pazarlama ile pazara ulaşma yolları.

Çalışma, GAP İdaresi'nin yönlendirmesi ve koordinasyonunda Köy Hizmetleri, Tarım Reformu, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlükleri ve konu ile ilgili Bakanlık birimlerinin yetkililerinin katılacağı "Yönlendirme Komitesi"nin desteğinde sürdürülecektir.

Projenin iş tanımı hazırlıkları devam etmektedir.

1998 Yılı Ödeneği: 13 000 000 000.- TL

21. GAP Yöresi Halk Sağlığı Projesi

Dünyanın birçok yerindeki benzer projelerde görüldüğü gibi, gerekli tedbirler zamanında alınmaz ise, getirdiği nimetlerle beraber yörede sudan geçen birçok hastalığa da sebep olacağı bir gerçektir. Bölge'de artmasından korkulan hastalıkların başında sıtma, şark çıbanı ve shistosomiasis gelmektedir. Bunlar da ileride gerek halk sağlığı, gerekse de tarım ve hayvancılık alanlarında çeşitli problemler yaratabilecektir. Bu tür problemlerin ortaya çıkmasını engellemek amacıyla ve T.C.Hükümetlerinin halk sağlığı konusuna verdiği önem doğrultusunda, GAP gibi büyük bir proje kapsamında, konunun bilimsel kuruluşlar arası bir ortak çalışma ile ele alınması gerekmektedir. Bu çalışmanın da manen ve maddeten desteklenmesi ve tedbirlerin şimdiden belirlenmesi gereklidir.

GAP Bölgesi'nin sulamaya açılmasıyla yörede ortaya çıkabilecek hastalıkların prevelansının saptanması ve önlenmesi için gereken koruyucu sağlık hizmetlerinin ilk aşaması olacak bir bilimsel çalışmanın yurtdışı ve yurtiçi bilimsel kuruluşların işbirliği ile yürütülmesi amacıyla bu projeye gereksinim duyulmuştur.

Proje, öncelikle yörede şimdi görülen hastalıkların, bu hastalıkları taşıyan böcek cinslerinin tespiti ve de hem yöre halkının hem de bilim adamlarının, doktorların bu konularda eğitilmesi, uyarılması şeklinde düşünülmektedir.

1995 yazında, Yale Üniversitesi'nden Prof.Dr.Serap AKSOY liderliğinde, Çukurova, Dicle, Gaziantep ve Ege Üniversitelerinden bir grup akademisyen tarafından Şanlıurfa'da şark çıbanı üzerine araştırmalar başlatılmıştır. Bu araştırmalar, sıtma üzerine kaydırılmış durumdadır. Proje, Birleşmiş Milletlerle ortaklaşa yürütülen "GAP'ta Sürdürülebilir Kalkınma" programında yer almış olup, uluslararası bilimsel kuruluşların katılımını sağlayıcı programlamalar yapılmaktadır.

1998 Yılı Ödeneği: 10 000 000 000.- TL

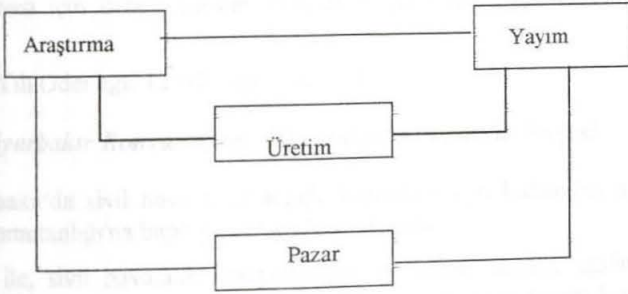
22. GAP Bölgesi Entegre Tarımsal Destek Hizmetlerini Geliştirme Projesi

GAP Bölgesi'nde sulamaya açılacak alanlarda çiftçilere götürülecek hizmetlerin bir bütünlük içerisinde olmasını temin etmek; çiftçilerin faaliyetlere katılımını azami düzeye çıkarmak; konuyla ilgili çalışan kurum ve kuruluşlar arasında entegrasyonu sağlamak amacıyla bir Merkez kurulması; kurulacak Merkez'de araştırma sonuçlarının denenmesi ve yaygınlaştırılması, çiftçilerin bu Merkez'de teorik ve pratik eğitimden geçmesi amacıyla ortaya konulan bir projedir.

Proje, sulamanın ilk başladığı Şanlıurfa-Harran Ovası'nda kurulacak "Entegre Ürün Yönetimi Merkezi"nde araştırma sonuçlarının denenmesi, çiftçilerin faaliyetlere katılımının hızlandırılması ve eğitilmeleri ve önder çiftçi uygulamalarını kapsayacaktır.

Geleneksel resmi danışmanlık hizmetlerinden farklı, yeni bir danışmanlık ve yayım servisinin kurulduğu ve başarı ile yürütüldüğü önder çiftçi projesinin sulamaya açılan yeni alanlarda da hizmet vermesi için çiftçilerin eğitilmesi ve çalışmanın tümüne katılımının sağlanması gerekmektedir. Vilayetin de katkılarıyla bu çalışma başlatılacaktır.

Proje ile, sulu koşullarda yeni ürünlerin ve üretim teknolojilerinin denenmesi, tarımsal pratikler, sulama, mekanizasyon ve hayvancılık konularında yeni faaliyetlerin, Tarım İl Müdürlüğü, Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Köy Hizmetleri, Tarım Reformu Bölge Müdürlüğü ile TZOB ve TEMAV ile birlikte planlanarak yürütülmesi öngörülmektedir. Bu amaçla aşağıdaki diyagramda belirtilen ilişkilerin güçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Projenin iş tanımı hazırlanıyor.

1998 Yılı Ödeneği: 60 000 000 000.- TL

23. GAP Bölgesi Sözleşmeli Hayvancılık Projesi

Kuru tarımdan sulu tarıma geçiş ile çiftçinin gelir düzeyi artarken, topraksız ve az topraklı ailelerin gelir düzeylerinin de artması için toprağa daha az bağlı faaliyetlerden hayvancılığın yaygınlaştırılması projenin ana amacını oluşturmaktadır.

Tekniğine uygun olarak kurulacak işletmelerde yapılacak hayvancılık üretimlerinde et, süt ve ürünlerinin satımı, erkek hayvanların besiciliği ve koyunculuk gibi konularda çiftçilerin ekonomik güçleri artacak, ürün deseni içerisinde yer alacak olan yem bitkilerinin üretimi ile toprağın muhafaza edilmesi de kolaylaşacaktır.

Hayvancılık işletmeleri bir yandan çiftçi ailelerinin işgücünü değerlendirirken, öte yandan işletme büyüklüğüne paralel olarak mekanizasyonu geliştirecek, bunun sonucu Bölge'ye teknoloji transferi hızlanacaktır.

Proje ile, büyükbaş hayvanlarda Bölge koşullarında verimleri ve hastalıklara karşı dirençlerinin incelenmesi ve uygun koşulların yaratılması ile embriyo transferlerinin yapılacağı klinik zincirlerinin yaratılması ve "ivesi koyunların" süt ve döl verimleri ile besi performanslarının da belirlenmesi amaçlanmaktadır (TÜBİTAK-Veteriner ve Hayvancılık Grubu ile birlikte).

Proje alanında konuyla ilgili kamu kurumları ve kamu yararına çalışan kuruluşlar arasında oluşturulacak bir koordinasyon ile hayvancılık yapmaya hevesli ve elverişli çiftçiler köy bazında belirlenecektir. Pilot seçilen köylerden başlanarak teşkilatlanan çiftçilere süt ve/veya besi hayvanları, T.C.Ziraat Bankası kredileri ile temin edilecek, köylerde kurulan birimlerin üst birliği de ilçe ve il düzeyinde kurulacaktır. Girdi temininden ürünlerin işlenmesine kadar bir zincir oluşturularak, çiftçilerin gelirlerinin artırılması için çalışmalar yürütülecektir. Bu amaçla Tarım İl ve İlçe Müdürlükleri, T.C.Ziraat Bankası ve Ziraat Odaları çalışmalara bizzat katılacaktır.

Çalışma örgütlenme, eğitim, demonstrasyonlar ve uygulamalar aşamalarında yürütülecektir.

Bölge koşullarında yapılacak taramalarla, koşullara adapte olmuş yerli ırklarda üstün performans gösterenlerden elde edilecek embriyolar, melez yaratılmasında kullanılacaktır.

İvesi koyunlarda üstün performans gösterenlerin seleksiyonları ve bunların yaygınlaştırılması için örnek sürüler kurularak çiftçilere ulaştırılacaktır (TÜBİTAK-VHAG).

1998 Yılı Ödeneği: 12 000 000 000.- TL

24. Diyarbakır Konvansiyonel Havaalanı Geliştirme Projesi

Diyarbakır'da sivil hava taşımacılığı hizmetleri için kullanılan havaalanı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı bir askeri havaalanıdır.

Proje ile; sivil havacılık faaliyetlerinin artmasına yönelik eğilimler nedeniyle, Diyarbakır'da yolcu ve yük taşıma hizmetlerini üstlenecek sivil amaçlı konvansiyonel bir havaalanının tesisi ve geliştirilmesinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmada Diyarbakır'da bir sivil havaalanı ihtiyacı incelenecektir.

Proje kapsamında ele alınacak konular; uygun yer seçimi, talep tahminlerinin yapılması, havaalanı ve bileşenlerine ait ön proje tasarımlarının hazırlanması, mali ve ekonomik değerlendirme, muhtemel finans kaynaklarının ve finansman şeklinin belirlenmesi, çevresel etüdüler, havaalanı işletme çalışması olarak sıralanabilir.

Proje tasarımları hazırlanacak bileşenler şunlardır:

- Genel Yerleşim Planı
- Pist ve taksirutlar
- Apronlar
- Hava ve yer seyrüsefer ve trafik kontrol araçları

- Yolcu binası
- Kargo tesisleri
- Meydan ulaşım ve havaalanı dahili araç dolaşım ve park
- Altyapı hizmetleri (elektrik, su, kanalizasyon vs.)
- Havaalanı destek tesisleri

1998 Yılı Ödeneği: 10 000 000 000.- TL

25. GAP Bölgesi Özel Tarımsal Danışmanlık Hizmetleri

Proje ile, GAP sulama alanlarında etkin su kullanımının sağlanması, modern sulama ve tarım tekniklerinin uygulanması, tarımsal üretimin artırılması, sulu tarımın çevre üzerinde yaratacağı olumsuz etkilerin minimuma indirilmesi için çiftçilerin sulu tarım konusunda eğitilmesi ve örgütlenme bilincinin yerleştirilmesi amaçlanmıştır.

1998 Yılı Ödeneği: 30 000 000 000.- TL

26. Yeni Tarım Teknikleri Demonstrasyonları

GAP ile ortaya çıkan sulu tarım arazilerinde yeni tekniklerinin kullanılması ile verim ve ürün kalitesinde artış sağlanabilecektir. Bu proje ile, Bölge genelinde;

1. Su tasarrufu sağlayan sulama metodları,
2. Örtü-altı yetiştiriciliği,
3. İlaçlanmış, sertifikalı tohumluklar,
4. Yeni bitki türleri,
5. Yeni tarım alet ve makinaları,
6. Yeni hayvancılık mekanizması,
7. Yem bitkilerinin ekilmesi,
8. Bitki hastalık ve zararlılarının önceden tespit edilmesi,
9. Kontrollü kimyasal gübre kullanımı,
10. Organik tarım

gibi tekniklerin çiftçi şartlarında uygulamalı tanıtımlarının yapılması ve yaygınlaştırılması çalışmaları yapılacaktır.

1998 Yılı Ödeneği: 6 000 000 000.- TL

27. Merkez Köylere Dayalı Entegre Kırsal Kalkınma Projesi

Proje'nin amacı; kırsal alanda gelişme potansiyeli bulunan köyleri belirleyerek, yüksek kaliteli sosyal hizmet kurumlarının ve gelir getirici ekonomik aktivitelerin bu köylerde yoğunlaştırılması ve bu köylerin çevresindeki küçük yerleşmelere hizmet sunumu açısından merkezlik yapabilmesini sağlamaktır. Projenin nihai amacı, daha az maliyetle kırsal alanda insan kaynaklarının geliştirilmesi ve bu yolla kırsal göçün yavaşlatılarak merkez köylere yöneltilmesidir.

Proje kapsamında merkez köyleri ve merkez köylerin merkezlik edeceği küçük kırsal yerleşmelerin belirlenmesine yönelik bir araştırma yapılacak ve araştırma sonuçlarına dayalı bir uygulama planı hazırlanacaktır. Araştırma ve planlama çalışması sürerken aynı zamanda biri sulu, biri kuru alanda olmak üzere iki pilot uygulama yapılacaktır. Bunun sonuçları, araştırma sonucunda ortaya çıkacak uygulama planı için yol gösterici olacaktır.

1998 Yılı Ödeneği: 35 000 000 000.- TL

28. Gecekondu Halkının Kentle Entegrasyonu Pilot Uygulama Projesi

Proje'nin amacı; katılımcı bir yaklaşımla, gecekondu mahallelerinde yaşayan halkın sağlıklı çevre koşullarına kavuşturulması, kendi sorunlarını tanımlama ve ortaklaşa davranma becerilerinin geliştirilerek örgütlenmesi ve gelir getirici alanlarda eğitilerek istihdam koşullarının iyileştirilmesi yoluyla kentsel yaşam standartlarına kavuşturulması ve kentle bütünleşmelerinin sağlanmasıdır.

Proje, pilot olarak seçilecek bir gecekondu mahallesinde yapılacak katılımcı araştırmaları, mahalle komitelerinin oluşturulmasını, mesleki eğitim programlarının hazırlanıp uygulanmasını, yerleşim planlarının yapılmasını ve kadın ve erkeklere yönelik sosyal içerikli eğitim programlarının verilmesini içerecektir.

1998 Yılı Ödeneği: 15 000 000 000.- TL

29. Hayvancılık Danışmanlık Hizmetleri

Bu proje ile, Bölgedeki mevcut ırkların suni tohumlama ile iyileştirilmesi, hayvan hastalık ve zararlıları ile etkin mücadele edilmesi, hayvansal ürünlerin nitelik ve nicelik yönünden artırılması konularında sürdürülebilir hizmetin verilmesi amaçlanmıştır.

Pilot proje olarak Karacadağ mevkiinde yürütülecek bu çalışma ile, hayvancılık faaliyetleri ile uğraşan çiftçilerin ihtiyaçları karşılanacaktır. Proje,

- Çalışma bünyesinde Bölge'de mevcut hayvan envanterinin çıkarılması,
- Suni tohumlama yöntemi ile mevcut ırkların ıslahı yoluna gidilmesi,
- Hayvan bakımı konusunda çiftçilere teknik bilgi aktarımı yapılması,
- Mer'a ıslahı yolu ile mevcut bitki türlerinin korunması ve yeni yem bitkilerinin ekimi,
- Sağım ve sağım sonrası temizlik eğitimi,
- Hayvan hastalıklarına zamanında müdahale edilmesi,
- Çiftçi örgütlenmesi

konularını kapsamaktadır.

1998 Yılı Ödeneği: 10 000 000 000.- TL

30. GAP Bölgesi Katı Atık Yönetimi Projesi

Proje, her türlü atık ve artığın çevreye ve insan sağlığına zarar vermeden depolanması, taşınması, geri kazanılması, değerlendirilmesi, bertaraf edilmesi ve zararsız hale getirilmesini amaçlamaktadır.

Proje kapsamında, GAP Bölgesi'ndeki katı atık sahalarının planlanması, yapımı ve işletmesinin sağlanması için belediyelere gerekli desteğin verilmesi yer almaktadır.

1998 Yılı Ödeneği: 100 000 000 000.- TL

31. GAP Ormancılık Projesi Paketi

Proje paketi ile, GAP Bölgesi'nde orman kaynaklarının korunması, iyileştirilmesi, genişletilmesi, baraj gölleri altında kalacak endemik bitkilerin şimdiden toplanarak belirli merkezlerde üretimlerinin sürdürülmesi, hayvancılık için oldukça büyük öneme sahip mer'aların korunması ve ıslah edilmesi amaçlanmaktadır. GAP Bölgesi topraklarının büyük bir kısmı erozyon ile taşınmaktadır. Toprak kayıplarının önlenmesi, barajların dolarak ekonomik ömürlerinin kısaltılmaması ve toprak, su ve bitki arasında bozulan doğal dengenin yeniden kurulabilmesi için, Türkiye'nin en büyük göl aynasına sahip Atatürk Barajı'nın etrafında ağaçlandırmalar sonucu bir koruma kuşağının yaratılması da projenin amaçları arasındadır.

Proje, amaçlarına uygun olarak alt proje demetlerinden oluşmaktadır. Genel olarak araştırma ve uygulama çalışmalarını kapsayan projeler;

- Orman kaynaklarının ve ormancılık hizmetlerinin geliştirilmesinin araştırılması,
- Çok amaçlı arboratum oluşturulması,
- Atatürk Baraj gölü çevre ağaçlandırması,
- Mer'a ıslahı,
- Drenaj sularının yoğunlaştığı taban arazilerde tuza dayanıklı ağaçlandırma,
- Bölge fidan ihtiyacının karşılanması amacıyla fidanlık kurulması.

Projeler 1998 yılında Başkanlığımız ile Orman Bakanlığı ve TEMA (Türkiye Erezyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma) Vakfı arasında imzalanacak protokol vasıtasıyla yürütülecektir.

E. DİĞER FAALİYETLER

1. GAP Yüksek Kurulu

GAP Yüksek Kurulu, Başbakan Mesut YILMAZ başkanlığında 16 Eylül 1997 tarihinde Siirt'te, Kurul üyesi ve ilgili bakanların iştiraki ile toplanmıştır.

Toplantıda alınan kararlar aşağıdadır:

- GAP Bölge Kalkınma Teşkilatı Yasa Taslağı'nın, ilgili kuruluşların görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenerek Devlet Bakanı Güneş Taner, Devlet Bakanı Prof.Dr. M.Salih Yıldırım, Devlet Bakanı Prof.Dr. Hikmet Sami Türk, Devlet Bakanı Işın Çelebi, Maliye Bakanı Zekeriya Temizel, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cumhur Ersümer'den oluşan bir kurul tarafından değerlendirilmesine ve kısa bir süre içinde GAP Yüksek Kurulu'na sunulmasına karar verilmiştir.

- 1998 yılı yatırım ödeneklerinin, GAP açısından gözden geçirilerek gerekli öncelikleri yansıtabilecek şekilde belirlenmesi ve bu doğrultuda oluşturulan programın GAP Yüksek Kurulu'na sunulması kararlaştırılmıştır.

- Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ticari faaliyetlerin gelişmesi açısından öncelikli önemi yüksek Planlama Kurulu'nda da gündeme gelerek yapımının hızlandırılması öngörülen Şanlıurfa-Gaziantep Otoyolu'nun 1997 yılı içinde ihale edilmesi için çalışmaların hızlandırılması kararlaştırılmıştır.

3. Halkla İlişkiler ve Tanıtım İlişkin Çalışmalar

GAP İdaresi'nin Tanıtım ve Halkla İlişkiler faaliyetleri, proje hakkında bilgi almak ve proje çalışmalarını yerinde görmek amacıyla, GAP İdaresi Başkanlığı'nı ve GAP Bölgesi'ni ziyaret eden basın-yayın kuruluşları, iş çevreleri, üniversiteler vb. kurumlardan çok sayıda yerli ve yabancı konuğa rehberlik, bilgilendirme ve diğer hususlarda gerekli yardımın yapılmasını kapsamaktadır. 1997 yılında Bölge'de yaklaşık 2200 yerli/yabancı gazeteci, yatırımcı, bilim adamı ve devlet adamının ziyareti gerçekleşmiş ve birçok yerli ve yabancı heyete GAP hakkında brifing verilmiştir.

GAP İdaresi dış tanıtım faaliyetlerine özel bir önem ve ağırlık vermektedir. Öte yandan Proje'nin ülkemiz insanına ve özellikle bu yöreye yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı iş çevrelerine yönelik tanıtımı da aynı doğrultuda devam etmektedir.

• Ziyaretler

En yoğun tanıtımı, Bölge'ye düzenlenen ziyaretler oluşturmaktadır. Bölge'yi 1997'de ziyaret eden belli başlı konuklar aşağıda sunulmaktadır:

Ayıntap Fuarı yetkilileri, İsrail Netafim Firması yetkilileri, Avrupa Birliği Uzmanları, ODTÜ Öğretim üyeleri, Salzburg Üniversitesi öğrencileri, Dünya Bankası heyeti, Yüksek Denetleme Kurulu üyeleri, Azerbaycan Devlet Televizyonu ekibi, Norveç Su Kaynakları uzmanları, Avrupa Birliği Ülkeleri Ticaret Müşavirleri, Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası heyeti, KENT-KUR Başkanlar Kurulu heyeti, Birleşmiş Milletler Türkiye Temsilcileri, Fransız bürokrat ve gazetecileri, TÜBİTAK Bilim Kurulu üyeleri, Genç Diplomatlar, Yeni Zelanda Büyükelçisi, Sema Yazar Gençlik Vakfı üyeleri, TEMA Vakfı yetkilileri, 50 kişilik Yabancı Gazeteciler grubu, Gazi Üniversitesi öğretim üyeleri, Alman Büyükelçiliği heyeti, Uşak Ticaret Odası

heyeti, İtalyan işadamları heyeti, Tıp Bilim Adamları, GAP Konulu Çocuk Yarışması'nda ödül kazananlar, Türkiye Milli Olimpiyat komitesi, Fransız Büyükelçisi, Sosyal Demokrasi Vakfı yetkilileri, TCDD GAP-Turu'na katılanlar, Kanada Büyükelçiliği heyeti, TGRT Çekim ekibi, Avrupa Birliği Basın Enformasyon Müdürlüğü çekim ekibi, Latin Amerika Büyükelçileri ve eşleri, Avrupa Birliği Komisyonu heyeti, Denizli Genç İşadamları Derneği heyeti, Arı Grubu üyeleri, TODAİE (Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü) heyeti, Sosyoloji Derneği üyeleri, Makedonya işadamları heyeti, AFSAD (Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği) çekim ekibi, Lider Dergisi muhabiri, NTV çekim ekibi, Türkiye Kalkınma Vakfı heyeti, Alman işadamları heyeti, Nebraska Üniversitesi öğretim üyesi ve beraberinde bir Türk Akademisyeni, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü öğretim üyeleri, Adana Rotary Kulübü heyeti, Kore Televizyonu çekim ekibi, ABD Kongre üyeleri, Alman GTZ heyeti, İsraili Diplomatlar, Japon JETRA Organizasyonu heyeti, MBC Ortadoğu Televizyonu çekim ekibi, Katar Televizyonu çekim ekibi, Alman Gazeteciler, İzmir Türk-Amerikan Derneği heyeti, UNDP çekim ekibi, Ege Üniversitesi öğretim üyeleri, Gaziantep Diş Hekimleri Odası heyeti, İngiliz iş adamları heyeti, IHT (International Herald Tribune) Konferansı katılımcıları, İstanbul İhracatçılar Birliği heyeti, BM Danışmanı Asit Biswas, İskenderun Ticaret Odası heyeti, Ankara Ticaret Odası Meclis üyeleri, Radikal Gazetesi muhabirleri, Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyeleri, Fransız işadamları heyeti, Dünya Bankası Avrupa ve Merkezi Asya Bölgesi Ülkeler Grubu Direktörü ve danışmanı, Dünya Bankası Türkiye Temsilcisi ve yardımcısı, Hazine Müsteşarlığı Dünya Bankası Projeleri Daire Başkanı'ndan oluşan bir heyet, KKTC'den bir basın grubu, GAP Belediyeler Birliği heyeti ve Diyarbakır kökenli işadamları heyeti, Dört Yol Sanayi ve Ticaret Odası heyeti, Bursa İnşaat Mühendisleri Odası heyeti, Güneş Hayat A.Ş. heyeti, Adana Özel Gönen Lisesi Müdürlüğü heyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti MMOB heyeti, Türkiye Şişe Cam Sanayii yetkilileri, Adana Sanayiciler Grubu, ABD Tarım Ateşesi ve Kanada Elçilik görevlisi, KOÇ Grubu heyeti, Pakistan Büyükelçiliği'nden bir heyet.

• Tanıtım faaliyetleri

1997'de tanıtım amaçlı olarak GAP İdaresi'nce gerçekleştirilen veya GAP İdaresi'nin katılımcı olarak bulunduğu faaliyetler ise aşağıda sunulmuştur:

GAP'ın Bölge coğrafyasında ekonomik yapıda ve yöre insanı üzerinde yarattığı değişiklikleri fotoğrafla belgelemek amacı ile yürütülen proje kapsamında, GAP İdaresi, Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği (AFSAD), Türkiye Ziraatçılar Derneği ve Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü tarafından ortaklaşa gerçekleştirilen "Sözümüz GAP Üstüne" adlı Fotoğraf Sergisi, 18 Ocak 1997 tarihinde Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından Ankara'da açılmıştır.

27 Şubat 1997 tarihinde, 2.Uluslararası Su Sporları Şöleni sırasında çekilen fotoğrafların yer aldığı fotoğraf sergisi İstanbul'da Atatürk Kültür Merkezi'nde açılmıştır.

Dünya Su Konseyi tarafından düzenlenen "Birinci Dünya Su Forumu", Fas Kralı II.Hasan'ın himayesinde 20-25 Mart 1997 tarihleri arasında Marakeş'te yapılmıştır. "Dünya Su Sorunlarına İlişkin Perspektifler", "Dünya Su Kaynaklarına Yönelik Uzun Dönemli Bir Vizyonun Oluşturulması", "21. Yüzyılda Başarılması Gereken Görevleri" başlıkları altında üç oturumun gerçekleştirildiği Forum'da Marakeş Sonuç Bildirgesi kabul edilmiş, bu bildirme Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na da sunulmuştur.

2 Nisan 1997 tarihinde, CNR Fuarçılık A.Ş. tarafından düzenlenen ve GAP İdaresi tarafından desteklenen 10. AGRO-GAP'97 Uluslararası Tarım Fuarı, Şanlıurfa'da açılmıştır. AGRO-GAP'ta, modern girdiler ve çağdaş teknoloji ürünleri, tarım alet ve makinaları, sulama sistemleri, tohum ve fidan çeşitleri, hayvan yemleri, tarım ilaçları, gübre, tarımsal üretimle ilgili her tür ekipman ve servis sergilenmiştir.

28-30 Nisan 1997 tarihleri arasında, Karadeniz Ekonomik İşbirliği İş Konseyi tarafından, İstanbul'da düzenlenen İş Konferansı'nda GAP İdaresi Başkanı Dr. Olcay Ünver, GAP'la ilgili genel bilgileri içeren bir sunuş yapmıştır. Ayrıca, GAP tanıtım standı açılmıştır.

12 Mayıs 1997 tarihinde, "6. GAP Konulu Okullararası Resim, Şiir ve Kompozisyon Yarışması"nın ödül töreni yapılmıştır.

Türk-İrlanda İş Konseyi Ortak Toplantısı, 27-31 Mayıs 1997 tarihleri arasında DEİK ile İşbirliği halinde Dublin'de yapılmış, toplantıya GAP İdaresi Başkan Yardımcısı Dr. Şahin Cengiz katılmıştır.

Türk-Hollanda İş Konseyi Ortak Toplantısı, 17-20 Haziran 1997 tarihleri arasında DEİK ile işbirliği halinde Lahey'de yapılmış, toplantıya GAP İdaresi Başkan Yardımcısı Dr. Şahin Cengiz katılmıştır.

Münster Başkonsolosluğumuz ve Türk-Alman Ticaret ve İşadamları Derneği'nin öncülüğünde Almanya'nın Gelsenkirchen kentinde 20 Haziran 1997 tarihinde ve Essen Başkonsolosluğumuz tarafından Almanya'nın Dortmund kentinde 21 Haziran 1997 tarihinde düzenlenen GAP Tanıtım-Semineri'ne GAP İdaresi, Başkan Yardımcısı Dr. Şahin Cengiz başkanlığındaki heyet ile katılmıştır. Seminer süresince ayrıca GAP Fotoğraf Sergisi de yer almıştır.

Meslek Odaları İstanbul şubelerinin ortak organizasyonuyla, 19-22 Haziran 1997 tarihleri arasında düzenlenen "Su Kongresi ve Sergisi 97" İstanbul'da yapılmış, kongrede açılış konuşmasını GAP İdaresi Başkanı Dr. Olcay Ünver yapmıştır.

1-6 Eylül 1997 tarihleri arasında, Montreal'de "9. Dünya Su Kongresi" yapılmıştır. Uluslararası Su Kaynakları Birliği tarafından, 1973 yılından bu yana 3 yılda bir "su" konusunda geniş perspektifli kongreler düzenlenmektedir. 1-6 Eylül tarihlerinde Kanada'nın Montreal Kenti'nde yapılan "21. Yüzyılda Su Kaynakları Yönetimi" başlığında düzenlenen Kongre'de açılış konuşması, Dr. Olcay Ünver tarafından yapılmıştır. Kongre ile eş zamanlı olarak, 3-4 Eylül 1997'de Dünya Su Konseyi ilk Genel Kurulu da yapılmış ve GAP İdaresi Başkanı Dr. Olcay Ünver, üç yıl için Governör seçilmiştir.

13-21 Eylül 1997 tarihleri arasında, Hindistan Hükümeti'nin davetlisi olarak GAP İdaresi yetkililerinden oluşan bir heyet, Küçük Ölçekli Sanayilerin İşleyişi, Zirai Makinelerin ve Zirai Araştırma-Tekniklerinin Bölgesel Kalkınma Projelerinde Kullanımı konularında Yeni Delhi, Bombay ve Nagpur'da incelemelerde bulunmuşlardır.

13-17 Eylül 1997 tarihleri arasında, Bölge illerinde faaliyete geçen GAP-GİDEM Büroları ve ÇATOM'ların açılışı yapılmış, 16 Eylül 1997'de de Siirt'de GAP Yüksek Kurulu toplanmıştır.

30 Eylül-1 Ekim 1997 tarihlerinde, IHT (International Herald Tribune)'nin Düzenlediği Su Zirvesi İstanbul'daki yapılmıştır.

30 Eylül-1 Ekim 1997 tarihlerinde, İstanbul'daki IHT (International Herald Tribune)'nin Düzenlediği Su Zirvesi'ni müteakip, Brezilya Su ve Çevre Bakanlığı Müsteşarı P.Alfonso Romano, Sudan Sulama Bakanı Yakoub Musa, Akdeniz Su Enstitüsü Başkanı Muhammed Ben Blida'nın da aralarında bulunduğu IHT Su Zirvesi katılımcılarından 70 kişilik bir grup, 3-4 Ekim 1997'de 3. Uluslararası Atatürk Barajı Su Sporları Şenliği'ni de yerinde izleme fırsatı bulmuştur.

5-6 Ekim 1997 tarihlerinde Hasat Şenlikleri yapılmıştır.

28-29 Ekim 1997 GAP'ın tanıtılması, GAP ile FAO arasında işbirliği olanaklarının araştırılması ve GAP'taki tecrübelerin FAO'ya aktarılması olanaklarının araştırılması amacıyla, GAP İdaresi Başkanı Dr.İ.H.Ölçay ÜNVER tarafından İtalya-Roma'da merkezi bulunan FAO'ya bir ziyaret gerçekleştirilmiştir.

• Diğer

Yine GAP İdaresi tarafından yürütülen veya başka kurumlarda ortaklaşa yürütülen birçok projenin sonuçlarının açıklandığı takdim toplantıları, protokol imza törenleri ve seminerler düzenlenmiştir.

TÜSİAD yetkililerinin 17-21 Kasım 1997 tarihleri arasındaki ABD ziyareti öncesi, GAP İdaresi Başkanı Dr.İ.H.Ölçay ÜNVER, 10 Kasım 1997'de, İstanbul'da düzenlenen bir toplantıda ilgilileri GAP konusunda bilgilendiren bir konferans vermiştir.

1-2 Aralık 1997 tarihlerinde "Güneydoğu'nun Kalkınmasında Yeni Ufuklar: Adıyaman sempozyumu düzenlenmiştir.

Tanıtım faaliyetleri ile, hedef kitlelere GAP'ın tanıtılması amaçlanmıştır.

4. Yayın Faaliyetleri

GAP çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlar arasında gerekli koordinasyona yardımcı olmak, GAP ile ilgili tüm kuruluş ve kişiler arasındaki iletişimi kolaylaştırmak, ayrıca projeye ilişkin görüş ve düşünceleri aksettirmek amacıyla "GAP Dergisi" adında periyodik bir dergi çıkarılmaktadır. Bunun yanı sıra 1997 içinde aşağıdaki listede belirtilen Türkçe ve İngilizce yayınlar da bastırılmıştır.

TÜRKÇE

1. GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ SU KAYNAKLARI (Ocak 1997)
2. GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİNDE SON DURUM (Nisan 1997)
3. ÇOCUK GÖZÜYLE 97 (Mayıs 1997)
4. SOSYAL POLİTİKA HEDEFLERİ (Eylül 1997)
5. ÇATOM (ÇOK AMAÇLI TOPLUM MERKEZLERİ) (Eylül 1997)
6. SANAYİLEŞME STRATEJİSİ (Eylül 1997)
7. 21. YÜZYILDA KADIN VE GAP (Eylül 1997)
8. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA PROGRAMI (Eylül 1997)
9. GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİNDE SON DURUM (Ekim 1997)
10. GAP İLLERİ SOSYO-EKONOMİK PROFİLLERİ (Ağustos 1997)

- ADIYAMAN
- BATMAN
- DİYARBAKIR
- GAZİANTEP
- KİLİS
- MARDİN
- SİİRT
- ŞANLIURFA
- ŞIRNAK

11.GAP DERGİSİ - YAZ SAYISI (SÜRELİ YAYIN)

12.GAP DERGİSİ - SONBAHAR SAYISI (SÜRELİ YAYIN)

İNGİLİZCE

1. SOUTHEASTERN ANATOLIA PROJECT (January 1997)
2. SOUTHEASTERN ANATOLIA PROJECT SOCIAL ACTION PLAN (February 1997)
3. THE LATEST STATE IN THE SOUTHEASTERN ANATOLIA PROJECT (April 1997)
4. SOCIAL POLICY OBJECTIVES (September 1997)
5. ÇATOM (MULTI-PURPOSE COMMUNITY CENTERS) (September 1997)
6. INDUSTRIALIZATION STRATEGY (September 1997)
7. WOMAN AND GAP TOWARDS 21. CENTURY (September 1997)
8. SUSTAINABLE DEVELOPMENT PROGRAMME (September 1997)
9. RECENT SITUATION IN THE SOUTHEASTERN ANATOLIA PROJECT AS OF OCTOBER 1997
- 10.GAP REVIEW - AUTUMN
- 11.TURKEY AND WATER ISSUES IN THE MIDDLE EAST (Özden BİLEN)

5. Basım Faaliyetleri

GAP'ın çeşitli çevrelere tanıtılması amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları ile Bölge'deki valiliklere, belediye başkanlıklarına, Ticaret ve Sanayi Odalarına dağıtılmak üzere, 2 tür duvar takvimi bastırılmıştır.

6. Dokümantasyon

GAP'la ilgili tüm yayınlar ile spesifik konulardaki yayınların toplandığı bir merkez olan Dokümantasyon Merkezi'nde, iç ve dış basın takibi de yapılmaktadır.

7. Tarımsal Demonstrasyonlar (Yeni Tarım Tekniklerinin Çiftçiye Tanıtılması, Örnek Sistemlerin Kurulması)

Bilindiği gibi, GAP Bölgesi'nde 1.7 milyon hektar alan sulanacaktır. Bu kapsamda çiftçilere su tasarrufu sağlayan sulama metod ve teknolojilerinin kullanılmasının temini ve tanıtılması amacıyla demonstrasyon faaliyetlerine başlanmıştır. GAP İdaresi'ne firmalarca hibe edilmiş olan sulama ekipmanları örnek ve önder nitelikteki çiftçilere yıllık sözleşme karşılığı ücretsiz olarak verilmektedir. 1997 yılında Nisan-Eylül ayları arasında Mardin İli Kızıltepe ilçesinde 5 adet, Şanlıurfa ili genelinde 3 adet ve Diyarbakır ilinde 1 adet olmak üzere toplam 9 adet demonstrasyon kurulmuştur.

1998 yılı içinde firmalardan alınacak hibeler ölçüsünde demonstrasyon sayıları artırılabilecektir.

8. Tarla Günlerinin Düzenlenmesi

Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Projesi kapsamında Şanlıurfa Harran Ovası'nda kurulan Koruklu Araştırma İstasyonlarında yapılan çalışmaları, belirli zaman aralıklarında yöre çiftçilerine tanıtmak, anlatmak, yeni teknolojileri göstermek ve çiftçilerin sorularına en yetkili ağızlarından cevap sağlayabilmek amacıyla düzenlenmektedir.

Demonstrasyon çalışmaları kapsamında sulama sistemleri verilen çiftçilerin tarlalarında, bu sistemler civar çiftçilere teknik personel tarafından anlatılmaktadır. Ayrıca sistemi işleten çiftçilerimiz elde ettikleri bu faydaları ve vardıkları sonuçları diğer üreticiler ile paylaşmaktadırlar.

9. Çiftçi Eğitimi

Harran Ovası I.kısım sulama sahasında yer alan önder ve örnek nitelikteki 32 çiftçiye, Adana Sulama Eğitim Merkezi'nde yatılı olarak bir haftalık, sulama metod ve teknolojileri konusunda eğitim verilmesi sağlanmıştır. Eğitim esnasında yol ücretleri de dahil olmak üzere GAP İdaresi tarafından karşılanmıştır.

Yine bu kapsamda, "GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon İhtiyaçları Etüdü II.aşama Ortak Makina Kullanımı Pilot Uygulama Projesi" ve "Sulama Sistemlerinin Bakım ve Yönetimi Projesi" çerçevesinde çalışacak olan yöneticiler ve teknik personel, projelerle ilgili kısa bir bilgilendirme eğitiminden geçirilmiştir.

F. GAP'A YABANCI İLGİSİ

1. Uluslararası Platformlarda GAP

GAP, "insan" boyutu ve "sürdürülebilirlik" kavramı ile birlikte anılmaya başlayan bir bölgesel kalkınma projesi olarak örnek duruma ulaşmış, bu boyutlarıyla dış basın ve uluslararası forumlarda geniş bir şekilde yer almaya ve olumlu yankılar bulmaya başlamıştır.

1.1. Dış Basında GAP

- 1991 : Economic Dialogue, "IMF World Bank (Special Issue)" (IMF Dünya Bankası Özel Sayısı)

- 14 Aralık 1991 : The Economist, "Life on the South East Frontier" (Güneydoğu Sınıırında Yaşam)
- 19 Ekim 1992 : Time, No: 42, "The Go-Between Turkey: Islam Link to the West" (Arabulucu Türkiye: Batıya İslam Bağlantısı)
- Eylül/Ekim 1992 : Swiss Business, "Harnessing the Waters" (Suları Dizginlemek)
- Yaz 1993 : Infrastructure Finance, "The 7 Wonders of the Modern World" (Modern Dünyanın 7 Harikası)
- Ocak 1993 : GRÜN Magazin, 4.Sayı, "Tanrılar Ülkesi"
- Mayıs 1993 : National Geographic, "Water: A Critical Resource in the Middle East" (Su: Ortadoğu'da Hassas Bir Kaynak)
- 25 Haziran 1993 : Berlingske Tidende Erhverv adlı günlük gazetede çıkan makale
- 4 Kasım 1993 : Guangmingriobao (Çin), "Su Projeleri Türkiye'nin Tarımının Çehresini Değiştirecek"
- 24 Ocak 1994 : Time, "Eight Modern Wonders Abuilding" (İnşa Edilen Sekiz Modern Harika)
- 18 Eylül 1995 : Time, "Quality Investments: GAP" (Kalite Yatırımı: GAP)
- Şubat 1996 : Hydro Review Worldwide
- 3 Haziran 1996 : Financial Times (Türkiye Özel Eki), "The South Eastern Anatolia Project: Irrigation Transforms Area's Prospects" (GAP: Sulama Bölge'nin Görünümünü Değiştiriyor)
- 12 Ağustos 1996 : Politiken (Danimarka), "The World's Most Ambitious Project" (Dünyanın En İddialı Projesi)
- Eylül 1996 : Hydrophus Magazine, International de l'eau No:66, "Le GAP à la Recherche de Nouveaux Financements" (GAP Yeni Finansman Kaynakları Arıyor)
- 2 Aralık 1996 : Newsweek, "Turkey: An Awakening Giant/A Country of Potential and Hidden Wealth" (Türkiye: Uyanan Dev/Potansiyel ve Gizli Zenginlikler Ülkesi)
- 31 Ocak 1997 : The Times (Türkiye eki), "Dam Project Fights Setbacks" (Baraj Projesi Engellerle Mücadele Ediyor)
- 1997 : The Washington Times, A Special Supplement to The Washington Times, "Turkey Aims to Turn Arid Southeast into a Middle East Breakfast" (Türkiye, Çorak Güneydoğu'yu Ortadoğu'nun Şölen Sofrasına Dönüştürmeyi Amaçlıyor)
- Eylül 1997 : International Herald Tribune (IHT) Gazetesi, Dünya Su Zirvesi ve Özel Eki
- Aralık 1997 : International Journal Of Water Resources Planning And Management, Özel Sayı

Ayrıca çeşitli tarihlerde, Voice of America, BBC World Service, ABD National Public Radio, ABD PBS TV, BBC TV, ORT, Yeni Zelanda TV, Arnavutluk TV gibi yayın kuruluşlarında da GAP yer almıştır.

1.2. Uluslararası Forumlarda GAP

- 1994 : Dünya Su Kongresi, Mısır
- 1994, 1995, 1996 : Küresel Süper Projeler Konferansı (10 Mega Proje)
- 1995 : Kadın Konferansı, Pekin
- 1995 : GAP'ta Yatırım İmkanları Semineri, Kalifornia, ATAA
- Nisan 1995 : GAP ve Sürdürülebilir Kalkınma (UNDP ile), Şanlıurfa
- 1994, 1995, 1996 : GAP Konulu Oturum Washington, ATC Konferansı
- Mart, temmuz 1996: Dünya Su Konseyi, Marsilya
- Haziran 1996 : HABİTAT II, İstanbul
- Ağustos 1996 : Stockholm Su Sempozyumu, İsveç
- Eylül 1997 : Dünya Su Kongresi 1997 ve Dünya Su Konseyi Genel Kurulu, Montreal
- 1997 Sonbahar : Suya Dayalı Kalkınma Workshop'u (UNDP ile), Şanlıurfa
- Ekim 1997 : Uluslararası Atatürk Barajı Su Sporları Müsabakaları, Şanlıurfa

Ayrıca, Kanada, Danimarka, Macaristan, İsrail, Japonya, Hollanda ve İrlanda'da yapılan KEK ve İş Konseyi Toplantılarında da GAP temsil edilerek bilgi aktarımında bulunulmuştur.

2. GAP'a Uluslararası Katılım

GAP'ın dünya çapında tanıtımı ve uluslararası örgüt ve kuruluşlarla ilişkilerinin geliştirilmesi, üzerinde hassasiyetle durulan konuların başında gelmektedir. Başlangıçta GAP konusunda en hafif tabiriyle "çekimser" bir tutum sergileyen uluslararası toplum artık GAP'la ilgilenir ve daha da ötesi, işbirliği içinde olmaya özenir duruma gelmiştir.

2.1. Hibeler

Bu kapsamda GAP İdaresi, bazı önemli projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere yabancı finans kuruluşlarından yaklaşık 2.2 milyon ABD dolarına eşdeğer miktarda hibe finansman temin etmek imkanına sahip olmuştur. Dış kaynaklı hibe temin edilen kuruluşlar ve ilgili projeler aşağıda verilmektedir:

1. Amerika Birleşik Devletleri Ticaret ve Kalkınma Ajansı (USTDA)

- GAP Uluslararası Havaalanı : 720 000 ABD doları
- GAP Coğrafi Bilgi Sistemi : 377 000 ABD doları

2. Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Sağlık Enstitüsü (USNHI)

- Şark Çıbanı : 150 000 ABD doları

3. Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı (CIDA)

- Hasat Sonrası Teknolojisi : 399 000 Kanada doları
- Atatürk Baraj Gölü Planlaması : 350 000 Kanada doları

4. Fransa Hükümeti

- Kanal Regülasyonu ve Sulama Teknolojileri : 1 milyon Fransız Frangı
- Tarımsal Sanayi Perspektif çalışması da Fransız Firması tarafından yapılmıştır.

5. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF)

- ÇATOM'ların oluşturulması : 20 000 ABD doları

6. Demonstratif Amaçlı Sulama Ekipmanı Temin Eden Yabancı Firma

- S.Smith & Sons Ltd. ve Wingfield Micro Irrigation (Avustralya Firması): 21 000 Avustralya doları
- NAAN ve NETAFIM (İsrail Firmaları) : 42 940 ABD doları
- Filtration Ltd. (İsrail Firması) : 40 000 ABD doları

2.2. Ortaklaşa Yürütülen Projeler

a. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) İle GAP İdaresi Başkanlığı'nın Ortaklaşa Gerçekleştirdiği Sürdürülebilir Kalkınma Programı;

Bu programın temel amacı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni etkileyen sosyo-ekonomik eşitsizlikleri azaltmasıdır. Program, temel sosyal hizmetler (eğitim, sağlık, konut), cinsiyet grupları arasında eşitlik, kentsel yönetim, çevresel sürdürülebilirlik, kurumsal ve topluluk düzeyinde kapasite oluşturulması ve halk katılımı alanlarındaki pilot projeler aracılığıyla kalkınmanın insani boyutunu vurgulayacaktır. 28 alt projeden oluşan Programın toplam maliyeti 5.2 milyon ABD dolarıdır.

b. Dünya Bankası (IBRD) Finansmanı İle Yürütülen Projeler;

Dünya Bankası, GAP Bölgesi'ndeki kentsel ve kırsal altyapının geliştirilmesine ilişkin projelere katkı sağlamaktadır. Bu katkı, şu ana kadar iki proje için kesinleşmiştir. Bunlar, "Şanlıurfa - Harran Ovaları Tarla-ıçi ve Köy Geliştirme Hizmetleri Projesi" ile "GAP Kentsel Planlama ve Sanitasyon Projesi" hazırlık çalışmalarıdır. Bu iki proje için Dünya Bankası'ndan toplam 842 bin ABD doları hibe finansman sağlanmıştır. Hazırlık çalışmalarını takiben toplam 120 milyon ABD dolarlık kredinin Dünya Bankası'nca sağlanması öngörülmüştür.

- Şanlıurfa - Harran Ovaları Tarla-ıçi ve Köy Geliştirme Hizmetleri Projesi ile; Şanlıurfa-Harran Ovalarında 150 000 hektarlık alanda etkin tarım faaliyetlerinin, tarımsal teknolojilerin ve çevre açısından sürdürülebilir çiftçiliğin desteklenmesi ile tarla-ıçi geliştirme hizmetleri, köy yolları, içme suyu temini ve çiftçi eğitimi ve yayım konularında destek sağlanması amaçlanmaktadır.

- GAP Kentsel Planlama ve Sanitasyon Projesi ile; Mardin, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Siverek'te Katı Atık Yönetimi, 9 yerleşmede (Çınar, Dicle, Hilvan, Mazıdağı, Savur, Ömerli, Viranşehir, Yeşilli-Kabala ve Ziyaret) Kanalizasyon ve Arıtma Tesisi, 2 yerleşmede (Mardin-Acırlı, Şanlıurfa-Ceylanpınar) Arazide Atıksu Arıtma Tesisi Projesi, 55 yerleşmede Klorlama Tesisleri (dezenfeksiyon) ve Diyarbakır'da Kentsel Planlama Çalışması için Coğrafi Bilgi Sistemi (GIS) kurulması gibi çevresel öneme sahip konuların projelendirilmesi ve finansmanı için teknik yardım sağlanması amaçlanmaktadır.

c. Avrupa Birliği (EU) İle Mali İşbirliği

- *GAP Bölgesi'nin Sosyal ve Ekonomik Kalkınmasına Destek Projesi*: Genel anlamda, sulu tarım ve hayvancılık konularındaki potansiyelin en iyi şekilde değerlendirilebilmesi için Bölge koşullarının iyileştirilmesini amaçlayan proje; MEDA Programı kriterlerine uyumlu olarak hazırlanıp Avrupa Birliği'ne iletilen projelerden biri olup, Avrupa Birliği; bu projeye yaklaşık 33 milyon ECU tutarında katkıda bulunmaya sıcak bakmaktadır.

Nitekim, iletilen proje tekliflerini araştırmak ve GAP Bölgesi'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasında önemli etkisi olacak bir proje tanımlamak üzere, Avrupa Birliği tarafından PEM Engineering Management GmbH uzmanları görevlendirilmiştir.

Avrupa Birliği adına PEM tarafından gönderilen üç uzman, Aralık 1996 ve Ocak 1997 tarihlerinde Ankara ve GAP Bölgesi'ne ziyarette bulunmuşlardır.

Yapılan inceleme sonucunda uzmanlar tarafından hazırlanan Final Rapor ve Yapılacak İşler Raporu Hazine Müsteşarlığı aracılığı ile GAP İdaresi'ne gönderilmiştir.

- *GAP Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Projesi*: GAP İdaresi'nin kentsel planlama ve proje hazırlama kapasitesinin güçlendirilmesi için, Dünya Bankası ve GAP İdaresi'nin beraberce hazırladığı 2.4 milyon \$ karşılığı ECU tutarında bir teknik yardım programı önerisi Avrupa Birliği ile müzakere edilmiş ve uygun görüşü belirlenmiştir. Programın amacı, GAP için genel bir kentsel gelişme programının oluşturulması ve programın kapsamındaki en öncelikli üç projenin hazırlanmasıdır.

Bu projelerin öncelikli olarak Avrupa Birliği'ne veya üye ülkelerin finans kuruluşlarına önerilmek üzere hazırlanması düşünölmektedir. Avrupa Birliği'nin finansmanına yönelik bu projede, Dünya Bankası'nın uygulayıcı kuruluş olarak rol alması sözkonusudur.

Proje finansmanı, Akdeniz Geliştirme Fonu (MEDA) kaynaklarından karşılanmak üzere Hazine Müsteşarlığı'nca Avrupa Birliği'ne önerilmiş bulunmaktadır.

d. Alman Teknik İşbirliği Kuruluğu (GTZ) İle İşbirliği

Alman Teknik İşbirliği Kuruluğu (GTZ), GAP Bölgesi'ne yönelik "Sosyo-Ekonomik Danışmanlık" adı altında bir proje geliştirmeye başlamıştır. Bu amaçla, GTZ, Eylül ayı başında şanlıurfa'da, GAP İdaresi'nin, ilgili kamu kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin katılımı ile bir Workshop düzenlemiştir. GAP İdaresi'nin uygulayıcı kuruluş olarak belirlendiği bu proje çerçevesinde, çeşitli alt projelerin oluşturulması çalışmaları sürmektedir.

e. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) İle İşbirliği

GAP'ın tanıtılması, GAP ile FAO arasında işbirliği olanaklarının araştırılması ve GAP'taki tecrübelerin FAO'ya aktarılması olanaklarının araştırılması amacıyla FAO'yla işbirliğine gidilmiştir. Bu çerçevede, GAP-FAO Kırsal Kalkınma Programı başlığı altında bir dizi projenin geliştirilerek ortaklaşa uygulanması için çalışmalar başlatılmıştır.

VI- SONUÇ

SORUN VE ÖNERİLER

A. YETKİ SORUNU

388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile GAP İdaresi; Güneydoğu Anadolu Projesi'ni planlamak, bölge içindeki faaliyetleri yönlendirmek, uygulanmasını değerlendirmek ve ilgili kuruluşlar arasında gerekli koordinasyonu sağlamakla görevlendirilmiştir. Ancak GAP İdaresi, bu görevleri yerine getirebilmesini mümkün kılacak yetkilerden mahrum bulunmaktadır. Bu durum, GAP uygulamalarındaki aksaklıkların başlıca kurumsal nedenini oluşturmaktadır.

GAP İdaresi Başkanlığı mevcut kadrolarla yeterince organize olamadığından kuruluşun bu yapısı, proje uygulamalarını da olumsuz yönde etkilemektedir.

- GAP İdaresi Kuruluş Kanunu çıkarılmalıdır.
- Kuruluş Kanununda GAP İdaresi'ne, kamu kuruluşlarının yıllık yatırım programlarının hazırlanmasında etkinlik sağlayacak ve bütçe tahsislerini yönlendirecek yetkiler verilmelidir.
- GAP'ın entegre niteliğiyle yürütülebilmesi için kuruluşların önceliklerinde, plan hedeflerinde ve programların ağırlıklarındaki farklılıklar giderilmelidir. GAP İdaresi'nce hazırlanan plan ve programlar ile oluşturulan yönlendirme ve koordinasyon kurulları gibi eşgüdüm araçlarının etkinliği, bağlayıcılığı ve yönlendiriciliği yaptırımlara dayandırılarak, tavsiye niteliğinden çıkarılmalıdır.
- GAP İdaresi'nce yapılan çalışmalarla sulamaya açılacak 1.7 milyon hektar alanda geleneksel yöntem ile sulama yapılmasının bazı havzalarda mümkün olmayacağı anlaşılmıştır. İlgili kuruluşların da katılımı ile, GAP İdaresi'nce gerçekleştirilen su kullanımı, su tasarrufu, sulama yönetimi, sulama teknolojileri, çiftçi örgütleri konularını içeren projelerin ilgili kuruluşlarca dikkate alınması ve uygulamaya konulması sağlanmalıdır.
- GAP İdaresi'nin iç mevzuatını oluşturan görev yetki ve sorumlulukları belirleyen personel çalışmalarında yol gösteren idari, mali konuları düzenleyen yönetmeliklerin bir an önce hazırlanarak uygulamaya konulması gerekmektedir.

B. BÜTÇE SORUNU

388 sayılı KHK uyarınca, GAP İdaresi'nin giderlerini karşılamak üzere, Toplu Konut Fonu ile Kamu Ortaklığı Fonu (Hazine Müsteşarlığı)'ndan her yıl Bakanlar Kurulu kararıyla ödenek aktarılmaktadır. Ancak sözkonusu Bakanlar Kurulu Kararlarına rağmen, Toplu Konut Fonu gelirlerinin 1993 yılından itibaren Genel Bütçe'ye gelir kaydedilmesi ve bu sebeple aktarma yapmaktan kaçınması nedeniyle 1993 yılından bu yana adı geçen kuruluştan hiç kaynak sağlanamamış, finansman zorlukları çekilmiştir. Kamu Ortaklığı Fonu'ndan ise, 1994 yılında 355 milyar TL aktarılması gerekirken 175 milyar TL, 1995 yılında 728 milyar TL aktarılması gerekirken 350 milyar TL ödenek tahsil edilebilmiştir. 1996 yılında ise, GAP İdaresi 1996 mali yılı bütçesinin Kamu Ortaklığı Fonu'nca karşılanması gereken 1 trilyon 182 milyar TL ödeneğinin ancak 950 milyar TL'sinin Hazine Müsteşarlığı'nca karşılanabileceği belirtilmiştir. Böylece GAP İdaresi bütçesi daha başından % 20'lik bir

kesintiye maruz kalmakta, kesinti pratikte % 50 seviyesine ulaşmaktadır. 1997'de ise 580 milyar TL'nin Maliye Bakanlığı yedek ödenek tertibinden ve geri kalan kısım da Hazine Müsteşarlığı'ndan aktarılmıştır.

GAP İdaresi Başkanlığı Bütçe Durumu

(Milyon TL)

Yılı	Ödeneği	Alınan Ödenek	Gerçekleşme (%)
1989	67	67	100
1990	27 681	14 500	53
1991	48 451	40 000	83
1992	224 750	109 000	49
1993	736 680	85 000	12
1994	720 775	175 000	24
1995	1 450 050	350 000	24
1996	2 365 285	950 000	40
1997	4 270 804	2 385 000	56

Bölge'nin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısında büyük değişimler meydana getirecek olan bu ulusal projenin gerçekleşmesi için, kaynak temini sorununa kalıcı ve sağlıklı çözümler getirilmesi zorunlu görülmektedir.

C. PERSONEL VE ÜCRET DURUMUNA İLİŞKİN SORUNLAR

388 sayılı KHK, tahsis ettiği kadrolar itibariyle GAP İdaresi'ni, verdiği görev sorumlulukların gerektirdiği sayı ve deneyimde nitelikli personelle donatmamıştır. Yabancı dil bilir, nitelikli, konusunda uzman, tecrübeli personeli çekecek özlük hakları sağlanmamıştır. Bugünkü özlük hakları ve ücret durumuyla İdare, nitelikli ve tecrübeli personel temininde büyük zorluk içindedir. Mevcut nitelikli personeli, çalışma temposu ve yetersiz ücret politikası nedeniyle tutmak zorlaşmıştır. Bu nedenle çok sektörlü ve geniş yelpazeli çalışma alanı olan GAP İdaresi'nin çalışanlarına da kısa vadede benzer teşkilatlara sağlanan hakların sağlanması gerekmektedir. Şöyle ki;

- GAP İdaresi personeline ödenmekte olan sözleşme ücretleri tavanının, Başbakanlık Merkez Teşkilatı, Hazine ve DPT Müsteşarlıkları personeline ödenen ücretler seviyesine yükseltilmesi gerekmektedir.

GAP İdaresi Personelinin Ücretlerinin Diğer Kuruluşlarla Karşılaştırılması

Pozisyon	GAP	Başbakanlık Merkez Hazine, DPT
Başkan, Müsteşar, Genel Müdür	235 414 000	306 038 000
Uzman, Mühendis	128 892 000	208 553 000

- Sözkonusu emsal kuruluşlara 1993 yılı ortasından itibaren ödenmeye başlanan 2 adet teşvik ikramiyesinden GAP İdaresi Başkanlığı'nda çalışan sözleşmeli personelin de yararlandırılması gerekmektedir.

- GAP İdaresi Başkanlığı Merkez Teşkilatında istihdam edilen 657 sayılı yasaya tabi personelin fazla çalışma tazminatı 3 Nisan 1997

GAP İdaresi Başkanlığı Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü emrinde istihdam edilen 657 sayılı yasaya tabi personel fazla çalışma tazminatından yararlanamamaktadır. Halbuki Denizcilik, Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlıkları ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü gibi bir çok kuruluşun taşra teşkilatında çalışan personel bu tazminatlardan istifade edebilmektedir. Ayrıca bazı kuruluşlarda çalışan sözleşmeli personel de (DPT gibi) bu tazminatlardan yararlanabilmektedir.

- GAP İdaresi Başkanlığı Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü emrinde istihdam edilen sözleşmeli personele ödenmekte olan % 10 fark çok düşük olduğundan, nitelikli eleman temininde teşvik edici olamamaktadır. Bu nedenle; fark olarak uygulanan oranın % 25'e yükseltilmesi, lojman ve sosyal tesis imkanlarıyla Bölge'nin cazip hale getirilmesi gerekmektedir.

Başbakanlığa bağlı emsal kuruluşlarla yapılan bu mukayeseler sonucunda ücretler arasında büyük farklılıklar bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Örneğin DPT'de çalışan bir sözleşmeli uzman; ikramiye vs. ile birlikte GAP İdaresi Başkanı ve Başkan Yardımcısı'ndan daha yüksek ücret alabilmektedir. Tüm bu hususlar İdare'nin nitelikli ve deneyimli uzman kadroları temininde darboğazlar olarak ortaya çıkmaktadır.

1. GAP Bölgesi'nde Kurumların Kuruluş ve İşleyiş Durumları	1
2. GAP İleri Kent-Kırsal İlişkileri ve Bölgesel Kalkınma Durumları	1
3. GAP Bölgesi'nde Türetim Sektörünün Durumu	1
4. GAP Bölgesi'nde 1990-1997 Yılları Arasında Tarımsal Üretim Durumları	1
5. GAP Bölgesi'nde 1990-1997 Yılları Arasında Tarımsal Üretim Durumları	1
6. GAP Bölgesi'ndeki Örgütlenme Durumları	1
7. GAP Bölgesi Hava İklim Durumları	1
8. GAP Proje Maliyeti ve Sektörün Durumu	1
9. GAP'a Yapılan Yatırım Tutarları ve Yatırım Durumları	1
10. GAP İdaresi Başlıca Görevleri ve İşleyiş Durumları	1
11. 1997 Personel Durumu	1
12. 1997 Yılında Tura Personel Durumu	1
13. 1997 Yılında Memur Durumu	1
14. 1997 Yılında Sözleşmeli Durumu	1
15. Maaş ve Sözlüğü Durumu	1
16. İş Hareketini Gösteren Durumlar	1
17. İşlerin Kalite Durumu	1
18. 1997 Yılında İşçilerin Yaptıkları İşler	1
19. Personel Yaptıkları İşler	1
20. GAP İdaresi 1997 Yılı Mali Durumu	1
21. Bütçeye İlişkin Toplu Bilgiler	1
22. Aktif Değerler	1
23. GAP İdaresi'nin Hareketli Net Varlıklar Durumu	1
24. Mali Durum Varlıklar	1
25. Pasif Değerler	1
26. GAP İdaresi'nin 1997 Yılı Gelir Durumu	1
27. Gider Türleri	1
28. Tamamlanan Projeler	1
29. GAP İdaresi'nin Halkın Yatırım Durumu	1
30. GAP-GİDEM Testin Testin Durumu	1
31. GAP-GİDEM Hizmetleri	1
32. Bulama Dışı Alanlarda Halkın Çiftlik Durumu ve Hizmet Durumu	1
Kapsamındaki Çalışmalar	1

VI- TABLOLAR

1. GAP Bölgesi'nde Kentsel ve Kırsal Nüfusun Toplam İçindeki Yeri	5
2. GAP İlleri Kent-Kır Yıllık Nüfus Artış Hızları (%0)	6
3. GAP Bölgesi'nde Toprak ve Su Kaynakları Geliştirme Projeleri	8
4. GAP Bölgesi'nde 1996 Yılı Tarım Ürünleri Üretimleri ve Tam Gelişme ...	10
5. GAP Bölgesi'nde 1996 Yılı Hayvan Varlığı ve Et ve Süt Üretimi	11
6. GAP Bölgesi'ndeki Organize Sanayi Bölgeleri	11
7. GAP Bölgesi Hava Ulaşımı	13
8. GAP Proje Maliyeti ve Sektörel Nakdi Gerçekleşme	15
9. GAP'a Yapılan Yatırım Tahsislerinin Cari ve Sabit Fiyatlarla Seyri	16
10. GAP İdaresi Başkanlığı'nın Son Beş Yıllık Faaliyetleri	21
11. 1997 Personel Durumu	28
12. 1997 Yılında Tüm Personele Yapılan Harcamalar	28
13. 1997 Yılında Memurlara Yapılan Harcamalar	29
14. 1997 Yılında Sözleşmeli Personele Yapılan Harcamalar	30
15. Memur ve Sözleşmeli Personelin Öğrenim Durumları	30
16. İşçi Hareketini Gösterir Çizelgeler	32
17. İşçilerin Kıdem Durumu	33
18. 1997 Yılında İşçilere Yapılan Harcamalar	33
19. Personele Yapılan Sosyal Giderler	34
20. GAP İdaresi 1997 Yılı Mali Durumu	36
21. Bütçeye İlişkin Toplu Bilgiler	37
22. Aktif Değerler	38
23. GAP İdaresi'nin Bankalar Nezdindeki Mevduatları	39
24. Maddi Duran Varlıklar	40
25. Pasif Değerler	41
26. GAP İdaresi'nin 1997 Yılı Gelir-Gider Hesabı	43
27. Gider Türleri	44
28. Tamamlanan Projeler	47
29. GAP İdaresi'nin Halen Yürütmekte Olduğu Projeler	51
30. GAP-GİDEM'lerin Temas Ettiği Kişi ve Kuruluşlar	68
31. GAP-GİDEM Hizmetleri	68
32. Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Artırılması Projeleri Kapsamındaki Çalışmalar	75

EK 1: Mali Bütündeki Kaynakların Ayrıntısı (a)

KAYNAK TÜRLERİ	Kod	(Milyon TL)		
		Kısa Süreli	Uzun Süreli	Toplam
1- ÖZ KAYNAKLAR:				
Esas Sermaye	1			
Ödenmemiş Sermaye (-)	2			
Ödenmiş Sermaye	3			
Tahsis Sermayeleri Olmayan Kuruluşların				
Fon veya Karşılıkları	4		643 289	643 289
Yedekler	5			
Yeniden Değerleme Artışı	6			
İç Sigorta Fonları	7			
Başkaca Karşılıklar	8			
Diğer Öz Kaynaklar	9			
Dağıtılmamış Karlar	10			
Birikmiş Zararlar	11			
Dönem Karının Öz Kaynaklarda Kalacak				
Kısmı (+) ya da zararı (-)	12			
ÖZ KAYNAKLAR TOPLAMI	13		643 289	643 289
2-YABANCI KAYNAKLAR:				
(a) Hazineye Borçlar				
Kredi ve Kredi Niteliğinde Olanlar	14			
Hazine Aracılığı ile Sağlanan Dış Kredi	15			
Kar Paylarından Hazineye Ait Olanlar	16			
Toplam (a)	17			
(b) Vergi Borçları				
Kısa Sürede Ödenecek Diğer Hesaplar	18	11 385		11 385
Diğer Vergiler	19			
Toplam (b)	20	11 385		11 385
(c) Sosyal Güvenlik Fonları				
Toplam (c)	21			
(d) Diğer Borçlar				
T.C.Merkez Bankasına	22			
T.İhracat Kredi Bankasına	23			
Kamu İktisadi Teşebbüslerine	24			
Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına	25			
İştiraklere	26			
Teşebbüs veya Müesseseye	27			
Topluluk İçi Bağlı Ortaklıklara	28			
Resmi Dairelere	29			
Tedavüldeki Tahviller	30			
Tasarruf Mevduatı	31			
Diğer Mevduat	32			
Yurtdışına Borçlar	33			
Dönem Karının Yabancı Kaynak				
Niteliğindeki Diğer Kısmı	34			
Başkaca Borçlar	35	58 760		58 760
Toplam (d)	36	58 760		58 760
YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	37	70 145		70 145
3-YABANCI KAYNAKLARA SİRAYET EDEN ZARAR (-)	38			
KAYNAKLAR TOPLAMI (1 + 2 + 3)	39	713 434		713 434

EK 2: Mali Bütündeki Kaynakların Ayrıntısı (b)

(Milyon TL)

KAYNAK TÜRLERİ	Kod	Kısa Süreli	Uzun Süreli	Toplam
1- BAĞLI DEĞERLER:				
Sabit Kıymetler Edinme Değeri	1			
Birikmiş Amortismanlar (-)	2			
Sabit Kıymetler Net Toplamı	3			
Özel Tükemeye Tabi Varlıklar, Kuruluş Giderleri,				
Özel Maliyet Net Değeri	4			
Bağlı Ortaklık ve Denetim İçin İştirakler	5			
Denetim Dışı İştirakler	6			
BAĞLI DEĞERLER TOPLAMI	7			
2-PARAYA ÇEVİRİLEBİLİR VE HAZIR DEĞERLER				
(a) Stoklar				
İlk Madde Stoku	8			
Malzeme Stoku	9			
Yarı Mamuller	10			
Mamul ve Mahsul Stoku	11			
Ticari Mal Stoku	12			
Toplam (a)	13			
(b) Alacaklar				
Bankaların Verdiği Stoklar	14			
İştiraklerden Alacaklar	15			
Kamu İktisadi Teşebbüslerinden Alacaklar	16			
Teşebbüs veya Müesseselerden Alacaklar	17			
Toplulukçi Bağlı Ortaklıklardan	18			
Hazineden Alacaklar	19			
Resmi Dairelerden Alacaklar	20			
Yurtdışından Alacaklar	21			
Diğer Alacaklar	22			
Toplam (b)	23			
(c) Tahviller, Hisse Senetleri				
Tahviller	24			
Hisse Senetleri	25			
Hazine Bonoları	26			
Toplam (c)	27			
Kısa Sürede Paraya Çevrilebilir Değerler Toplamı	28			
(d) Kasa ve Bankalar				
Kasa Mevcudu	29			
Bankalardaki Nakit	30	721 045		721 045
Kanuni Karşılıklar Kasası	31			
Hazır Değerler Toplamı	32	721 045		
Toplam (d)	33	721 045		721 045
PARAYA ÇEVİRİLEBİLİR VE HAZIR DEĞERLER TOPLAMI	34	721 045		721 045
VARLIKLAR TOPLAMI		721 045		721 045

EK 3: Aktif Değerler

KİTİP (VARLIKLAR)	ÖNCEKİ DÖNEM		(TL)	
	1996	DÖNEM	CARİ DÖNEM	1997
DÖNEN VARLIKLAR				
-Hesap Değerler	156 543 560 500			721 567 335 400
-Menkul Kıymetler				
1. Menkul Kıymetler Değer				
2. Diğer Değerler				
-Diğer Alacaklar				
1. Alacak Senetleri Reesk.(-)				
2. Şüpheli Alacak Karşıl.(-)				
-Diğer Alacaklar				
1. Alacak Senetleri Reesk.(-)				
2. Şüpheli Alacak Karşıl.(-)				
-Stoklar				
1. Stok Değer Düşük. Karş.				
2. Verilen Sipariş Avansları				
-Yıllara Yaygın İnş.Onar.Mal.				
-Gelcek Aylara Ait Giderler				
-Gecir Tahakkukları				
-Diğer Dönen Varlıklar	2 714 083 500			
-Diğer Dönen Varlık Karşılıkları				
DÖNEN VARLIKLAR TOP.		159 257 644 000		721 567 335 400
DURAN VARLIKLAR				
-Ticari Alacaklar				
1. Alacak Senetleri Reesk.(-)				
2. Şüpheli Alacak Karşıl.(-)				
-Diğer Alacaklar				
1. Alacak Senetleri Reesk.(-)				
2. Şüpheli Alacak Karşıl.(-)				
-Mali Duran Varlıklar				
1. Bağlı Menkul Kıymetler				
2. Bağlı Menkul Kıymetler				
3. Diğer Düşüklüğü Karşılıkları				
4. İştirakler				
5. İştirak Serm. Tahakkuk.(-)				
6. İştirak Sermaye Payları				
7. Diğer Düşüklüğü Karşılıkları				
8. Bağlı Ortaklıklar				
9. Bağlı Ortak Serm.taah.(-)				
10. Diğer Mali Duran Varlıkl.				
-Diğer Mali Duran Varlıkl.				
-Diğer Mali Duran Varlık Karşılıkları				
-Maddi Duran Varlıklar				
1. Maddi Dur. Varlık.(Brüt)	12 051 134 100	861 868 779 800	12 051 134 100	2 120 471 765 300
2. Birikmiş Amortisman. (-)				
3. Yapılmakta Olan Yatırım.	849 817 645 700		2 108 420 631 200	
4. Verilen Sipariş Avansları				
-Maddi Olmayan Dur. Varl.				
1. Mad.Olm.Dur.Varl.(Brüt)				
2. Birikmiş Amortisman. (-)				
3. Verilen Avanslar				
-Özel Tük. Tabi Varlık.				
1. Özel Tük.Tabi Varl. (Brüt)				
2. Birikmiş Tük. Pay. (-)				
3. Verilen Avanslar				
-Gelcek Yıllara Ait Gid. ve				
-Gecir Tahakkukları				
-Diğer Duran Varlıklar				
DURAN VARLIKLAR TOP.		861 868 779 800		2 120 471 765 300
AKTİF (VARLIKLAR) TOP.		1 021 126 423 800		2 842 039 100 700
NAZİM HESAPLARI		789 586 912 600		1 459 354 266 800

K 4: Pasif Değerler

SİF (KAYNAKLAR)	ÖNCEKİ DÖNEM		(TL) CARİ DÖNEM	
	1996		1997	
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR				
Mali Borçlar				
Ticari Borçlar	13 151 320 200		8 133 148 900	
1. Borç Senetleri Reeskont (-)				
Diğer Borçlar			58 760 400 000	
1. Borç Senetleri Reesk. (-)				
Alınan Avanslar				
Yıllara Yayılg. İnş. Onar. Hakediş Ödenecek Vergi ve Yük.	3 830 082 600		11 384 500 900	
Borç ve Gider Karşılıkları				
1. Dönem karı, vergi ve diğer mali yükümlü karşılıkları				
2. Dönem karının peşin ödenen vergi ve diğer yükümlülükler (-)				
3. Kodem tazminatı karşılıkları				
4. Diğer borç ve gid. karşılık.				
Gelecek Aylara Ait Gelirler				
Gider Tahakkukları				
Diğer K. Vadedeli Yabancı Kayn.				
K. VADELİ YAB. KAY. TOP.		16 981 402 800		70 144 900 900
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR				
Mali Borçlar				
Ticari Borçlar				
1. Borç Senetleri Reesk. (-)				
Diğer Borçlar				
1. Borç Senetleri Reesk. (-)				
Alınan Avanslar				
Borç ve Gider Karşılıkları				
1. Kodem Tazminatı Karşılık.				
2. Diğer Borç ve Gid. Karşılık.				
Gelecek Yıllara Ait Gelir ve Gider Tahakkukları				
Diğer U. Vadedeli Yab. Kaynak.				
U. VADELİ YAB. KAY. TOP.	864 582 863 300		2 120 471 765 300	
		864 582 863 300		2 120 471 765 300
ÖZKAYNAKLAR				
Ödenmiş Sermaye				
1. Sermaye				
2. Ödenmiş Sermaye (-)				
Sermaye Yedekleri				
1. Hisse Sen. İhraç Pr.				
2. Hisse Sen. İpt. Karlıları				
3. M.D.V. Yen. Değ. Artış.				
4. İştirak Y. Değ. Artış.				
5. Diğer Sermaye Yedekleri				
Kar Yedekleri				
1. Yasal Yedekler				
2. Statü Yedekleri				
3. Olağanüstü Yedekler				
4. Diğer Kar Yedekleri				
5. Özel Fonlar				
Geçmiş Yıllar Karları			139 562 157 700	
Geçmiş Yıllar Zararları (-)				
Dönem Net Karı (Zararı)	-11 976 595 800		503 727 127 900	
ZKAYNAKLAR TOPLAMI	151 538 753 500			643 289 285 600
		139 562 157 700		2 842 039 100 700
SİF (KAYNAKLAR) TOP.		1 021 126 423 800		
NAZİM HESAPLARI		789 586 912 600		1 459 354 266 800

EK 5: GAP İdaresi'nin 1997 Yılı Gelir ve Gider Hesabı

(TL)

GELİR VE GİDERLER	1996	1997
A- Brüt Satışlar	950 000 000 000	2 385 000 000 000
B- Satış indirimleri (-)	-	-
C- Net Satışlar	950 000 000 000	2 385 000 000 000
D- Satışların Maliyeti (-)	-	-
Brüt satış Karı veya Zararı	950 000 000 000	2 385 000 000 000
E- Faaliyet Giderleri (-)	813 057 072 100	1 910 752 796 000
Faaliyet Karı veya Zararı	136 942 927 900	474 247 204 000
F- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	7 789 859 100	28 999 043 000
G- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararları	-	-
H- Finansman Giderleri (-)	-	-
Olağan Kar veya Zarar (-)	144 732 787 000	503 246 247 000
İ- Olağandışı Gelir ve Karlar	6 805 966 500	480 881 000
J- Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	-	-
Dönem Gider / Gelir Fazlası (-)	151 538 753 500	503 727 128 000

EK 6: GAP İdaresi'nin Tabi Olduğu Vergiler

(Bin TL)

VERGİ TÜRLERİ	Geçen Yıldan Devir	1997'de Tahakkuk	97'de Ödenen/ Mahsup Edilen	Yıl Sonu Kalıntısı
A- Kuruluşun Yükümlü Olduğu Vergi, Resim, Harç ve Fonlar:				
1- Gelirlerden Alınan:				
- Gelir Vergisi				
- Kurumlar Vergisi				
- Fonlar				
Toplam (1)				
2- Servetten Alınan:				
- Motorlu Taşıtlar Vergisi				
- Emlak Vergisi (Belediyeye Ödenen)				
Toplam (2)				
3- Mal ve Hizmetten Alınan (Dolaylı Vergi)				
- KDV				
- Ek Vergi				
- Taşıt Alım Vergisi				
- Banka ve Sigorta Muamele Vergisi				
- Akaryakıt tüketim Vergisi				
- Damga Vergisi				
- Dış Ticarete Ödenen Vergiler				
- Harçlar				
- Belediyelere Ödenen (Emlak Vergi dışında) Vergi, Resim ve Harçlar				
- Fonlar				
Toplam (3)				
Toplam (2+3)				
Toplam (A)				
B- Kuruluşun Sorumlu Olduğu Vergi, Resim, Harç ve Fonlar:				
- Personelden stope edilen gelir ve damga verg.	1 955 067	50 629 826	44 832 236	5 797 589
- Yüklenici ve üreticilerden stope edilen gelir, kurumlar ve damga vergileri ile menkul ve gayrimenkul sermaye iradlarından stope edilen gelir ve damga vergisi	621 690	38 440 928	36 338 626	2 102 303
- Fonlar	31 343	3 082 757	2 965 801	116 955
- Diğerleri	188 388	922 649	821 342	101 307
Toplam (B)	2 796 488	93 076 160	84 958 005	8 118 154
Genel Toplam(A+B)	2 796 488	93 076 160	84 958 005	8 118 154